

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennytte forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaeigt.dk>

Indbydelsesskrift

til

Afgangsexamen og Hovedexamen

i

Ødense Cathedralskole.

i Året 1866.

Indhold:

- I. Bidrag til Skolens Historie, ottende Heftet:
 - a) Undervisningens Omfang m. m. fra Reformationens Indførelse indtil den Gulbergske Periode.
 - b) Svenske Studenter ved Kjøbenhavns Universitet 1479—1611, ved Pastor Holger Fr. Nordam.
 - II. Skolestifterretninger.
-

Ødense.

Svens Stiftsbogtrykkeri.

I.

Anderuissningens Omfang m. m.

fra

Reformationens Indførelle indtil den Gudbergske
Periode.

Behandlingen af den Deel af Odense Skoles Historie, som angaaer Underviisningen, har ikke ringe Vanskelighed, og ved Bearbeidelsen af Stoffet maa der vælges en noget anden Fremgangsmaade end den, som er fulgt i de tidligere Afsnit af Skolens Historie. Man har vel en stor Mængde Anordninger, Reglementer og Bestemmelser, som angaae samtlige Skoler; men hvad der er opbevaret om de enkelte Skoler, er i høi Grad sparsomt og usfuldstændigt. For althaa at danne et nogenlunde sammenhængende Billede af Underviisningens Gang i Odense Skole nødes jeg, ligesom Andre, der have behandlet enkelte Skolers Historie, at medtage Beretning om de almindelige Forhold, hvilket jeg dog vil gjøre i størst mulig Korthed, idet jeg for det meste i denne Henseende kan slutte mig til eller henvisse til R. Nyerups Udkast til en Historie om de latinske Skoler i Danmark og Norge, Åbhvn. 1804 og for Tiden indtil 1660 i flere Punkter ogsaa til J. C. Rieth's Skånska skolväsendets Historia, Lund 1848. Paa den anden Side gaaer Nyerups Værk kun til Begyndelsen af dette Aarhundrede, og saa agtværdigt et For arbeide til en almindelig Skolehistorie denne Bog end indeholder, har han dog deels været ubekjendt med deels forbigaat endeel Actstykker og Data, som høre med til en saadan

Beskrivelse, og det er da min Hensigt, imedens jeg fornemmelig dvæler ved de Materialier, som jeg har funnet finde til Odense Skoles Historie, ogsaa at supplere en Deel af hvad der hos Nyerup mangler til Oplysning om Skolernes Tilstand i Almindelighed paa visse Tider. Men Adskilligt af hvad der angaaer enkelte Punkter af Undervisningsvæsenet enten i det Hele eller ved Odense Skole i Særdeleshed har jeg allerede omtalt paa andre Steder i mine Skolekrisfer, og vil da i det Følgende blot berøre disse Punkter med Henviisning til de Steder, hvor den udførligere Behandling findes. Andre Partier, der pleie at optages i dette Afsnit af en Skolehistorie f. Ex. Efterretninger om Lærernes Personalia, maa jeg ganske forbigaae; Rectorernes og Correctorernes Levnetsløb indtil henimod Slutningen af det forrige Aarhundrede er behandlet i Blochs og Næraaes fynske Geistligheds Historie, og hvad Hørerne angaaer, da kan jeg ikke engang give nogen sammenhængende Navnerække af dem, og kun om meget faa gjelder det, at enkelte Træk af deres Liv ere opbevarede i de Papirer, som findes her paa Stedet; om en enkelt Hører (Peder Høstrup) har jeg i et foregaaende Program fortalt, hvad jeg har fundet i de henværende Arkiver. Iovrigt har Hr. Overlærer Hundrup samlet betydelige Materialier til en saadan Personalhistorie, ogsaa for Odense Skoles Bedkommende, og man tør vel haabe, at han med Tiden vil kunne supplere disse Samlinger saaledes, at de kunne egne sig til Bearbeidelse og Udgivelse. Undervisningens Historie under Pavedømmet er saa ofte behandlet, at jeg har troet her aldeles at kunne forbigaae hin Tid, fra hvilken næsten Intet er opbevaret specielt om Odense Skole. Endnu vil jeg blot tilføje, at dette Afsnit af Skolens Historie er det sidste, jeg vil komme til at behandle, men at

Stoffet er saa omfangsrigt, at det maa fordeles paa flere Programmer: om det ellers forundes mig at leve saa længe, at jeg kan faae det hele bearbeidet og udgivet; i dette Aars Indbydelsesskrift kan kun en forholdsvis ringe Deel deraf optages, tilmed da en Deel af den til Afhandlingen bestemte Blads maa forbeholdes et andet Bidrag til Skolens Historie, som velvillig er overladt mig til Benyttelse.

I.

Underviisningens Omfang, Stoffets Forde- ling, Øvelser, Prover o. s. v.

Kirkeordinansen 1537 byder i Indledningen til Afsnittet om Skolerne, at der ikke skal læres Andet i dem end Latin; „thi ved de danske og tynde Skoler forderves de latinske, og at de, som undervise i Græsk og Hebraisk, mere førge for deres egen end Børnenes Fremgang, viser Erfaringen notsom.“ Dernæst angives, hvad der skal læses i hver Lectie og hvad der skal foretages hver Dag i Ugen i de forskellige Timer, hvori Drengene ere paa Skolen. Igjennem alle Lectier eller Classer til øverste dreier Underviisningen sig næsten ene om Latin og Kundstab i Christendommen, først ved Udenadslæren af Catechismus, siden ved Læsning og Udenadslæren af visse Partier af den hellige Skrift og af Psalmer; dette sidste skulde især være Løverdagssarbeide; Onsdagens 2 første Timer skulde anvendes til Repetition af alt det Lærte og til at foresætte dem, som ere stikkede dertil, en Opgave til skriftlig

Behandling i Prosa eller Vers, som de skulle forevise til sin
Tid; Resten af denne Dag havde de Hjemlov. Imellem
disse Skoleøvelser falder Opvartering med Sang i Kirken og
Bøn i Kirke og Skole. Ved Siden heraf nævnes nogen
Øvelse i Skrivning i nederste Classe, Melanchthon's Dia-
lectik og Rhetorik i fjerde Classe, endelig i de Skoler, hvori
der er en femte Classe, blandt Gjenstandene for Undervis-
ning i denne ogsaa Begyndelsesgrundene i det græske Sprog,
naar dette kan skee uden Tab for Latinen; „thi deres Mening
er ulidelig, som ville, at Børnene skulle lære Græsk og He-
braisk, førend de faae noget fremmelig forbedret sig udi La-
tin.“ Øvelserne i Sang ere ansatte fra 12—1 i alle Lectier
og paa alle Søgnedage. Til Kirkeordinansen slutte sig de
antvorskovske Synodaldecreter og Palladius's 1555 udgivne
Uniformitetsabel, der nærmere angiver de Bøger, som skulle
læses, og de Øvelser, som skulle foretages i de større saavelsom
i de mindre Skoler. Ogsaa her er Undervisningen holdt
indenfor de samme snevre Grænder; kun i øverste Classe
skulde der læses et Elementale græcum ved Siden af Gram-
matik. Efter disse almindelige Reglementer rettede vel alle
Skoler sig bogstavelig i Begyndelsen; men efterhaanden som
nje og bedre Lærebøger udkom, og man ogsaa følte Trang
til nogen Udvidelse, eller stedlige Forhold tilraadede Læmpelser,
opstod der føregne Læseplaner for flere enkelte Skoler, og en
saadan Læseplan fandt ogsaa Bisshop Niels Jespersen sig for-
anlediget til at forfatte omrent 1570 for Odense Skoles
Bedkommende, i Forbindelse med Skolelove, der fastsatte
Lærernes og Disciplenes Pligter*). Læseplanen begynder med

*) Det første af disse Actstykker har jeg udgivet i Samlinger til Fyns
Hist. og Topographie 1ste B. S. 45 ff., det andet i Skolens Pro-
gram for 1859, S. 8 ff.

en Fortegnelse over de Bøger, som auctoriseres til Brug i Skolen og hvori ingen Forandring turde skee uden Bisckoppens Samthfke; derpaa følger Fagenes Fordeling paa Ugens Dage, Formiddag og Eftermiddag. Underviisningen begynder og ender hver Dag med en latinsk Bon. Repetition spiller en stor Rolle; foruden Onsdagen, som er den egentlige Repe-titionsdag, skal hver Dag i Begyndelsen af Timerne den fore-gaaende Lectie repeteres, inden der gaaes videre; hver Mandag Formiddag skal der gjøres Nede udenad for samtlige Lectier i foregaaende Uge, ogsaa Løverdagens første Formiddagstimer skulle anvendes til at gjengive Indholdet af Ugens Lectier. Latin og Kundskab i Christendom er endnu næsten eneste Syssel i Skolen; i den sidstes Tjeneste er baade Fortolk-ningen om Løverdagen af Søndags-Evangeliet paa Græst i øverste Classe (og dertil indskrænker sig Underviisningen i dette Sprog) og, som det synes, Bibringelsen af nogen histo-riisk Kundskab, ligeledes om Løverdagen, efter computus ecclesiasticus Spangenbergii. Giandommelige for denne Plan ere visse Øvelser, nemlig, foruden de omtalte idelige Examinatorier, to offentlige Examiner hvert Aar, ved Paafse- og ved Mikkelsdagstid, i Provstens og de øvrige Præsters Nær-værelse, og derefter Censur og Opflytning eller Udviisning af dem, som mangle Hoved; endvidere, foruden de sædvan-lige Stileopgaver om Onsdagen og Stilerettelser Torsdag Eftermiddag, ogsaa Taleøvelser af Meisterlectianerne, især dem, som nød Skolens Beneficier, to Gange hvert Kvartal om Søndagen imellem 1 og 2 i hele Skolens Paahør, og Disputeerøvelser hvert Kvartal, hvori dog kun Rector og Hørerne synes at have deeltaget, endelig den Bestemmelse, at een eller to Gange om Aaret skulde der enten paa Skolen eller paa et andet passende Sted opføres en tidligere læst Comoedie af Terents,

og at Præsterne med de Fornemste af Byraadet skulde høitidelig indbydes til at becere denne Forestilling med deres Nærvarelse.

Andre Skoler, f. Ex. Kjøbenhavns og Roeskilde Skole, synes at være gaaet endnu videre med Hensyn til Udvidelsen af Lærestoffet (jfr. Nyerup S. 23 og 28); men selv dette havde, som vi strax skulle see, sine Ulempes, og i det Hele forefandt Christian d. Tjede Skolerne ved sin Regjerings-tiltrædelse i en jammerlig Forfatning, og han klager allerede derover i et Brev til Superintendenterne af 8de April 1594 (Rieß S. 85 f. Not.), men i langt stærkere Udtryk i det aabne Brev ligeledes til Bisperne af 22de October 1604 (ffsteds S. 614 ff; jfr. Nyerup S. 81), hvori han ytrer, at flere af Rigets Undersaatter, baade Adelige og Andre, sende deres Børn udenlands navnlig til jesuitiske Skoler, fordi Ungdommen i Skolerne her i Riget bliver meget forsømt. I blandt Manglerne, hvoraf han opregner mange, nævner han den, „at der ikke læses eens Auctores udi Skolerne over alt Riget, saa at de Personer, som drage fra en Skole til den anden, maae begynde saa godt som at lære paa ny.“ For at forbedre denne Tilstand havde Kongen paalagt Rector og Professorerne ved Kjøbenhavns Universitet, „derpaa at gjøre en vis general Forordning, hvorefter sig Enhver efter denne Dag kunde have at rette, og nu bydes og strengelig og alvorlig befales alle Rectores scholarum over hele Riget, at de med deres Hørere og Medtjenere aldeles rette dem efter den tabellam scholasticam med medfølgende admonitionibus, som derom nu forfattet er, hvormed ogsaa Superintendenterne skulle have flittig og grandgivelig Indseende.“ Med denne Skrivelse fulgte Anordningen om Skolernes nye Reformatio-
mats eller Uniformitetstabellen af 1604, der indeholdt

Underviisningsgjenstandene for sex Classer og hvorom det Fornødne findes hos Nyerup S. 82 ff. Jeg vil her kun bemærke, at Øvelser i Skjønstrivning efter denne Tabel skulde gaae igjennem alle Classer, at ikke blot Underviisningen i Latin er betydelig forøget, men ogsaa Græsken udvidet meget, i øverste Classe navnlig ved Læsning af forskellige profane Forfattere, at Arithmetik er optaget tilligemed Begyndelsesgrundene af Geometrie og endelig at det ogsaa tillades, at der læses Hebraisk i øverste Classe.

Men det var langt fra, at denne for Ungdommens Uddannelse saa nidsjære Konge lod sig nøie med denne Anordning eller i Længden fandt sig tilfredsstillet derved. Ikke blot sørgede han for at forskaffe Skolerne bedre Lærebøger og opfordrede Professorerne ved Universitetet og i Sorø samt flere af de mest anseete Rectorer ved Skolerne til at udarbeide saadanne (jsr. Nyerup S. 93 ff., Nieß S. 92 ff.), ikke blot indskærpede han idelig og idelig Bisshopperne, at de skulde forsyne Skolerne med gode Lærere og itide fjerne de uduelige (jsr. Prog. f. 1858 S. 17 Not.), ikke blot tilstod han Rectorer og Conrectorer Understøttelse til Reiser for at gjøre sig bekjendte med den nye Underviisningsmaade*); men, ikke beroliget ved denne første Reform, optog han Spørgs-

*) Kgl. Brev til Dr. H. Michelsen (St. P. i B. A. Nr. 11), hvilket Brev vel ogsaa er sendt til de andre Bisper, lyder saaledes: Christian IV o. s. v. Wor Gunst thilforne. wiit bede eder och wille, at dersom nogen aff Rectoribus och Conrectoribus wdi eders Stift for Marsagis, at giøre nogen Reiser formedelste denne Ny Methodus docandi, wdi Schollerne alleruegne shall obserueris, I daa forordner at dennem dieris omloftning, af eders Stiftis Kirckerneß Intrade och Forraad refunderis, eftterdi saadanndt geraader Schollerne nu och i Frembtiden Kirckerne thill gaußu og forfremmelze. Derned schier wor wille, besalendis eder Gud. Schreffuit paa wort Slott Friedrichsborg den 19 Aprilis Anno 1623.

maalet paam henimod 30 Aar senere, idet han ved Konge-brev af 14de Marts 1631 (der findes in extenso hos Rieß som Bilag IX S. 629 ff.) opfordrede Professorerne i København og Sorø til ved Paasketid at træde sammen i København for at raadslaae om Skolevaesenet, hvorhos visse Punkter forelagdes dem til Overveielse. Frugten af denne Overveielse var et nyt Skolereglement, som blev conciperet af en Commission af fem københavnske Professorer, antaget af Consistorium og under 24de Februar 1632 tiltraadt af de foranste Professorer (Rieß S. 89). Det findes astrykt iblandt Bilagene til Rieß' Skrift S. 631 ff. og i Udtog hos Møllerup S. 86 ff. Af dette vidtloftige Skolereglement vil jeg blot fremhæve, at efter 4de Afsnit (som indeholder specielle Bemærkninger om de enkelte Classers Læsning og Øvelser og angiver ikke blot hvad der skal læses og øves i hver af de syv Classer i de større Skoler, men ogsaa efter hvilken Methode) skal Skrivning øves i 2den Classe (daglig 12—1) helst under en egen Skrivelærer*), Græst i 3die, et Slags videnstabelig Dogmatik og af Arithmetiken de 4 Species i 5te, hvilken sidste Kundstab i 6te Cl. skal forsøges med „aurea in arithmeticā regula“ (Regula-detri), endelig skal der i 7de Cl. ikke blot læses græst Syntaxis og Prosodie i Forbindelse med de apostoliske Breve i Grundsproget og adskillige profane Skribenter, deriblandt udvalgte Stykker af Hesiod, Theognis, Phokylides, Homer og Pindar, men ogsaa „arithmeticā fractorum“ og Begyndelsesgrundene af den

*) Et quum inter litterati ordinis homines inveniantur paucissimi, qui compendio possint docere pueros artem et nitide et celeriter scribendi, non abs re foret, in quavis schola maiore ali stipendio publico hominem, qui iuventutem scholasticam in litteris pingendis exerceat: Rieß S. 641.

hebraiske Grammatik. I 5te Afsnit angives de Udgaver af Forfatterne og de Lærebøger, som skulle bruges i Skolerne.

Bed de omtalte tvende Anordninger og navnlig den sidste sees Fordringerne med Hensyn til Skolekundskaber at være stegne betydelig; men samme Konge forsøgte endnu et Middel til at skaffe Universitetet vel forberedede Foster-sønner ved Oprættelsen af Gymnasier eller, som han kaldte dem, Cathedral-Collegier ved endel Stiftsskoler, „paa det den Usikkelighed maa forekommes, hvilken Vi naadigst forfarer sig iblandt Geistligheden hidindtil sædvanlig begiver, som er, at Ungdommen ilde funderet fra Skolerne udi vort Universitet og Højskole ankomme, og siden til Kald og Gudstjeneste, ikke nockom forfremmede, tilstedes.“ Om Odense Gymnasium, hvis første Fundats er dateret 18de Februar 1621 (Hofmans Fund. V S. 8), men som først noget senere begyndte sin Virksomhed, vil der blive handlet paa et andet Sted.

Dog synes den fromme Konge til sidst selv at være blevet bange for, at den megen profane Lærdom, som ved hans Bestræbelser var indbragt i Skolerne, skulde tage Tiden bort fra og svække Kundstaben i Christendom og de gudelige Øvelser. Til Forebryggelse af Forsommelighed i denne Hensigende findes i Recessen af 1645 Cap. 1, Art. 5 (Koldrup-Rosenvinge Saml. af gl. danske Love IV S. 353) følgende Bestemmelse: „Desligste paa det Ungdommen desbedre til Gudsfrigt kan opdrages, besynderlig at vorde stikkelige Guds Ejener i sin Tid, da skal Ingen herefter tilstedes at komme og annammes udi Universitetet, som ikke er congruus in latina lingua og forstaer faciliores textus graecos N. Testamenti, og sin Børnelærdom og dens Forklaring udi sin eenfoldige Mening veed nockom at forstaae, først efter Lutheri lille Catechismum og siden efter den store, som

af hennem skreven er, hvortil samme skal epitomeres og noget forkortes sammesteds og end saaledes med hans egne beholdne Ord trykkes for Ungdommen, baade paa Latine og Danske, at bruges flitteligen som det sig bør. Hvor dette er og vel at paamindes, at de, som lære den christne Ungdom i Skolerne, lægge deres største Bind paa, at de Unge have daglige Exercitia og Øvelser, som tjene rettelig til en sand Gudfrygtighed, og at de lære at skyde hedenske Afguders Navne*), som findes i mange Bøger, der ellers endnu ere i Brug, i Særdeleshed udi Poësi og andet Sligt, hvorudi de hedenske Afguders Navne ofte indføres, i den Sted Gud alene og hans hellige Navn burde at bruges: samt alt det, der kunde være imod christelig Tugt og Sæder i nogen Maade, og at de have til christelige Øvelser det græske Sprog, besynderlig Evangelia Dominicalia og Epistlerne dertil, saa og under tiden Evangelia Lucæ, Acta Apostolorum eller Andet af det Nye Testamente, eftersom om Skolerne ydermere anden steds er at foregive.“ Men mest betegnende i denne Retning er følgende Kongebrev til Bisshop H. Michelsen (St. P. i B. A. Nr. 13) og rimeligiis ogsaa sendt til de andre Stifters Bisopper:

„Christian IV o. f. v. Wor Synderlig Gunst tilforn, Wider efftersom wi Naadigst forfare, huorledis Ungdommen udi Scholerne gandske forsommelig underuises i Gudsord och Fryct i dett att fast derfore holdes, att dett fornemmeste mand udi Scholerne driffue schall, Ere Sproggene, medens

*) Ifr. Skolereglementet af 1632: Quæ in profanis auctoribus occurunt spurcæ locutiones, pietati adversæ, penitus eliminentur. Deorum etiam gentilium nomina expungantur (Rieg S. 652) i Overeensstemmelse med Kongebrevet af 6 December 1630 (ifst. S. 100 Not. 27).

Gudfryctighed actes for eet Nebenwerch, Huorfore och Catechismi Øffuelse i somme Scholer i de Øffuerste lexes øffuis allene en Dag i Vggen, vdj somme tho Dage om Vggen, Huoroffuer Vngdommen selfsgroede og waandelige oppozer, og naar de siden kommer thill Kälde, ere de flux kaalde och lade i deris Bestillinger, och mere føge deris Brød, End deris Thilhørendis Salighed, Thillmed befindes och at schollemesteren och de Thilsun med Vngdommen burde att haffue, formener att uaar Vngdommen kand deris Børnelerdom med Forklæringer wdenadt, Att saggen er da well bestilt, huad heller de forstaa grunden deraff eller icke, och saaledis icke selff holdes thill at faa lyft och rett smag deraf i Hiertet, sig daglig derudj at Øffue og betenke og andre derudj att vnderuise og formane, Thi bede Vi eder och Naadigst ville at i nu strax den Anordning gører i eders scholer, at Gudsfryst och Børnelerdomber daglig øffuis och drifuis derudj efter som I best kunde betenke med Guds Aands Belsignelse, saa Alting scheer thill Vngdommens Fremmelse i Guds sande Fryct och Kundschab, Saa och deris Beredelse thill at tiene Gud och Menigheden i frembtiden med des større Fruct, Øffuer och Gudsalighed, Huorthill den Allerhøyeste forlene sin Naade og Belsignelse. Vi Ville eder hermed och paa Nye haffue paamint, Indseende at haffue, at scholeborne deris stolesader i Kierckerne saa Anordnis, at de kunde høre og see presten*), Och at de huer sondag offuerhører med Sactmodighed, uden Skien och truen (huor icke motuillighed findes) huad de haffue lert aff Predicken ved thi Slett, thill huilcken tid och Tienesten bør at were Endet: dermed scheer Vor Vilge, befallendis eder Gud. Skreffsuitt vdj wor Besfestning Glyckstad den 1 Octobris Anno 1638."

*) Fr. Stoleregl. 1632 Rie § S. 634.

Saameget der end under Christian d. 4de var gjort for Skolevæsenet i det Hele, og saa ivrig han end havde stræbt efter navnlig at frembringe Overeenstemmelse i Lærebøger og Pensla imellem Skolerne, for at lette Overgangen fra den ene Skole til den anden, synes dog disse Foranstaltninger deels ikke alle at være blevne gjennemførte, deels ikke ganzte at have tilfredsstillet Samtiden. Det lader da til, at der kort efter Frederik d. Tredies Thronbestigelse er udgaaet fra Regjeringen en Opfordring til Skolernes Foresatte og Universitetets Professorer til at tage Skolespørgsmaalet under fornhet Overveielse. Som Frugten af denne Opfordring maae vel betragtes twende Actstykke, som endnu haves og hvoraf det ene er Rector (i Slagelse) Hans Mikkelsen Ravns haandskrevne Betænkning (de scholis bene constituendis admonitio) hos Nyerup S. 114 ff., hvori han skarpt critiserer de gøngse Lærebøger og klager over Lærernes og Disciplenes daarlige Beskaffenhed. Det andet Actstykke er en af sex Professorer og høie Geistlige underskreven Erklæring (St. P. i B. A. Nr. 94) saaledes lydende:

Jussi ab illustri Dn. Cancellario sententiam nostram dicere de scholis, duo summe necessaria esse iudicamus, ut scholis recte consulatur, unum, ut scholis præficiantur homines docti, laboriosi, integri et qui dexteritate docendi excellunt, alterum, ut iidem auctores in scholis maximis, mediis, imis prælegantur iuventuti, ne discipuli, qui migrant e scholis minoribus in maiores, cogantur magno temporis dispendio dediscere, quæ non sine labore antea didicerunt.

Porro auctores, qui iuventuti in scholis prælegentur, magna parte dudum recepti hi sunto:

Lectura et pictura Danica et Latina.

- Catechismus Lutheri minor Latinus et Danicus.
- Catechismus integer.
- Evangelia et Epistolæ Dominicales.
- Articulorum fidei Epitome Dn. D. Brochmanni.
- Novum Testamentum Græcum.
- Donatus.
- Grammatica minima Jersini.
- Aurora Bangii.
- Gramm. Latin. maior et minor Bangii.
- Nomenclator maior et minor Stephani.
- Colloquia maiora et minora Stephani.
- Colloquia Corderi minora pro incipientibus.
- Erasmus de civilitate morum.
- Catonis carmina.
- Ciceronis Orationes, Officia, Liber de senectute et amicitia, Paradoxa, Epistolæ.
- Orationes elegantiores et breviores e Curtio, Livio, Salustio excerptæ.
- Virgilius.
- Ovidius.
- Horatius.
- Terentius, et si commodum visum fuerit, selectiora Plauti.
- Grammatica Græca Golii.
- Isocrates ad Demonicum.
- Plutarchus *περὶ παιδῶν ἀγωγῆς*.
- Aurea carmina Pythagoræ.
- Hesiodi *ἔργα καὶ τέμενα*.
- Priores libr. Iliad. Homeri.
- Gramm. Hebr. minor Buxtorfii una cum Genesi Mosaica.

Logica Bartholini.

Rhetorica Resenii nuper edita et lectis exemplis
illustrata.

Metaphysica Bartholini.

Physica minor Bartholini.

Ethica Bartholini.

Arithmetica Frommii.

Compendium Arithmeticum a Dn. M. Frommio ador-
nandum.

Doctrina sphærica ab eodem compendiose edenda.

Geographiæ compendium ab eodem scribendum.

Computus Ecclesiasticus eiusdem Frommii opera
consignandus.

Musica.

Qui auctores in omnibus scholis sine variatione
iuuentuti prælegentur et in tabulis ad parietes scholarum
appendi solitis signabuntur.

Cetera Rectorum prudentiæ et Episcoporum inspec-
tioni tutius et fructuosius committuntur, quam certis
legibus comprehenduntur.

Hafniæ 17 Junii 1650.

Subscripsimus,

S. E. Brochmand.	Johannes Mirhiizlius. (?)
m. m.	mpp.

P. Winstrupius D.	Erich Monrad mpp.
mpp.	

Antreas A.	Franciscus Rosenbergius
Rincopius mm.	m. m.

Men med denne forte Besked lod Regjeringen sig ikke
nøie; d. 19de December 1653 udgik atter til Universitets-
professorerne Øpfordring til at raadslaae om, hvorledes de

danste Skoler kunde komme til Eensformighed i Undervisningen, og i Anledning af denne Sag findes i Acta Consist. Hafn. VIII. 63 Følgende (Rieß S. 111): „Herom er de Flestes Mening, at efterdi det en Sag af stor Importans er og meget gavnlig, da den at tages udi god Deliberation med Tid og Stund: hvilket nu saa hastig ikke kunde skee, men derom at delibereres først af Dn. Professoribus og siden skriftlig at conferere det med alle Bisper udi Danmark, som kunde efter enhver Steds Lejlighed paaminde det, som gavnligst kunde være.“ Udbryttet af Raadslagningerne og Eklaeringerne (af hvilke den af Bislop P. Winstrup, affattet i 9 Punkter, endnu findes i Lunds Domcapitels Archiv) var den af Københavns Professorer vedtagne og bekjendtgjorte Uniformitetstabel over metæ scholasticæ af Åar 1656, hvorom en udførlig Beretning med Angivelse af Pensia for hver Classe i en paa 8 Classer beregnet Skole findes hos Nyerup S. 123 og hos Rieß S. 111 ff. Idet jeg henviser til disse Skrifter, vil jeg kun bemærke, at der i denne Tabel ved Siden af de gamle Sprog, Religion og Musik kun indrømmes Skrivning i nederste, Arithmetik, Logik og Rhetorik i de høiere Classer en meget ringe, Historie og Modersmaalet slet ingen Plads i Skoletiden, hvormod der nævnes som Gjenstande for Disciplenes Sysselsættelse i øverste Classe Begyndelsesgrundene i Geometrie og Geographie samt Metaphysik, Physik og Moral efter et fortsattet Compendium; dog anbefales disse nye Discipliner mere til de flinkere og mere opvakte Mesterlectianeres private Flid under nidkjære Rectors Beiledning i de 4 større Ferier, end det var Fag, som alle vare forpligtede til at lære eller opgive ved Examen artium. Med denne Uniformitetstabel, som feudtes til Biskopperne d. 5te September 1656, fulgte nogle nærmere

Bestemmelser (Ny erup S. 127 ff.), som deels indeholdt Forholdsregler for Rectorerne med Hensyn til Undervisning og Dimission, deels et Slags Skolelove om Disciplenes Forhold; iblandt de i disse behandlede Punkter kan fremhæves, at maanedlige Prøver flittig skulde drives, concertationes ikke skee uden to Gange om Året, efter hvilke der skulde foretages Om- og Opflytning. Flittighedsbelønninger (Brabea) skulle, hvor de haves kunne, uddeles af Bisshoppen i Forbindelse med Sognepræsten og Rector; de, som medbringe et godt Bidnesbyrd fra Skolen og udmærke sig i latinist og græsk Stiil, i Philosophiens og det hebraiske Sprogs Be-ghyndelsesgrunde, skulle sættes in prima classe deponentium eller, efter senere Talebrug, „indkaldes.“ Men den vigtigste Bestemmelse i disse Paamindelser er følgende: „Det synes raadsomt, at ikke uden hvert andet Åar skeer Dimission af Skolerne til Academiet, og kunde saaledes forordnes, at hver anden Paaske dimitteres fra de sjællandiske og staanske Skoler og hver anden fra de jydske og fynske; dernæst hver anden Mikkelsdag fra Christiania og hver anden fra Stavanger og Trondhjem.“ Denne Bestemmelse, som viistnok staer i Forbindelse med de Kongelige Rescripter af 13de April 1649 og 29de Februar 1656 om Indskräckning af Dimissionen, fordi Universitetet dengang var overfyldt med Studerende (s. Progr. f. 1858 S. 10, Rieß S. 114), foranledigede Hjens Bisshop Laurits Jacobsen til i Skrivelse af 27de September f. A. at gjøre Kantsleren Chr. Thomsen Sehested opmærksom paa de Ulemper, som deraf fulgte for Gymnasiets Dimittender, og den Fare, som derved kunde opståae for Gymnasiets hele Existents (Blochs F. G. H. I. S. 118 f.). Hvorvidt der strax er blevet taget Hensyn til denne Indsigelse, lader sig ikke oplyse; Bisshoppen selv figer i

bemeldte Skrivelse, at „af dem, som ere paa Gymnasium, ere nogle, som i tre Aar have været dexpaa, af Aarsag, at ingen forgangen Aar herfra til Academiet bleve dimitterede, eftersom det blev forbudet.“ Ved forgangen Aar maa forstaaes Paaske 1656*); 1657 blev mange dimitterede fra Skolen, men ingen fra Gymnasiet, hvilket kan være en Tilfældighed; i de to følgende Aar kom der hverken fra Gymnasiet eller Skolen nogen til Universitetet, og dette kan ligesaa vel have været en Følge af Krigen som af Forbudet, hvorhos det maa bemærkes, at i November 1659 blev, som man seer af Universitetsmatriklen, 7 Gymnasister og enkelte andre fra Skolen i Odense indstrevne paa Sorø Academie, hvilke siden i 1660 og 1661 gik over til Universitetet, og fra 1660 af spores hverken for Gymnasiets eller Skolens Bedkommende nogen Virkning af det i de Kongelige Rescripter indeholdte Raad eller Forbud.

Saa godt som ordret overensstemmende med Uniformitetstabellen af Aar 1656 ere nogle Timetabeller affattede, som findes i Skolens Archiv, og de ere endog i den Grad overensstemmende med disse for hver Classe i alle større Skoler befalede metæ, at deri nævnes classis VIII seu suprema, skjønt det er vitterligt, at Odense Skole aldrig har havt over syv Klasser, Sinkelectien iberegnet. Rimeligvis ere disse tabellæ scholasticæ ikke engang forfattede i Odense, men sendte hertil af de Københavnske Professorer som Prøve paa, hvorledes man ved Universitetet har tænkt sig Arbeidet fordeelt paa Ugens Dage og hver Dags Undervisningstimer (jfr. Bloch's F. G. H. I S. 117). Af dem ere kun opbevarede

* Om Dimissionstiden og Fortolningen af Rescriptet af 29de Febr. 1656 som Forbud jfr. Engelstaats Univ. og Stole-Annaler 1809, 1ste B. S. 196 f. og S. 205.

de for VIII, VI, IV og II Lectie, hvorfaf bl. A. sees, at Timen 9—10 i de lavere Classer skulde anvendes til skriftlige Øvelser og om Onsdagen til Repetition af, hvad der var læst i de to foregaaende Dage, eller til Regning. 12—2 var bestemt til at besørge Musica og funera; til Eftermidagens sidste Time var henlagt Stiisretning. Den første Time (6—7) Løverdag Formiddag anvendtes i 2den, 4de og 6te Classe til Repetition af Ugens Pensa, den fra 8—9 til Fortælling af Søndags-Evangeliet (i VIte den græske, i de lavere den latinske Text), i øverste Classe derimod begge disse Timer til Hebraisk og den sidste Time Løverdag Formiddag til at holde Declamationer.

At der dog i Odense Skole allerede strax blev foretaget adskillige Modificationer i den forestrevne Uniformitetstabell, fremgaaer af de Metæ og Timetabeller, som kort efter at Niels Andersen Hæls var blevet Rector i Begyndelsen af Aaret 1665 blevne affattede af ham og Hørerne og indsendte til Biskoppen; af disse Classeplaner, som tilsige indeholde Fortegnelse over hver Classes Disciple og Bemærkninger om Nogles Anlæg og Flid, understrevne af hver Classes Lærer, ere endnu 5 opbevarede i Bispearchivet (St. O. Nr. 27), og jeg vil her anføre de paa de 4 af dem angivne Metæ eller Fordringer med Hensyn til Opslyttelse og alle 5 tabellæ scholasticæ eller Læregjenstandenæ Fordeling paa Ugedagene.

I.

Pueris secundæ classis hæ metæ sunt propositæ :

1. Catechesin Lutheri Danicam totam memoriter teneant.
2. Præcepta minima etymologiæ et syntaxeos latinæ memoriæ infixæ habeant.
3. Nomenclatoris minimi libros

duos priores cum verbis Donato adiunctis sciant. 4. Vestibulum Comenii memoriter norint. 5. Latine scribere inceperint. 6. Literas mediocriter sciant formare et pingere. — Hæc assecuti digni iudicabuntur a Rectore, qui in tertiam classem transferendi sint.

Metæ pueris tertiae (»vel, ut aliis placet, secundæ«) classis propositæ hæ sint: 1. Catechesin Lutheri Danicam totam et Latinam usque ad tabulam oeconomicam memoriter sciant. 2. Præcepta grammaticæ minimæ plane norint. 3. Nomenclatorem minorem cum appendice memoriæ infixum habeant. 4. Colloquia et disticha Catonis teneant. 5. Mediocriter latine scribere sciant iuxta præcepta grammaticæ huic classi constitutæ. — Qui hæc præstiterint, in quartam classem sunt evehendi.

Metæ classis quartæ discipulis hæ sunt propositæ: 1. Præter Catechesin Lutheri, Decalogum et Symbolum Apostolicum ex integro teneant. 2. Præcepta maiora grammaticæ Latinæ et prosodiæ norint. 3. Nomenclatorem minorem cum appendice sciant. 4. Colloquia minora, priores Terentii comoedias, Epistolarum librum primum. 5. Numerare, addere et subtrahere didicerint. 6. Literas græcas legere et pingere, nominaque simplicia et contracta, item verba barytona et circumflexa inflectere sciant. 7. Emediate latine scribant, ita ut præcepta grammatices non violent. — His instructus adolescens locum merito obtinebit in sexta (?).

Metæ sextæ (quintæ) classis hæ sunt propositæ. Teneant memoriter exactissime 1. Catechesin integrum totam. 2. Præcepta maiora grammaticæ latinæ et prosodiæ. 3. Nomenclatorem maiorem cum appendice minoris. 4. Declinationes et coniugationes græcas vocum

analogarum. 5. Præcepta partis communis logicæ. 6. Definitiones et divisiones figurarum dictionis et sententiæ. 7. Auctores sibi expositos intelligent et præceptorum usum in iis monstrant. 8. Præter arithmeticæ quatuor species regulam proportionum utramque norint. 9. Emen- date latine scribant ad imitationem propositorum ipsis auctorum. — Has ubi attigerint metas, fiat, ut in classem supremam transferantur.

II.

Tabella scholastica

c l a s s i s s e c u n d æ.

Die Lunæ et Martis h. 6 Catechismus Lutheri repetitur; præcepta Grammaticæ Latinæ explicantur. h. 7 Nomenclator minor Stephani. h. 9 Colloquia Stephani minora construuntur, simulque exercitium styli breviusculum ad imitationem Colloquiorum et præceptorum grammaticalium. h. 12 Musica. h. 1 Pictura et stylus emendatur. h. 4 Nomenclator minor Stephani; Colloquia eiusdem minora.

Die Mercurii h. 6 Repetitis lectionibus bidui præcedentis Catechismus integer explicatur. h. 9 Catechismi explicatio iteratur. h. 12 Musica.

Die Iovis h. 6 Syntaxis Latina explicatur. h. 7 Nomenclator Stephani. h. 9 Explicationem Colloquiorum Stephani exercitium styli breviusculum ad imitationem propositum excipit. h. 12 Musica. h. 1 et 4 ligefom Mandag og Tirsdag.

Die Veneris h. 6 Civilitas morum explicatur et ad imitationem lectionis exercitium styli breviusculum proponitur. h. 12 Musica. h. 1 Pictura et stylus

emendatur. h. 4 Explicata particula Colloquiorum Stephani repetitur Distichon unum aut alterum Catonis.

Die Saturni h. 6 Repetitio lectionum hebdomadæ præcedentis. h. 9 Evangelio Latino explicato, exercitium styli proponitur. h. 12 Musica.

Classis tertiae.

D. Lunæ—Iovis h. 6 vel 7 Partes Catechismi integri in inferioribus explicatæ repetuntur.

D. Lunæ et Martis Grammaticæ latinæ præcepta minora explicantur et hic tota absolvuntur. h. 9 Fabulæ Æsopi ex versione Camerarii enarrantur et grammaticæ explicantur, proposito exercitio styli ad imitationem lectionis. h. 12 Musica. h. 1 Stylus emendatur. h. 4 d. Lunæ Nomenclator minor Stephani; d. Martis Colloquia Stephani minora.

D. Mercurii h. 6 v. 7 Repetitis prælectionibus præcedentis bidui Catechismus integer explicatur. h. 9 Tres priores Arithmeticæ species proponuntur. h. 12 Musica.

D. Iovis h. 6 v. 7 Declinationes simplices et contractæ ex grammatica græca docentur. h. 9 Explicationem syntaxeos excipit styli exercitium ad lectionis imitationem. h. 12 Musica. h. 1 Stylus emendatur. h. 4 Nomenclator minor Stephani.

D. Veneris h. 6 v. 7 Erasmi de civilitate morum libellus. h. 12 Musica. h. 1 Stylus emendatur. h. 4 Colloquia Stephani minora.

D. Saturni h. 6 v. 7 Repetitio prælectionum hebdomadæ præcedentis. h. 9 Evangelium Dominicale expositum claudit styli imitatorii exercitium. h. 12 Musica.

Classis quartæ.

D. Lunæ—Iovis h. 6 Catechismus integer memoriter reddendus. D. Lunæ et Martis. Præcepta grammaticæ et syntaxeos latinæ repetenda et explicanda. D. Lunæ h. 9 Terentii duæ comoediæ enarrentur. h. 12 Musica. h. 1 Addictato argumento stylus emendatur. h. 4. Nomenclatoris Stephani duo priores libri et phrases e prioribus Terentii comoediæ. D. Martis h. 9 Ciceronis Lælius explicetur. h. 12 et 1 ligesom Mandag. h. 4. Initia Prosodiae latinæ proponenda, usu præceptorum monstrato e Ponticis Ovidii.

D. Mercurii h. 6 Repetitio lectionum bidui præcedentis et doctrina catechetica exercenda. h. 9 Dato argumento Arithmeticæ tractanda. h. 12 Musica.

D. Iovis h. 6 Grammaticæ græcæ præcepta explicanda usque ad anomala in μ. h. 9 Selectiores Ciceronis epistolæ. h. 12 et 1 ligesom Mandag. h. 4 Nomenclatoris Stephani duo priores libri et phrases e duobus prioribus colloquiorum libris.

D. Veneris h. 6 Dicta N. Testamenti græca explicanda et grammaticæ resolvenda. h. 12 et 1 ligesom Mandag. h. 4 Posteriores Civilitatis morum tituli.

D. Saturni h. 6 Repetitio lectionum bidui præcedentis. h. 9 Evangelium Dominicale græcum explicatur, grammaticæ resolvendum.

Classis sextæ (quintæ).

Alle 6 Dage h. 6 Catechismus integer memoriter redditur h. 12 Musica choralis et figurata exercetur. Mandag og Tirsdag h. 6 Grammaticæ et syntaxeos latinæ præcepta recitantur, quæque in iis difficiliora occurunt explicantur. Mandag, Tirsdag, Torsdag og Fredag

h. 1 Argumento addictato stylus emendatur. Torsdag og Fredag h. 4 Nomenclatoris Stephani libri duo posteriores et phrases ex Colloquiorum Stephani libris duobus posterioribus. Desuden:

D. Lunæ h. 9 Terentii comoediæ nonnullæ enarrantur. h. 4 Nomenclatoris Stephani libri duo posteriores simulque phrases e tribus posterioribus Terentii comoediis eruuntur.

D. Martis h. 9 Eloctio de tropis et figuris ex Rhetorica Resenii nuper illustrata. h. 4 Prosodicis præceptis nervose explicatis Bucolica Virgilii adiunguntur.

D. Mercurii h. 6 Repetitio prælectionum bidui præcedentis et doctrina catechetica. h. 9 Datum exercitium styli doctrina Arithmeticæ proxime excipit.

D. Iovis h. 6 Grammaticæ græcæ præcepta usque ad syntaxin explicantur. h. 9 Logicæ Bartholini pars communis explicatur.

D. Veneris h. 6 Novi Testamenti primitiva Græca grammaticæ explicantur et resolvuntur.

D. Saturni h. 6 Repetitio lectionum bidui præcedentis. h. 9. Evangelium Dominicale græcum.

Classis supremæ.

D. Lunæ h. 6 Præcepta Etymologiæ latinæ Bangii repetuntor eiusque exempla ex observationibus philologicis ad grammat. etc.(?) explicantur; quibus succedat exercitium extemporaneum. h. 9 Præcepta syntaxeos Bangianæ et compendium elegantiarum Vogelmanni descriptum excutiuntur. h. 12 Musica. h. 1 Post πάρεργον unum aut alterum dictatur exercitium styli, cui subiunguntur

sententiæ quædam Seidelianæ a discipulis describendæ una cum disticho aut tristicho Pythagorico in aliud carminis genus convertendo. h. 4 Castigato utriusque dictionis stylo enarratur Plutarchus περὶ παιδῶν ἀγωγῆς adhibitis insuper elegantiis l. l. ter geminis cum totidem Adagiis et Paroemiis.

D. Martis h. 6 Recitata memoriter particula grammaticæ græcæ explicatur oratio quædam Curtii, die Iovis triplici analysi illustranda; simulque datur exercitium styli extemporaneum, quod elegantiæ, Apophthegmata et Adagia describenda fidæque memoriæ tradenda excipient. h. 9 Logicæ Bartholini præcepta enucleantur et ad usum syllogisticum referuntur. Tum proponitur thema aliquod logice in diem Iovis resolvendum, additis insuper de more paroemiis et Elegantiis. h. 12 Musica. h. 1 Liber aliquis Æneidos descriptus cum præceptis Prosodicis inculcator: quibus subiiciatur exercitium, cuius aliqua portio carmine reddenda. h. 4 Exercitia styli emendantor.

D. Mercurii h. 6 Rhetorica Resenii illustrata enucleator, eique post quotidianam repetitionem orationis pro Archia orationes Sallustianæ coniunguntur; et in Progymnasmatis oratoriis varia exercitia habentur. h. 9 Stylus Græcanicus et latinometricus alternis vicibus exercetur; si quid superfuerit temporis, Arithmeticæ Frommianæ excutiendæ impenditur. h. 12 Musica.

D. Iovis h. 6 Redditis e prompta memoria præceptionibus grammaticæ græcæ explicatur syntaxis Golii. Mox resolvitur oratio Curtiana die Lunæ explicata, quam sequitur exercitium extemporaneum cum Elegantiis, Sententiis et Adagiis. h. 9 Præcepta logicæ Bartholini

enodata exemplis necessariis illustrantur, simulque proponitur aliquod thema simplex vel compositum logice diducendum. h. 12 Musica. h. 1 Posteriores Terentii comoediæ enarrantor, earum formulæ et sententiæ describuntor. His adhibetor a provectionibus descripta oratio Isocratis ad Demonicum, a rudioribus tantum gnomæ, inde deceptæ, itidem descriptæ. h. 4 Exercitia styli corriguntur.

D. Veneris h. 6 Catechismus integer cum catechismo Danico Lutheri severe requiritor et diligenter exponitor, additis, quæ desribentur, dictis sacris Novi Testamenti. h. 12 Musica. h. 1 Elegantissima quædam Ciceronis oratio explicatur grammaticæ, rhetorice et logice resolvenda, dictatis colophonis loco elegantiis non-nullis pariter ac sententiis latinis græce reddendis. h. 4 Selectiores Horatii odæ et aureæ eius ad Pisones epistolæ alternatim enarrantur, adiuncta pro more Elegantiarum Adagiorumque clausula.

D. Saturni h. 6 Alterutra pars Evangelica Lucæ ut et pericopa Evangelica sequente die Solis explicanda cum portiuncula eius Græco-metrica ex Evangelii Posselii commode descripta diligenter examinantur et duo ultima in diem Lunæ ediscuntur. h. 9 Prosodia græca cum doctrina dialectorum explanatur, monstrato per vices præceptorum usu ex Homero et Hesiodo. h. 12 Musica. h. 1 Conciones, declamationes et id genus alia progymnasmata et exercitia oratoria a provectionibus in primis habentur.

Underneðen: Initia Mathematica Euclidis scilicet lib. 1. Brevissima Sphæricæ præcepta, globi utriusque usus, computi ecclesiastici præcipua et geo-

graphiæ rudimenta, ut et compendiosa Metaphysicæ, Physicæ et Ethicæ præcepta, quæ impressa iam pridem exstant, ab industriis preceptoribus iisque, qui idoneos Academiæ discipulos mittere satagunt, feriis autumnalibus item Natalitiorum Christi, Paschatos et Pentecostes pro provectioribus et ingeniosioribus discipulis absolvi facile intra biennii decursum queunt: ordret ligesom Slutningen af Unifomitetstabellen (jfr. Nørup S. 126).

Under Christian d. Femtes Regjering blev, som man kan erfare af Nørups Beretning S. 131 ff., forberedet Meget af hvad der først kom til Modenhed under Sønnesønnens Regjering, navnlig Spørgsmaalet om Skolernes Reduction og Oprettelsen af danske Skoler. Christian d. 5tes Lovbog (2den B. 18de Cap.) indeholder ingen nye Bestemmelser om Underviisningen, men henviser til Unifomitetstablen af 1656; men saa aldeles blottet for al Straæben efter Forbedring af Tilstanden i de latinste Skoler, som Nørup udgiver den Tid for at have været, var den dog ikke; under 7de April 1694 udkom den hverken af Nørup eller Andre omtalte, meget charakteristiske Forordning om den studerende Ungdom i Skolerne og deres Lærere, som findes astrykt i Odense Skoles Program for 1864 S. 39 ff., og som især er rettet imod de Udsvælser og andre Uordener, som dengang synes at have hersket baade hos Lærere og Lærlinger og frembragt en total Slappelse af Disciplinen i Skolerne. Blandt Andet søger denne Forordning at udrydde nogle Ustikke, som havde indfneget sig med Hensyn til Testimonia og foranlediget mange Uregelmæssigheder og Ulemper for Skolerne. Den ene Ustik var, at de, som af en eller anden Grund, ofte under graverende Omstændigheder, forlode en Skole, hyppig uden Testi-

monium blevne modtagne i en anden*). Dette havde allerede Frederik d. Tredie søgt at modarbeide ved Rescript af 13de April 1649 til Bisshop H. Michelsen (og vel til alle Stifters Bisshopper), hvori det bl. A. hedder (Sk. P. i B. A. Nr. 14): „Desligste efterdi Vi og erfare, at Rectores scholarum sig beklage, at Disciplerne udi Skolerne løbe fra en Skole til en anden uden rigtig Afsked og Testimonio fra Skolemesterne ikke uden stor Confusion udi Skolerne, da ville Vi naadigt, at I Rectoribus scholarum udi Eders Stift advarer, at ingen skal annamme en Andens Discipel, med mindre han fører med sig fra den Skole, han kommer, rigtig Testimonium, paa det at Ungdommen ikke skal bedrive adskillige Modvillighed udi en Skole og siden uden tilbørlig Revselse udi en anden Skole annammes, og at hvilken Rector scholæ, som herimod gjør, skal give til Straf tyve Daler til fattige Skolebørn at uddeles.“ — Dette bliver nu gjentaget i nærværende Forordning, dog her kun under 10 Rdlrs. Straf. En anden Ustik, til hvilken der ogsaa hentydes i Paamindelserne, som fulgte med Uniformitetstavlen af 1656 (Nyergaard S. 127 Nr. 2) var, at Rectorerne undertiden aldeles vilkaarlig nægtede eller forholdt Discipuleres Afsked og Testimonium: og dette forbydes i denne Forordning ligeledes under Mulct af 10 Rdl.

Under Frederik den Fjerde forblev Alting i Almindelighed ved det Gamle i Skoleundervisningen, men den Reform, som Odense Gymnasium undergik ved den nye

*) Nykøbing Skoles Rector har med egen Haand strevet i Skolebogen, at i Aaret 1674 to Disciple, som formedesst Eyeri vare løbne fra denne Skole, uden testimonium blevne optagne af Nestved Skoles Rector (J. Barfod den Falsteriske Geistligheds Personalhistorie 1 h. S. 72 Not.). Nestved synes i den Tid at have været et tilflugtssted for Overløbere: s. Hist. Tidskrift 3 Række III. 2. S. 675 f.

Fundats for samme af 25de Juni 1718 har dog maaske haft nogen Indflydelse paa Odense Skole. I Skolens Archiv findes nogle Metæ for de 6 Klasser i Skolen (til Sælektien tages ikke Hensyn), forfattede eller approberede af Bisshop Jacob Lodberg 1727, hvorved der er foretaget nogen Modification i Værestoffets Fordeling, og rimeligvis beregnede paa den Fortsættelse og Udvidelse af Undervisningen, som tilbødes Skolens Alumner ved Gymnasiet. Denne Skoleplan lyder saaledes:

**Metæ ludo Otheniensium literario positæ iussu
Dni Jacobi Lodbergii, Fionensium Præsulis
eminentissimi.**

Metæ alumnis Imæ classis positæ.

1. B. Lutheri Catechismum Danicum memoriter complectuntor.
2. Tam exacte callento Donatum et Auroram, partesque orationis octo tam probe internoscunto, ut non solum quererere liceat: cuius casus, generis, declinationis, coniugationis, temporis, modi, vocis etc. etc. quodlibet nomen et verbum sit? sed etiam ut norint, vel si per saturam seu saltuatim quæsiveris, quodvis nomen et verbum, quod habet Aurora, ad cuiusvis declinationis, casus, coniugationis, temporis, modi etc. etc. paragma varie, sed rite inflexum haud reddere titubanter. Ideoque in declinationibus, coniugationibus, formationibus et inflexionibus casuum, temporum per continuas interrogationes ac responsiones exercentor.

3. Colloquia minuta ad calcem Auroræ adiecta exponunto et regulis Donati applicanto.

4. Propositas vernacula lingua sententias et periodos breviores latinis formis itidem ad exigas Donati regulas commutanto.

Metæ alumnis II dæ classis positæ:

1. Grammaticam latinam minorem et syntaxin ad unguem ediscundo regulasque cum substratis exemplis recte interpretantor.

2. Primum et secundum Nomenclatoris (Stephani) minoris librum, appendicem adiectivorum cum dimidio appendicis verborum memoriae mandanto.

3. Similiter primam Catecheseos maioris partem, quam iuxta regulas grammaticæ nominatas explicanto.

4. Structuram et periodos libri Erasmi Roterdami de civilitate morum retexunto atque ad leges grammaticæ minoris expendunto.

5. Stylum ad regulas syntacticas conformanto.

6. Präcepta Donati in classe priori tradita iteranto subinde atque repetunto.

Metæ alumnis III tæ classis positæ.

Memoriae tradunto

1. Grammaticam latinam et syntaxin minorem.

2. Nomenclatorem (Stephani) minorem.

3. Part. primam et secundam Catecheseos maioris, quas probe intelligunto.

4. Interpretantor fabulas Phædri, casdem præcipuis et principalibus syntaxeos regulis accommodanto.

5. Ad easdem stylum haud viciose componunto.

6. Tradita in classe priore intentidem resumunto.

Metæ alumnis IV^{tae} classis positæ.

Ediscunto.

1. Grammaticam latinam maiorem et syntaxin cum exceptionibus et figuris nec non prosodiam.
2. Quinque partes Catecheseos maioris.
3. Rhetorices Gludianæ tropos et figuræ dictionis.
4. Grammaticæ græcæ declinationes simplices et contractas cum præcipuis regulis, adiectiva eorumque comparationem, ut et pronomina.
5. Expositio horum, quæ dicta sunt, iis esto cognita.
6. Meliores etiam Corn. Nepotis, quem exponent, loquendi formulas memoriæ tradunto.
7. Quem quoque magistrum in sermonis et styli compositione sequuntor non aberrantes a præscriptione regularum syntaxeos atque exceptionum.
8. Versuum modis et syllabarum quantitatibus perdiscendis carminibusque retextis ex prosodiæ regulis in ordinem redigendis assuescunto.
9. Acta prioris classis cum Nomenclatore (Stephani) minore in memoriam crebro revocantur.

Metæ alumnis V^{tae} classis positæ.

Memoria comprehenduento.

1. Grammaticam latinam maiorem et syntaxin cum exceptionibus, figuris et prosodia.
2. Primam et secundam Logices Gludianæ partes, eiusdem Rhetorices tropos et figuræ omnes plane et perspicue expositas.
3. Item et Catechesin integræ atque Epitomen (Bartholini) Erotematicam ad artic. VI^{tum}.
4. Grammaticam græcam et Primitiva.

5. Structuram Evangelii græci aut S. Lucæ aut S. Iohannis aut Pericoparum dierum Dominicorum et festorum retexere atque ad leges grammaticæ addiscunto expendere.

6. Unum aut alterum Curtii librum de rebus gestis Alexandri M. explicanto, eiusque dicta meliora memoriter complectuntor.

7. Similiter Ovidii Nasonis libros Tristium elegiarum, aut alium aliquem poetarum, dissentium captui obvium.

8. Carminum modulationem addiscunto, queis aptum ad hoc ingenium est.

9. Quum grammaticæ regulis tum auctoris classici qui legitur, consuetudini congruenter latine scribunto.

10. In quarta classe præcepta memorando itentidem renovanto.

Metæ alumnis supremæ classis in academiam transmittendis positæ.

Fideles tenento

1. Grammaticam maiorem latinam et syntaxin cum exceptionibus, figuris et prosodia.

2. Grammaticam græcam et Primitiva, aut, si mavis, syllogen Sviceri.

3. Præcepta grammatices Eberinæ et radices atque vocabula, quæ in Schichardi Horologio aut Opitii Atrio linguæ Stæ inveniuntur.

4. Rheticam et logicam Gludii.

5. Catechesin integrum et Epitomen (**Bartholini**) Erotematicam.

6. Ethicam, Physicam, Metaphysicam.

7. Definitiones Euclidis, doctrinam sphæricam et computum ecclesiasticum nec non compendium geographicum Olinger Iacobæi.

8. Expedite auctores explicanto classicos tam solutæ quam numeris adstrictæ orationis, quum qui publice explanantur tum quos ipsi privatim legunt.

9. Interpretatio grammatica textus græci Novi Fœderis aut alterius profani auctoris his esto cognitissima, ut etiam sciant græce scribere.

10. Addiscunto analysin grammaticam textus Ebræi aut Prophetæ Obadiæ aut Ionæ aut priorum quatuor capitum Geneseos.

11. Dictio horum esto culta, casta et ornata ad exemplar auctorum latinorum purissime exacta.

12. Quibus natura non negat, versus faciunto haud incultos nec male natos.

13. In Arithmeticis minimum quatuor docentor Species et Regulam Trium (vulgo Detri).

Otthiniæ d. 25 Februarii 1727.

I. Lodberg.

Et stort Fremstridt til Forbedring af hele det lærde Underviisningsvæsen stete derimod under Christian den Sjette ved Forordningen af 17de April 1739 angaaende hvormange latinske Skoler i Danmark og Norge skal vedblive, samt hvorledes med Ungdommens Information, Ingeniorum Prøve, den aarlige Examen og Stipendiers Distribution, med videre efterdags skal forholdes. Hovedindholdet af denne vigtige Forordning tilligemed Beretning om de Forhandlinger, som gif forud for dens Bekjendtgjørelse, findes hos Nyerup S. 182 ff., og jeg vil da indstrække mig til at fremhæve

enkelte væsentlige Punkter deraf. I § 31 angives Metæ for de nederste, mellemste og øverste Lectier, hvoraf sees, at der, selv med Hensyn til hvad der skulde præsteres i Latin og Græsk, foretages en ikke ubetydelig Udvidelse deels ved Læsning af flere Forfattere deels ved Optagelse af Undervisning i romerske Oldsager, Mythologie og græsk og romersk Litteraturhistorie efter Compendier; men langt vigtigere er, at her Modersmalets Betydning første Gang erkendes, om end i nogen Afhængighed af Latinen, og i denne Henseende forordnes § 26: „Det danske Sprog bør og i Skolerne excoleres, og Disciplene vænnes til ligesaavel at oversætte Latin paa Danskt som Danskt paa Latin, og Feil ei alene i Meningen, men og Stilen corrigeres og vises. Saa kunde og Disciplene vænnes til i deres Friheds-Timer at sætte Breve op, nu til deres Lærere, nu til andre indbyrdes, og dertil gives dennem Materie, saa og at opsette Relationer om Noget, som er passeret, saavel som og Orationer paa Danskt“; og § 28: „Og skulle Lærerne have Agt paa, at Ungdommen vænnes til en god og brugelig Orthographie i deres eget Sprog, hvilket saavel ved Exercitia, som dennem i Danskt dicteres, som ogsaa udi det, som dennem foregives at oversætte af Latin i Danskt, kand iagttaages.“ Tillige skulde alle Bøger, som brugtes i de lavere Classer og tildeels i Mellem-classerne, være skrevne paa Danskt (§ 31), og Bon og Lovsang og Læsning af den hellige Skrift, hvormed Skolegangen hver Dag begyndtes, skulde ligeledes være paa Danskt (§ 23); endelig erklæres det § 34 for godt og nyttigt, at Disciplene i den øverste Lectie stundom og paa visse Tider, naar der ferieres, ansøres til at skrive og sammensætte en smuk dansk Tale enten i geistlig eller verdslig Materie, og den offentlig i Skolen eller og hjemme i Lærernes Overværelse

holdes, ligesom ogsaa ved Begyndelsen og Enden af den offentlige Examensdag (som aarlig skulde afholdes strax efter St. Hansdag) eller og hver Examensdag „Rector og Corrector maa lade nogle af deres Lectier holde smaa Orationer paa Dansk, Latin og Græsk, om de have faadanne Disciple, som dertil ere bequemme, paa det andre derved kunde opmuntres, og Ungdommen øves i at tale offentlig uden usommelig Undseelse“ (§ 18). Hvad Bidenskaberne angaaer, saa skulde der ikke blot undervises i Geographie og Historie hele Skolen igjennem (§ 27), men ogsaa i philosophia moralis, instrumentalis et naturalis, samt Mathematik; ja endog Compendium iurisprudentiae danicæ har faaet Plads blandt Skolekundskaberne i Forordningen, men neppe synnerlig i Virkelighed. Med Hensyn til Afgangsen i Skolerne bestemmes § 16, at herefter ingen Discipel maa optages, førend han tilforn vel har lært sin danske Catechismus, og desuden ei ale ne er færdig i at læse Dansk, baade Prent og Skrift, men end ogsaa nogenledes kan skrive, paa det at baade for Læreren og Disciplene kan spares den Tid, som paa disse første Begyndelser er hengaaet i de første eller saakaldte Sinkelectier.

Allerede i Kirkeordinansen og i de antvorskovske Synodalier indstærpes det, at Rectorerne noie skulle agte paa deres Disciples Nemme, og naar Disciplene ere i en Alder af 12 Aar og ikke synes stikkede til Studering, paaminde Forældrene om i Tide at sætte dem i en anden Vej, og at i ethvert Tilfælde maadelige Hoveder ikke skulde taales løngere i Skolen end til deres sextende Aar (Nyherup S. 12, 18). Denne Forstrift gjentoges senere idelig i Reglementer og Love angaaende Skolevæsenet (sst. S. 83, 88, 127, D. L. II. 18. 7), og paa en meget indtrængende Maade i Forordn. af 17de April 1739 § 17 og 19, hvor det især forbydes

uden noie Prøve og fornuftige Mæneds Attest at optage fattige Folks Børn, der ofte uden at være begavede og uden Lyft til Studeringer søgte Skolen blot som en Førsorgelsesanstalt, og det paalægges Rectorerne, naar det om disse Børn fattede Haab stukkedes under Skolegangen, da i Tide at hjemvisse dem „for at lære noget Andet, hvormed de kunne tjene Fædrelandet“. Men alle disse Bud synes at have frugtet meget lidet, og det fandtes da fornødent ved strengere Regler og Indsfrækninger i Beneficier at rense Skolerne for de daarlige Elementer: hvilket skete eller rettere sagt tilsigtedes*) ved Forordningen af 23de Juli 1756 angaaende fattige Børns Antagelse i de publique Skoler og Forsendelse til Academiet, Ingeniorum Prøve og Stipendiorum Uddeling, med videre. Af denne Forordning vedkommer os her nærmest dog kun § 1, der fører de i Forordn. af 17de April 1739 § 16 opstillede Fordringer for Adgangen til Skolen ved at foreskrive, at Aspiranterne, foruden at kunne deres Catechismus, skulle have lært ei alene at læse reent og uden Anstød Dansk og Latin, baade trykt og strevet, og stikkelig at striive Sammenkrift, men ogsaa have lært deres Donat og Aurora og begyndt at gjøre smaa Exempler efter Grundreglerne i Donaten, ved hvilke høiere Fordringer til Begyndere det var at formode,

*) Det blev i denne Henseende ikke synnerlig bedre efter denne Forordnings Udstedelse, end det havde været tidligere, og det strenge Bud gjentoges i Forordn. af 11te Mai 1775 § 50, 61. Mere overbærende viser Loven sig i Reglementet for Cathedralskolen i Odense af 6te October 1802 § 29 og Forordn. af 7de Novbr. 1809 § 54, 59; Skolen kan nu, selv under meget graverende Omstændigheder, i det Høieste kun suspendere en Discipels Skolegang, men ikke „hjemvisse“ ham, og de daarlige Hoveder maae beholdes, saalænge som Forældrene, til Trods for alle gode Raad fra Skolens Side, absolut ville have, at de skulle gjøres til Studenter.

at i de større Skoler den nederste Classe med Tiden kunde undværes: et Haab, som allerede i det følgende Åar blev virkeligjort for Odense Skoles Bedkommende.

Hvad der i Forordningen af 17de April 1739 var yttret om Ønskeligheden og Nytten af, at Disciplene i de øverste Classer anførtes til at skrive og holde Taler ved visse Lejligheder, blev nærmere bestemt for de sjællandske Skoler ved kongl. Rescript af 5te Juni 1767 og for Landets øvrige Skoler ved kongl. Rescript af 15de April 1768, saaledes lydende:

„Christian den Syvende o. s. v. Vor Gunst tilforn. Som Os allerunderdanigst er bleven foredraget, hvorledes det eragtes, at Disciplerne i de latiniske Skoler bequemmeligt kunde befales 4 Gange om Året i det mindste at holde offentlige Taler, og Lærerne dertil ved trykte Programmata at indbyde, siden deraf kunde forventes en dobbelt Nyttte, først at Disciplerne itide bleve vante til baade at tænke og skrive ordentlig, saa og med Frimodighed og Anstændighed offentlig at tale, saavel som og at man af de forfærdigede Programmata, ligesom en og anden nyttig Materie derved kunde oplyses, desto noisiere lærte at kjende Lærernes egen Flid og Duelighed, og det paa følgende Maade:

1. I de Skoler, hvor der er Rector og Corrector, at Disciplerne i Mesterlectien skulle 4 Gange om Året holde Orationer, og derhos staae Lærerne frit for, enten de ville lade twende eller farre ad Gangen holde saadanne Taler, dog at ingen dimitteres af Skolen, som jo nogle Gange have ladet sig høre.

2. At to Gange om Året af Disciplerne holdes twende Taler paa Latin og 2 Gange paa Dansk, paa saadanne dertil berammande Tider, som kunde være saavel for Lærerne som Disciplerne mest bequem og beleiligt.

3. Rector og Corrector at omvexele ved denne Forretning saaledes, at Rector to Gange om Aaret lod Disciplerne holde Taler, een Gang paa Latin og een Gang paa Dansk, og Corrector ligesaa mange Gange.

4. Materien til saadanne holdende Taler, som af Lærerne blevne udvalgt, at maatte tages enten af Fædrenelandets Historie eller Andet, de kunde eragte mest bequem for Disciplerne og til Nutte for Tilhørerne, men Disciplerne selv at maatte udarbeide den, dog under deres Læreres Øpsyn, hvilke nøie havde at paaagte saavel Stilens Reenhed i det Sprog, der skulde tales udi, som og at Disciplerne med en tilbørlig Anstændighed udenad fremførte det, de skulde tale om.

5. Til en slig actum oratorium maatte Rector eller Corrector, hvis Tour det traf, indbyde ved et latinist Programma, naar Orationerne blevne holdte paa Latin, og ved et dansk, naar de vare paa Dansk, hvilke Programmata skulde trykkes in 4to paa Bekostning af Skolens Benge, og af hvilken Bogtrykker Lærerne fandt for godt.

6. I de Kjøbsteder, hvor der ikun er Rector og ingen Corrector, maatte Rector lade de dueligste Discipler i sin Lectie holde Tale nogle Gange om Aaret, saavel paa Latin som Dansk, og dertil lade indbyde ved et Programma, hvilket i de Skoler, som ikke er saa bemidlede, at de kunde bekoste Programmata trykte, forfattes skriftlig og tilsendes Patrono Academiæ og Bisshoppen, hvilket og skeer i Almindelighed med de trykte; — Saa give Vi Dig nu herved tilfjende, at Vi saadant allerunderdanigste Forslag hermed i Alt allernaadigst ville have approberet, dog saaledes, at Lærernes Programmata blive forfattede i det latiniske Sprog, og derudi en eller anden nyttig Materie til Fædrelandets Historie og dens adskillige Dele henhørende, fornemmeligen som angaaer den By eller

den Provinds, hvori Skolen findes, grundigen afhandlet, saa og at Bekostningerne paa at lade bemeldte Programmata trække, maae, for saavidt Odense Skole angaaer, som ikun har maadelige Beneficia, tages af det der værende Communitets Kasse.

Derefter Du dig, for saavidt det dig allernaadigst anbetroede Stift kan vedkomme, allerunderdanigst kan vide at rette; Befalendes Dig Gud. Skrevet paa vort Slot Christiansborg udi Bores Kongel. Residence-Stad Kjøbenhavn d. 15de Aprilis A° 1768.

Under Vor Kongelig Haand og Signet.“
Christianus.

O. Thott.

Til Bisshop
Hr. Jacob Ramus.

Denne Indretning bestod isvrigt kun i 7 Aar; i Forordningen af 11te Mai 1775 § 40 hedder det: „I de tre sidste Skoleaar skal desuden Ungdommen ansøres af en Bogfømmelig og hndig at declamere saavel i det danske som latinse Sprog, hvorimod de hidtil brugelige Orationer af Discipler skal ophøre, og bør Læserne saavel derved som ellers i Almindelighed ved den daglige Læsning gjøre sig Umage for at anbringe dem til en tydelig, net og naturlig Udtale, paa det den uangenemme Skoletone, den ubehagelige Monotonie og alt affecteret kan tabes.“ Ved den herværende Skole gjordes Mere for disse Taleøvelser, end Rescriptet syntes at fordre, og man bandt sig ikke til Befalingens Bogstav; der holdtes nemlig hvert Qvartal baade latinse og danske Orationer, og der optraadte mindst to, undertiden endog tre Talere hver Gang. I Skolens Archiv er opbevaret

ni af Mesterlectianerne skrevne Taler, sex paa Dansk og tre paa Latin; foran den første latinste staer: Ex edicto clementissimi Regis Christiani VII de habendis orationibus exploratoriis per omnes arcti suæ scholas primæ Othenis habitæ fuere die Septembris undecimo anno 1768, prior quidem danice ab Erico Lange, duce gregis, posterior autem latine a me Nicolao Blicher, qui eum excipiebam proximus illi; sed ante quam fieret declamatio, ipse Moderator scholæ nostræ vigilantissimus Severinus Anchersen orationem latine habuit de utilitate declamationis*). Blandt de opbevarede Taler er Erik Langes, der beskriver de fællevigste Hertugers Hylsbingsact 1580 paa Odense Torv; sex andre handle om fynske Bisstopper og Rectorer, een (skreven 1773) om den islandiske Bislop Guldbrand Thorlaksson og een om Nordboernes Gilder, navnlig St. Knuds; da synes alle at være skrevne ikke efter eget Valg, men Lærernes Opgaver, og lide alle af stor Trivialitet. Af Indbydelsesskrifter synes regelmæssig i de 7 Aar, hvori Talesøvelserne fandt Sted, at være udkommet fire aarlig,

*) At denne festlige Act glædede sig ved en „anseelig“ Forsamling bestaaende, foruden af Skolens Personale, af Stiftsbefalingsmanden og Bisstoppen samt Byens og Omegnens geistlige og verdslige Honoratores, siges af flere af Talerne og sees af Tilstalten til Tilhørerne, i de latinste: Auditores! Excellentissime Heros! In sacratiori cubiculo Parastata Claviger generosissime! Summe venerabiles et amplissimi! Illustres et nobilissimi! Clarissimi plurimum et admodum venerandi! Doctissimi et prstantissimi! Omnis ordinis honoratissimi auditores! Vosque condiscipuli mihi coniunctissimi!: i de danske: „Deres Excellentz, Høi-Belbaerne Herre! Høiædle, Høiærværdige Hr. Bislop! Høiædle og Belþyrdige! Belædle og Belþyrdige! Belærværdige og Høilarde! Meget Bellærde og Meget Ærede, gunstige Tilhørere!“ Acten nød endog den Ære at blive omtalt i Byens Avis; s. Odense Adressé-Contoirs Efterretninger 1772 Nr. 14 under Rubriken „Lærde Nyheder“.

forsatte vexelvis af Rector og Corrector, i Fol. eller Quart,
alle paa Latin; Titlerne paa dem ere for Rector S. An-
dersens Vedkommende angivne i Odense Adressecontoirs
Efterretninger 1779 Nr. 24, (jfr. Gießing's Jubellærere II.
1 H. S. 262), og for Corrector P. Holms i Blochs F.
G. H. I S. 519. Af disse Programmer findes endnu i
Skolens Bibliothek de twende 1768 udkomne; det ene af
Rector behandler, besynderlig nok, det samme Emne, hvorom
den dansktalende Discipels Foredrag handlede, nemlig Hyl-
dingsacten, det andet af Corrector bebuder efter endelærling-
klang to Taler af Mesterlectianere, den ene paa Danskt om Odense,
den anden paa Latin om Odin, og søger at nedstemme Til-
hørernes Forventninger om disse Taler ved følgende Ord:
Nolite exspectare, hospites gratiosissimi, humanissimi,
optimi, magna: qui possunt magna nisi a magnis ex-
spectari? Manent vos oratiunculæ concisæ, inornatæ,
inconditæ, humili dicendi genere; etenim ut tempore
opus est, antequam fruges ad maturitatem perveniant, et
lignum prius ascietur, doletur, aptetur, quam fiat utile,
ita neque statim evadunt oratores, in antecessum exer-
ceantur, formentur, fingantur.

II.

Fjenske Studenter

ved

Kjøbenhavns Universitet 1479—1611.

Bed

Holger Fr. Rørdam.

—

Den ældste kjøbenhavnske Universitetsmatrikel, som nu er i Behold, begynder først med Året 1612, hvilket foranlediger, at man ofte maa savne Oplysninger, som man kunde ønske sig om Personer, der før dette Åar ere komne til Universitetet. Jeg blev derfor behagelig overrasket ved i en Pakke i det Kongelige Bibliothek (Gl. kgl. Saml. 1076 fol.) at støde paa en lang Navnefortegnelse, skrevet med Dr. Jens Bircheroeds (Forf. af den bekjendte Dagbog) sirlige Hånd, og aabenbart indeholdende et Udtog af Matriklen ligefra Universitetets Stiftelse 1479 indtil Året 1611, altsaa netop det Tidssrum, for hvilket Oplysninger ellers mangle. Der findes i Bircheroeds Håndskrift twende Navnerækker, men begge uden Overstift, hvilket formodentlig er Årsag til, at ingen hidtil har bemærket eller benyttet dem; en nøjere Undersøgelse vil imidlertid vise, at den ene, som her er stilset først (medens den i Håndskriften staaer sidst), er en alfabetisk ordnet Fortegnelse over Studenter fra Odense, der sikkert have været kjendelige derpaa, at der i Matriklen har været tilføjet Otthinianus ved alle Navnene, hvilket Bircheroed for at undgaa unødvendig Gjentagelse har udeladt. Det er derfor just ikke givet, at de alle ere Studenter fra Odense Skole og endnu mindre har man paa denne Liste alle Studenter

fra denne Skole; thi i den ældste Tid, og maaſke i hele Tidssummet til 1611, har der overhovedet neppe været tilføjet nogen Bemærkning i Matriklen om Skolen, fra hvilken vedkommende Student var udgaaet. Den anden Liste indeholder utvivlsomt Studenter fra det øvrige Fyn; endel ere kjendelige ved de tilføjede Bynavne, ved de øvrige har der uden Twivl i Matriklen været tilføjet: Otthiniensis diocesis eller Fionius, hvilken Tilføjelse Bircherod, i sit Udtog ikke har anset det for nødvendigt stadig at gjentage. Det er rimeligt nok, at der i det her omhandlede Tidssrum kan have været flere Studenter fra Fyn, som Bircherod paa Grund af ufuldstændig Betegnelse i Matriklen ikke har optaget paa sin Liste. Men da han var en ret nøjagtig Mand, kan man vist temmelig sikkerst stole paa, at alle de her anførte Studenter have været fra Fyn eller ialfald fra Odense Stift, der som bekjendt i øldre Tid var af større Omfang end nu. — De tilføjede Åratal angive Inscriptionsaaret; paa nogle enkelte Steder synes Bircherod dog at have glemt at tilføje det. Ved en Del Personer har han tilføjet en kort Bemærkning om deres senere Stilling eller om de Grader, de erhvervede ved Universitetet. Desuden har han tilføjet nogle Bemærkninger af en Fortegnelse over Medlemmerne af S. Knuds Gilde i Odense, som han besad, og som efter hans Affrift er trykt i Suhms Samlinger I. 1. S. 38—45.

Studenter fra Odense 1479—1611.

Andreas Georgii 1551. Cognomento Geed. Factus demum Pastor Søllingensis in Fonia.	Christiernus Nicolai 1561. Cognomento Bruun, postea Neoburgensis Ecclesiæ Pastor.
Andreas Georgii 1601.	Christophorus Georgii 1558.
Andreas Johannis 1559. An. 1570 Pastor Vindingensis in Fonia.	Christophorus Jacobi 1562.
Andreas Martini 1584.	Claudius Laurentii Barfod 1591.
Andreas Thomæ 1543.	Claudius Mulenius 1595.
Benedictus Johannis 1590. An. 1593 Svindingensis Ecclesiæ in Fonia Pastor constitutus.	Cornelius Theodori 1582.
Canutus Andreæ 1583.	Dethlevius Andreæ 1493.
Canutus Canuti 1587, postmodum Ecclesiæ Egense in Fonia Pastor.	Erasmus Georgii 1548.
Canutus Erici 1595.	Erasmus Georgii 1591.
Canutus Johannis 1571.	Erasmus Johannis 1543.
Canutus Kragius 1604.	Erasmus Johannis 1565.
Canutus Matthiæ 1482.	Erasmus Johannis 1585.
Canutus Nicolai 1587.	Erasmus Johannis 1568.
Casparus Matthiæ 1584.	Erasmus Matthiæ 1565.
Christiernus Johannis 1595.	Erasmus Nicolai 1608.
Christianus Joh. Stagius 1607.	Erasmus Severini 1558.
Christiernus Laurentii 1558.	Erasmus Svenonis 1608, postea Ph. Mag. et Pastor Ecclesiæ Faxensis in Sellandia.
Christianus Melchior 1594.	Franciscus Magni 1547*).

*) Blev siden Læsemester i Antvorskov Kloster, døde 1560 (Danse Mag. II, 76).

Georgius Georgii Schiold 1568*).	Johannes Andreæ 1559.
Georgius Jacobi 1545.	Johannes Brun 1479.
Georgius Jacobi 1599.	Johannes Canutius 1571.
Georgius Johannis 1480.	Johannes Caspari 1587.
Georgius Simonis 1560, tandem ad ædem D. Albani Pastor ac Præpositus Otheniensis.	Johannes Christierni 1584.
	Johannes Erasmi 1584.
	Johannes Friderici Mulenius 1598.
Gerhardus Nicolai 1603.	Johannes Georgii 1547.
Hermannus Erici 1561.	Johannes Georgii 1563.
Hermannus Marzii 1591.	Johannes Henningius 1556.
Jacobus Andreæ 1581. Philos. postea Magister in Acad. Wittebergensi creatus VI Idus Septemb. 1584. Pastor dein Ecclesiæ Kallehave in Sellandia, et Nomarchiæ Borsensis Præpositus. Obiit octogenario maior.	Johannes Henrici 1592.
	Johannes Johannis 1567.
	Johannes Johannis 1590.
	Johannes Langius 1602.
	Johannes Laurentii 1558.
	Johannes Laurentii 1580.
	Johannes Matthiæ 1586.
	Johannes Michaelis 1563.
	Johannes Michaelis 1601, post varias administratas functiones tandem Episc. Fioniæ.
Jacobus Gregorii 1604.	Johannes Mule 1585.
Jacobus Jacobi 1577. Philos. Bacc. 81, post Magist. et Rector Sch. Asloens., deum in Gymnasio patrio S. S. Theol. et L. Ebr. Professor publ.	Johannes Nicolai 1600.
	Johannes Olai 1601. Phil. Bacc. 1603, post Mag. et Lector Theol. Rip.
Jacobus Johannis 1571.	Johannes Olai 1565.
Jacobus Johannis 1595.	Johannes Pauli 1584.
Jacobus Matthiæ 1559.	Johannes Petri 1580.
Joannes Joannis 1601.	Johannes Petri Lund 1560.
Jodocus Joannis 1557.	Laurentius Caspari 1551.
Johannes Andreæ 1574.	Laurentius Mulenius Joh.f. 1601.
	Laurentius Jacobi Phil. B. 1584.
	Laurentius Nicolai 1565.
	Laurentius Olai 1598.

*) Se Bloch I, 336—7. Marm.
Dan. II, 311.

Magnus Georgii 1595.	Olaus Wolfgangi 1610.
Magnus Grave 1611, tandem Lector Theologiæ Lundensis.	Paulis Envaldi 1584*).
Marcus Johannisi 1578.	Paulus Petri 1557.
Martinus Jacobi 1577.	Petrus Cotte 1567. Phil. Bacc.
Martinus Petri 1545.	70, post Skellerupensis in Fonia Pastor.
Matthias Albinus Joh. f. 1569.	Petrus Jacobi Lerch 1587.
Matthias Canuti 1548. Vide Resenii Inscript. Hafniens. p. 59.	Petrus Johannisi 1570.
Matthias Johannisi 1565.	Petrus Johannisi 1575.
Matthias Laurentii 1562.	Petrus Laurentii 1561.
Matthias Philippi 1582.	Petrus Orne 1481. Inter fra- tres convivii S. Canuti no- minatur D. Petrus Urne, forte idem.
Michael Brixius 1566, an. 74 Pastor Vindingensis in Fonia.	Petrus Petri 1576.
Michael Johannisi 1582.	Petrus Petri 1598.
Nicolaus Canuti 1574.	Severinus Canuti 1584.
Nicolaus Erasmi 1601.	Severinus Georgii 1584.
Nicolaus Christophori Bang 1595.	Severinus Johannisi 1565.
Nicolaus Georgii 1588.	Severinus Johannisi 1567.
Nicolaus Jacobi 1562.	Simon Andreæ 1565.
Nicolaus Jacobi 1586.	Simon Georgii 1587**).
Nicolaus Johannisi 1481.	Simon Laurentii 1565.
Nicolaus Johannisi 1545.	Stephanus Andreæ 1583.
Nicolaus Johannisi 1565.	Theodorus Georgii 1581, Epi- scopi M. Georg. Joannis fil.
Nicolaus Johannisi 1579.	Tycho Campheius 1596.
Nicolaus Martini 1570. Phil. Bacc. 74.	Zacharias Johannisi 1599.
Nicolaus Mule 1590.	*) Siden Kapellan ved S. Albani i Odense, døde 1643 som Sogne- præst i Gamtofte (Bloch, Den fynske Geistligh. Hist. I, 707—9).
Nicolaus Petri 1592.	**) Siden Kapellan ved S. Albani Kirke i Odense, døde 1603 som Sognepræst i Faaborg (Bloch, I, 711—3).
Olaus Andreæ 1598.	
Olaus Jacobi 1604, demum Medicinæ Doctor et Fioniæ Practicus.	

Studenter fra Fyn 1479—1611.

Ahasverus Marqvardi 1571.	Andreas Laurentii Foss 1587.
Albertus Johannis Svenburgensis 1603.	Andreas Martini Neoburgensis 1569.
Andreas Andreæ Kragius 1608.	Andreas Nicolai 1501.
Andreas Balthasaris 1592.	Andreas Nicolai 1590.
Andreas Bartholi 1576; demum Pastor in Fløstrup Fioniæ.	Andreas Olai 1493.
Andreas Cervinus 1553.	Andreas Olai 1560.
Andreas Ebonis 1486.	Andreas Petri 1561.
Andreas Erasmi Asummensis 1569.	Andreas Petri 1572.
Andreas Erici 1562.	Andreas Petri 1574.
Andreas Erici 1590.	Andreas Petri Asnensis 1566.
Andreas Esberni 1512.	Andreas Severini 1570.
Andreas Georgii 1569.	Andreas Simonis 1600.
Andreas Georgii Maas 1574.	Andreas Thomæ 1543.
Andreas Gerhardi 1571.	Anthonius Brysche 1513*).
Andreas Jacobi Svenburg. 1482.	Anthonius Nicolai Friis 1601.
Andreas Johannis s. Joannis 1515, an. seq. 1516 Pastor Eccl. Tranderup in Arrhoa.	Arnoldus Arnoldi Svenburgius 1560.
Andreas Johannis 1563.	Balthasar Andreæ Cartemundanus 1563.
Andreas Johannis 1564.	Balthasar Arnoldi 1566.
Andreas Johannis 1569.	Balthasar Johannis 1528.
Andreas Johannis 1580.	Balthasar Petri 1548, dictus Biørnescov. Pastor Frørupensis in Fionia.
Andreas Joh. Beschius 1588.	Bartholomæus Erasmi 1585.
Andreas Ivari 1522.	Benedictus Andreæ Bogonianus 1554.
Andreas Laurentii 1563.	Benedictus Nicolai 1564.
Andreas Laurentii 1566.	Bero Erici 1480.
Andreas Laurentii 1575.	Calixtus Petri 1567.
Andreas Laurentii 1590.	
Andreas Laurentii Bogonianus 1561.	*) Blev siden Rigslægster (+ 1566).

Canutus Andreæ 1508. Vide fratres Conv. St. Canuti.	Canutus Valchendorph 1497.
Canutus Andreæ 1596.	Canutus Verner 1494.
Canutus Andreæ Edelbøgius 1590.	Carolus Urne 1538.
Canutus Andreæ Wissenberg 1578.	Casparus Johannis 1548.
Canutus Brysche 1493. Vide inter fratres Convivii St. Canuti.	Casparus Johannis 1581.
Canutus Erici 1494.	Casparus Johannis Langius 1567.
Canutus Erici 1563.	Casparus Johannis Neohur- gensis 1604.
Canutus Georgii 1567.	Casparus Joh. Stampe 1594.
Canutus Helgonis 1488.	Casparus Johannis Svenbur- gensis 1600.
Canutus Jacobi Udybyensis 1581.	Casparus Laurentii 1583. An. 88 inauguratus Pastor Østru- piensis in Fonia.
Canutus Jacobi 1582.	Casparus Nicolai 1569.
Canutus Johannis 1521.	Casparus Petri 1574.
Canutus Johannis 1567.	Christiernus Albini 1569.
Canutus Johannis 1597. Rec- tius Can. Joannis scil. Bie- schius, postea Professor Hafniensis.	Christianus Canuti 1574.
Canutus Lucæ Barlosius 1605.	Christiernus Friis 1480.
Canutus Magni 1521.	Christiernus Henrici Esterbøll 1608.
Canutus Matthiæ 1488.	Christiernus Johannis 1519.
Canutus Nicolai 1513.	Christiernus Johannis 1529.
Canutus Nicolai Bang 1608.	Christiernus Johannis 1561.
Canutus Nicolai Cartemundanus 1587.	Christiernus Laurentii 1570.
Canutus Petri 1509, tunc Presbyter.	Christiernus Laurentii 1589.
Canutus Petri 1561.	Christiernus Matthiæ 1549.
Canutus Petri 1572.	Christiernus Olai Asnensis 1562.
Canutus Petri Schydebierg 1606.	Christiernus Olai 1569.
Canutus Simonis Hof 1604.	Christiernus Pauli 1571.
	Christiernus Petri 1589.
	Christiernus Petri Asnensis 1600.
	Christiernus Thomæ 1508.
	Christophorus Andreæ Bruun 1604.

Christophorus Canuti 1576.	Erasmus Johannis 1519.
Christophorus Erasmi Bogonianus 1558.	Erasmus Johannis 1543. Cognomento Reravius, demum Pastor Rødbyensis in Lollandia, qui multos libros Danicos edidit.
Christophorus Georgii Neoburgensis 1607.	
Christophorus Johannis 1545.	Erasmus Johannis 1572.
Christophorus Johannis Asnensis 1601.	Erasmus Johannis Medelfardensis 1597, an. 1602 Pastor Vindingensis in Fonia.
Christophorus Laurentii 1576.	
Christophorus Laurentii Espensis 1595, post Parœciæ natalis Pastor.	Erasmus Johannis Bogonianus 1595. Factus Pastor Eccl. D. Georgii prope Svenburgum.
Christophorus Lucæ 1601.	Erasmus Laurentii 1560.
Christophorus Palæmonis 1542.	Erasmus Laurentii 1569.
Vide Lyscand. de Scriptoribus Dan.	Erasmus Laurentii 1589.
Christophorus Pauli 1566.	Erasmus Laurentii Cartemundanus 1605.
Christophorus Pauli 1599.	
Claudius Johannis Bang 1590.	Erasmus Marquardi Neoburgensis 1586.
Claudius Juul 1604.	
Claudius Nicolai Mand 1608.	Erasmus Matthiæ 1581.
Clemens Christophori 1582.	Erasmus Matthiæ 1595.
Conradus Petri Neoburgensis....	Erasmus Nicolai 1566.
Daniel Ebberus Colerus Neoburgensis 1607, tandem Pastor Avinsloens. in Fonia.	Erasmus Olai Medelfardensis 1601.
Daniel Johannis....	Erasmus Olai Vesterbuensis 1570.
Dethlevius Skenkel 1480.	Erasmus Othonis 1568.
Dionysius Georgii 1561.	Erasmus Thomæ Neoburgensis 1610.
Dionysius Johannis Staurboensis 1585.	Erasmus Victorinus Svenburg. 1602.
Emichinus Jacobi 1504.	Ericus Absolonis 1490.
Erasmus Christophori 1602.	Ericus Johannis Asnensis 1561.
Erasmus Henrici Brun Svenburgensis....	Ericus Johannis Helsingensis 1604.
Erasmus Johannis 1518.	

Ericus Olai 1493. Vide inter Fratres Convivii St. Canuti.	Georgius Johannis 1587. Georgius Johannis Neoburgen- sis 1592.
Ericus Olai 1599.	Georgius Johannis Ulbergensis 1596.
Ericus Petri 1532 (sic).	Georgius Laurentii 1507.
Ericus Petri 1563.	Georgius Laurentii 1522.
Ericus Stigoti 1501.	Georgius Laurentii 1542.
Eschillus Canuti Asnensis 1561.	Georgius Laurentii 1555.
Eschillus Claudii Neoburgensis 1600.	Georgius Laurentii 1586.
Folmarus Jacobi Alderupensis 1480.	Georgius Laurentii Bang 1604.
Franciscus Christierni Qver- drupensis 1591.	Georgius Lund Bogonianus 1579.
Franciscus Georgii 1555.	Georgius Marquardi Neobur- gensis 1584.
Franciscus Laurentii 1599.	Georgius Matthiae 1559.
Franciscus Nicolai Bang 1575.	Georgius Matthiae 1576.
Fridericus Nicolai 1567.	Georgius Matthiae Medelfar- densis 1594.
Georgius Andreae Neoburgen- sis 1579.	Georgius Nicolai 1508.
Georgius Canuti 1522.	Georgius Nicolai 1566.
Georgius Caroli 1507.	Georgius Nicolai Svenburgen- sis 1584.
Georgius Christierni 1542.	Georgius Nicolai Svenburgen- sis 1606.
Georgius Erasmi Svenburgen- sis 1585.	Georgius Nicolai Bogonianus 1585.
Georgius Friis 1580.	Georgius Petri Midelfardensis 1558.
Georgius Jacobi 1543.	Georgius Urne 1523.
Georgius Johannis 1510, tunc Presbyter, sine dubio Carte- mundanus, vide fratres Conv. S. Canuti.	Gregorius Erasmi Bryde 1568.
Georgius Johannis 1548.	Gregorius Georgii 1561.
Georgius Johannis 1555.	Gerhardus Claudii Asnensis 1597.
Georgius Johannis 1561.	Henricus Jacobi 1480.
Georgius Johannis 1565.	Henricus Jacobi 1566.
Georgius Johannis 1579.	
Georgius Johannis 1580.	

Henricus Johannis	1563.	Jodocus Nicolai	1538. Natus Neoburgi. Ph. Mag. 1549.
Henricus Pauli	1599.	Johannes Albinus	1593.
Henricus Thomæ	1582.	Johannes Andreæ	1480.
Hilarius Othonis	1574.	Johannes Andreæ	1507.
Jacobus Andreæ Mand Neo- burgensis	1606.	Johannes Andreæ	1514.
Jacobus Andreæ Medelfardensis	1563.	Johannes Andreæ	1563.
Jacobus Brockenhus	1519.	Johannes Andreæ	1565.
Jacobus Canuti Andorph	1588.	Johannes Andreæ	1571.
Jacobus Christierni Querndorph	1586.	Johannes Andreæ	1573.
Jacobus Christophorus Sven- burgius	1578.	Johannes Andreæ Cartemun- danus	1595.
Jacobus Eliæ Svensburgius	1569.	Johannes Andreæ Fangel	1567.
Jacobus Georgii	1591.	Johannes Andreæ Mars	1600.
Jacobus Jacobi	1589. Pastor in paroecia sua natali Wiby.	Johannes Andr Svensburg.	1570.
Jacobus Joh. Hintzholm	1592.	Johannes Angelus Svensb.	1552.
Jacobus Jonæ Bang	1603.	Johannes Bang	1555.
Jacobus Laud,	Svensb. 1545.	Johannes Bang	1590. Phil. Bacc. 1593.
Jacobus Nicolai	1567.	Johannes Bang	1599.
Jacobus Rønnaa s. Rønov...*)		Johannes Benedicti Hintzholm	1563.
Jacobus Severini	1573.	Johannes Benedicti Neoburg.	1570.
Jacobus Svenonis	1510, tunc Presbyter.	Johannes Benedicti	1557.
Jaspar Johannis	1529.	Johannes Brun	1498.
Ingvardus Henrici Brun	1598.	Johannes Canuti	1509, tunc Presbyter.
An. 1605 Pastor Eccl. Svan- ninge in Fonia.		Johannes Canuti	1555.
Jodocus Andreæ	1520.	Johannes Canuti	1572.
*) Sikkert den bekjendte Bisshop Joachim eller Jakob Rønnow. Skade, at Bircherod har glemt at anføre Immatrikulations- garet.			

*⁴⁾) Sikkert den bekjedte Bisrop Joachim eller Jakob Rønnow. Skade, at Birkerød har glemt at ansøre Immatrikulationsgaret.

Johannes Christierni Stage	Johannes Georgii Svenburg.
1574.	1590.
Johannes Christophori....	Johannes Gregorii Asnensis
Johannes Dionysii 1603.	1570.
Johannes Envaldi 1549.	Johannes Gregorii Svenbur-
Joannes Erasmi 1557.	gensis 1562.
Joannes Erasmi 1568.	Johannis Henrici 1508. Vide
Johannes Erasmi 1588.	fratr. Conv. St. Canuti.
Johannes Erasmi Svensburgius	Johannes Henrici 1542.
1605.	Johannes Jacobi Egeschov 1577.
Joannes sive Janus Erici Bang	Johannes Jaspari 1509.
1602.	Johannes Jodoci Foburg 1582.
Johannes Eschilli 1529.	Johannes Johannis 1492.
Johannes Eschilli Svensburg.	Johannes Johannis 1565.
1545.	Johannes Johannis 1572.
Johannes Esberni Foburg 1502.	Johannes Johannis 1575.
Vide Fratres Convivii S.	Johannes Johannis 1576.
Canuti.	Johannes Joannis Svensburg. 1554.
Johannes Fedderus 1576.	Johannes Johannis 1555.
Johannes Francisci 1566, po-	Joannes Johannis Medelfard.
stea parœciæ natalis Gislev	1562. Phil. Bacc. 1570,
Pastor.	demum Past. et Præp. Asnensis.
Johannes Friis 1514*).	Johannes Johannis Medelfard.
Johannes Gaas 1520. Pastor	1605.
Svensburgius, postea Episc.	Johannes Joh. Møllerus 1586.
Nidros., vid. Lyscand. de	Johannes Johannis Bogouianus
Scriptoribus Dan.	1598.
Johannes Gamborg 1562.	Johannes Johannis Nyborgensis
Johannes Georgii 1519.	1558.
Johannes Georgii 1566.	Johannes Johannis Stagius
Johannes Georgii 1567.	1604.
Johannes Georgii 1587.	Joannes Joannis Svensburg.
*) Uidentvist den senere saa be-	
rømte Kongelige Kansler Jo-	
han Friis til Hesselaer (†	
1570).	
1597.	
Johannes Johannis Svensburg.	
1562.	
Johannes Lang 1569.	

Johannes Laurentii 1571.	Johannes Nicolai 1506.
Johannes Laurentii Cartemundanus 1567.	Johannes Nicolai 1511.
Johannes Laurentii Cartemundanus 1606.	Johannes Nicolai 1484.
Johannes Laurentii Corvinus 1610.	Johannes Nicolai 1569.
Johannes Laurentii 1583.	Johannes Nicolai Glue 1564.
Johannes Laurentii Svenburg. 1591.	Johannes Nicolai Foburg. 1579.
Johannes Lund 1572.	Johannes Nicolai Medelsfar 1569.
Johannes Maas Asnensis 1565.	Johannes Nicolai Nyburg. 1563.
Johannes Marci Foburg. 1560.	Johannes Olavi 1507. Vide fratr. Conv. S. Canuti.
Johannes Matthiae 1511.	Johannes Olavi 1570.
Johannes Matthiae 1526.	Johannes Pauli 1512.
Johannes Matthiae 1542.	Johannes Pauli 1569.
Johannes Matthiae 1572.	Johannes Petri 1574.
Johannes Matthiae Hintzholm 1577.	Johannes Petri 1610.
Johannes Mauritiij Hessingius 1558.	Johannes Petri Cartemundanus. 1565.
Joannes Michaelis 1522.	Johannes Petri Foburg. 1563.
Johannes Michaelis Sandagrius 1608.	Johannes Petri Mule 1524.
Johannes Michaelis Svenburg. 1564.	Johannes Petri 1566.
Johannes Michaelis Svenburg. 1567.	Johannes Petri 1569.
Johannes Michaelis Sonner 1568.	Johannes Petri 1571.
Johannes Michaelis 1570.	Johannes Petri Asnensis 1586.
Johannes Muyl 1509.	Johannes Petri Asnensis 1608.
Johannes Nicolai 1487 (Hans Clausen, fortasse ille, qui anno 1489 Pastor erat Foburgensis).	Johannes Petri Hintzholm 1588.
	Johannes Rhodius 1590.
	Johannes Severini Cartemundanus 1586.
	Johannes Severini Neoburgen sis 1602. Factus Pastor Kongstadiensis
	Johannes Storm 1523.
	Johannes Thomæ 1521.
	Johannes Thomæ 1574.
	Johannes Trebonius Cartemundanus 1603.

Johannes Valchendorph 1497.	Laurentius Jacobi Strangius
Johannes Weghe 1483, tunc Presbyter*).	1582.
Johannis Wilhadi 1583.	Laurentius Jodoci 1585.
Johannes Vredius Svenburgius 1585.	Laurentius Johannis de Taarpe 1480.
Jonas Olai 1589.	Laurentius Johannis 1511.
Lago Erasmi Asnensis 1587.	Laurentius Joannis 1523, tunc Presbyter.
Lambertus Johannis Svenbur- gius 1579.	Laurentius Johannis Lund 1591.
Laurentius Andreæ Fulevig 1600.	Laurentius Laurentii 1563.
Laurentius Bertoldi 1522.	Laurentius Matthiæ 1507.
Laurentius Canuti Cartemun- danus 1560.	Laurentius Matthiæ 1576. Na- tus Neoburgi. Vid. Lyscand. et Bartholin. de Scr. Dan.
Laurentius Cæspari Bogonianus 1584.	Laurentius Nicolai 1583.
Laurentins Clementis 1610.	Laurentius Nicolai Cotte 1522.
Laurentius Christierni Neobur- gensis 1591.	Laurentius Olai 1597.
Laurentius Eliæ 1537. Post Templi Johannæ Othen. Pa- stor. Vid. Stephanii Histor. Dan. Lib. I, p. 55 sq.	Laurentius Pauli Nørtrupius 1582.
Laurentius Erasmi 1562.	Laurentius Petri 1510.
Laurentius Erasmi 1577.	Laurentius Petri 1593.
Laurentius Erici 1522.	Lucas Michaelis 1566.
Laurentius Georgii 1555.	Ludovicus Gerhaedi Cartemun- danus 1605.
Laurentius Georgii 1569.	Magnus Georgii Kolshaf 1567.
Laurentius Georgii Foburg 1602.	Magnus Matthiæ Obyensis 1590.
Laurentius Georgii Lunde 1582.	Marcus Johannis 1576.
Laurentius Jacobi 1522.	Marcus Nicolai 1517.
<hr/>	
*) Høstkapellan hos Enkedronning Dorthea (se Nørdam, Kjøben- havns Kirker og Kloster i Middelald. S. 271).	
	Martinus Matthiæ 1526.
	Martinus Petri 1545.
	Matthias Bartholomæi 1565
	Matthias Bartholomæi 1600.

Matthias Erici 1572.	Nicolaus Andreæ Eeg 1574.
Matthias Georgii 1587.	Nicolaus Andreæ 1480.
Matthias Hennechini 1486.	Nicolaus Bang 1555.
Matthias Jacobi 1564.	Nicolaus Blach 1526.
Matthias Joannis 1523, tunc Presbyter.	Nicolaus Canuti 1562.
Matthias Johannis 1520.	Nicolaus Caroli 1489.
Matthias Johannis 1548.	Nicolaus Christierni Brun Neo-
Matthias Johannis 1566.	burg. 1604.
Matthias Johannis Asnensis 1601.	Nicolaus Christierni 1575.
Matthias Johannis Bruun 1580.	Nicolaus Claudii Neoburg. 1595.
Matthias Laurentii 1590.	Nicolaus Daa 1493.
Matthias Laurentii 1599.	Nicolaus Erasmi 1572.
Matthias Marqvardi 1494.	Nicolaus Erasmi Bogonianus
Matthias Nicolai 1487.	1606. An. 1608 Ph. Bacc.
Matthias Olai 1609.	Nicolaus Erasmi 1599.
Matthias Petri 1501.	Nicolaus Erici 1582.
Matthias Petri 1520.	Nicolaus Erici Svenburg. 1543,
Melchior Andreæ 1545.	an. 45 Phil. Bacc.*).
Michael Bang 1556.	Nicolaus Friis 1495.
Michael Brixius 1566. Vide inter Othenianos.	Nicolaus Friis 1506.
Michael Erasmi Skalchendorp 1603.	Nicolaus Friis 1510.
Michael Johannis 1565.	Nicolaus Friis Svenburg. 1560.
Michael Laurentii 1566.	Nicolaus Georgii Bogonianus
Michael Matthiæ 1593.	1570.
Michael Nicolai 1521.	Nicolaus Georgii 1566.
Michael Nicolai 1567.	Nicolaus Georgii Kiel 1605.
Michael Petri Cartemundanns 1488.	Nicolaus Georgii Stenstrup 1608.
Michael Petri 1502.	Nicolaus Georgii Svenburg.
Michael Petri 1497.	1575, post Philos. magister et Pastor primarius Malmö- giæ.
Michael Winther 1586.	Nicolaus Henrici Nyropensis
Nicolaus Andreæ Bogonianus 1586.	1568.

*.) Se Bruun, Danße Samlinger.
I, 85.

Nicolaus Jacobi Helmbergensis	Nicolaus Petri 1514.
1567.	Nicolaus Petri 1520.
Nicolaus Joannis 1521.	Nicolaus Petri 1566.
Nicolaus Jodoci Bogonianus	Nicolaus Petri Foburg. 1574.
1561.	Nicolaus Petri Nyborg. 1592, an. 95 Phil. Bacc.
Nicolaus Johannis 1500.	Nicolaus Severini 1498.
Nicolaus Johannis 1571.	Nicolaus Sigvardi 1564.
Nicolaus Johannis 1510.	Nicolaus Thomæ 1583.
Nicolaus Johannis 1519.	Olaus Andreæ 1542, tunc Presbyter.
Nicolaus Johannis 1561.	Olaus Bartholomæi 1527.
Nicolaus Johannis 1607.	Olaus Caspari Foburg. 1547.
Nicolaus Johannis Hintzholm...	Olaus Erasmi 1610.
Nicolaus Johannis Ulbøllensis	Olaus Georgii 1571.
1567.	Olaus Georgii Lambech 1583.
Nicolaus Johannis Veredus	Olaus Johannis 1589.
1592.	Olaus Johannis 1592.
Nicolaus Jul 1594, an. 1600	Olaus Laurentii 1601.
Past. Frorupens. in Fionia.	Olaus Matthiæ 1561.
Nicolaus Laurentii 1521.	Olaus Olai Bang Medelf. 1602.
Nicolaus Laurentii 1555.	Olaus Petri 1572.
Nicolaus Laurentii 1565.	Olaus Petri Medelfar 1558.
Nicolaus Laurentii 1592.	Olaus Stephani 1597.
Nicolaus Matthiæ Belleschov	Otto Emichsen 1548.
1587.	Otto Nicolai 1494.
Nicolaus Matthiæ Ryberg Me-	Paulus Andreæ Cartemundanus
delf. 1602.	1604, post Ph. Mag., Pastor
Nicolaus Matthiæ Skamby 1567.	Asnensis ac Præpositus.
Nicolaus Mule 1555. 71.	Paulus Canuti 1487.
Nicolaus Nicolai Asnensis 1593.	Paulus Canuti 1585.
Nicolaus Olai 1591.	Paulus Canuti Agrifaber 1578.
Nicolaus Olai 1602.	Paulus Erici 1600.
Nicolaus Pauli 1497.	Paulus Johannis 1587.
Nicolaus Pauli 1499, tunc	Paulus Laurentii Søby 1590.
Presbyter.	
Nicolaus Petri 1508.	
Nicolaus Petri 1511.	

Paulus Nicolai 1592.	Petrus Jacobi 1604.
Paulus Olai Medelfar 1596.	Petrus Joannis Branderup 1581.
Paulus Severini 1561.	Petrus Johannis 1529.
Petrus Andreæ 1526.	Petrus Johannis 1564.
Petrus Andreæ 1574.	Petrus Johannis 1567.
Petrus Andreæ Ancherman 1567.	Petrus Johannis Asnensis 1568.
Petrus Andreæ Nyborg. 1592.	Petrus Johannis Hessus Carte-
Petrus Ahasveri Asnensis 1608.	mund. 1600.
Petrus Bartholomæi 1592.	Petrus Johannis Brenkil 1567.
Petrus Been Asnensis 1551.	Petrus Johannis Stuurbigensis
Petrus Bernhardi 1510*).	1577.
Petrus Canuti Svenburg. 1558.	Petrus Ivari Asnensis 1574.
Petrus Christierni Cartemund.	Petrus Laurentii Asnensis 1560.
1608.	Petrus Laurentii Bogonianus
Petrus Claudii 1600.	1608.
Petrus Conradi 1545.	Petrus Martini 1516.
Petrus Dionysius 1575.	Petrus Martini 1518.
Petrus Esberni Foburg 1558.	Petrus Martini 1572.
Petrus Georgii 1567.	Petrus Matthiæ 1569.
Petrus Georgii 1607.	Petrus Møllerus Foburg. 1603.
Petrus Georgii Bogonian. 1562.	Petrus Nicolai 1561.
Petrus Georgius Ronæus 1603.	Petrus Nicolai 1573.
Petrus Hammer Foburg. 1573.	Petrus Nicolai 1524, tunc Pres-
Petrus Henrici 1510.	byter (forte ille Dn. Pe-
Petrus Heringus 1538, tunc	trus Nicolai, qui an. 1520
Lect. Theol.*).	erat Prior Monasterii Fo-
Petrus Jacobi 1529.	burgensis).
Petrus Jacobi 1562. Cognom.	Petrus Nicolai 1555.
Flemlosius, Mathematicus et	Petrus Nicolai 1607.
postea Medicus.	Petrus Olai 1481.
—————	Petrus Olai 1557.
*) Døde 1537 som Provsti i Asiens	Petrus Olai Bang Medelf. 1595.
eller Tøste Provsti (se Saml. til	Petrus Palæmonis 1529.
Fyns Hist. og Topografi I, 212).	Petrus Petri Svenburg. 1572.
**) Læsemester ved S. Knuds Kirke	Petrus Severini 1537.
1538. Dødej som Kapellan	Petrus Severini Neoburg. 1588.
i Malmø 1546.	

*) Døde 1537 som Provsti i Asiens
eller Tøste Provsti (se Saml. til
Fyns Hist. og Topografi I, 212).

**) Læsemester ved S. Knuds Kirke
1538. Dødej som Kapellan
i Malmø 1546.

Petrus Simonis 1495.	
Petrus Thomæ Neoburg. 1604,	
an. 1608 Phil. Bacc., tunc	
Petrus Neopolitanus vocatus.	
Petrus Trebonius Cartemun-	
danus. . . .	
Petrus Tuchonis 1501.	
Salomon Olai 1569.	
Severinus Andreæ Medelf. 1560.	
Severinus Ebberus Winmann	
Neob. 1607.	
Severinus Johannis Cartemund.	
1600.	
Severinus Johannis Cartemund.	
1600.	
Severinus Johannis Hintzholm	
1577.	
Severinus Johannis Vindin-	
gensis 1558.	
Severinus Magni 1506.	
Severinus Matthiæ Cartemund.	
1588.	
Severinus Matthiæ Svenburg.	
1595.	
Severinus Nicolai 1560.	
Severinus Olai 1582.	
Severinus Olai Medelfardensis	
1604.	
Severinus Petri 1602.	
Severinus Vincentius 1600.	
Simon Erasmi 1603.	
Simon Georgii 1557.	
Simon Johannis Lætus 1560.	
Simon Laurentii 1495, tunc	
Presbyter, Officialis gene-	
	ralis Episcopi per Diœcesin
	Fionensem.
	Stephanus Laurentii Bregnemos
	1566.
	Stico Pors 1519. Nobilis, po-
	stea Regius Scaniæ Diœcesis
	Præses, et Prælatus Lun-
	densis. Vide Lyscandi de
	Scriptoribus Danicis Tracta-
	tum ms.
	Strango Johannis 1589.
	Theodorus Johannis Svenburg.
	1573.
	Thomas Christophori Krag
	Svenb. 1584.
	Thomas Georgii Bogonianus
	1564.
	Thomas Georgii Neoburg. 1587.
	Thomas Johannis Nyborg. . . .
	Thomas Petri Neoburg. 1596.
	Tycho Vincentii 1495. No-
	bilis. Vide Lyscandi de
	Script. Dan.*).
	Varnerus Helge 1515.
	Varnerus Johannis 1512.
	Varnerus Nielsen 1504.
	Zacharias Johannis 1571.
	Zeno Johannis 1569.
	Zeno Laurentii Svenburgensis
	1588.

*) Blev Defan i København
Kapitel (Kbhvns. Kirker og
Klostere i Middelald. S. 105.)

Æfterretninger

om

Ødense Cathedralskole

for

Skoleaaret 1865—66.

Afgangsexamen 1865.

A. For Studerende.

Bed Ministeriets Skrivelse af 9de Juni f. A. underrettedes Rector om, at den skriftlige Deel af Afgangsexamen for de studerende Disciple vilde være at afholde Torsdagen d. 22de Juni (Udarb. i Modersmaalet I, arithm. Opgave), Fredagen d. 23de (latinist Stiil, geometrisk Opg.) og Mandagen d. 26de (Udarb. i Modersm. II, Overs. fra Latin paa Dansk). Ved samme Skrivelse meldtes, at da Undervisningsinspekteuren ikke vilde faae Lejlighed til at overvære Afgangsexamens mundtlige Deel i Odense Cathedralskole, vilde Ministeriet overlade det til Rector, overeensstemmende med de gældende Regler, at anordne det Fornødne med Hensyn til sammes Faststættelse og Afholdelse.

Til Afgangsexamens anden Deel indstillede sig tolv Candidater, som havde underkastet sig Examens første Deel i Aaret 1863, de elleve ved Odense Skole, nemlig:

1. Hans Leon Wladimir Harald Bjerling, Søn af Pastor Bjerling i Svindinge, født i Langaa d. 26de Juni 1846, optagen i 3die Classe d. 23de August 1858.

2. Andreas Gorm Hansen, Søn af afd. Skolelærer Hansen i Ellinge, født samme steds den 23de Marts 1846, optagen i 2den Classe B. d. 23de August 1858.

3. Vilhelm Alfred Hey, Søn af Biinhandler Hey i Odense, født samme steds d. 12te November 1847, optagen i 1ste Classe d. 23de August 1857.

4. Daniel Vilhelm Emil Lehmann, Søn af Justitsraad, Toldkasserer Lehmann i Odense, født i Nykøbing paa Falster d. 16de Marts 1846, optagen i 1ste Classe d. 23de August 1856.

5. Julius Holger Petersen, Søn af Kjøbmand Holger Petersen i Odense, født samme steds d. 29de November 1847, optagen i 1ste Classe d. 23de August 1857.

6. Georg Lauritz Johan Amnæus Sick, Søn af Overlærer Sick i Odense, født d. 11te Juli 1847, optagen, efter erholdt Aldersdispensation, i 1ste Classe d. 23de August 1856.

7. Ludvig Emil Damkjær Silfverberg, Søn af afd. Lic. theol. Pastor Silfverberg i Svendborg, født i Viborg d. 17de October 1845, optagen i 3die Classe d. 23de August 1858.

8. Hans Jensen Truelsen, Søn af Smaakjører Truelsen i Odense, født samme steds d. 17de August 1847, optagen i 1ste Classe d. 23de August 1857.

9. Peter Sophus Wilhelm, Søn af Pastor Wilhelm i Snøde, født samme steds d. 7de Mai 1846, optagen i 3die Classe d. 23de August 1859.

10. Otto Christian Ferdinand Windinge, Søn af Overcommandeur-Sergeant Windinge ved 5te Bat., født i København d. 21de Mai 1846, optagen, efter at have freqventeret Rendsborg Skole, i 4de Classe d. 23de August 1859.

11. Thor Frederik Winther, Søn af Godslæge Winther paa Glorup, født i Svindinge d. 21de Juni 1846, optagen i 2den Classe d. 23de August 1857.

Til disse kom som Nr. 12 Hans Nissen Kvist, Søn af en afd. Sømand i Kolding, født sammesteds d. 25de November 1843, der havde freqventeret Haderslev Lærde Skole indtil Marts 1864 og medbragt derfra Rectors Vidnesbryrd om Modenhed til at optages i syvende Classes øverste Afdeling samt Attest for at have underkastet sig første Deel af Afgangsexamen. Ved Ministeriets Skrivelse af 15de August 1864 havde han erholdt Tilladelse til at optages i Skolens 7de Classe, og han indtraadte d. 23de August s. A.

Da ifølge Bekjendtgjørelse af 30te November 1864 § 2 Examinationen i de tidligere til 1ste Deel af Afgangsexamen henlagte 4 Fag fra 1865 af skal betragtes ene som Bestanddeel af Hovedexamen for sjette Classe, bortfalder her Angivelsen af Disciplenes Navne m. m. for denne Classes Bedkommende.

Opgaverne ved de skriftlige Prøver af denne Examen have været følgende:

1. Udarbeidelse i Modersmalet I (bunden Opgave): „Det karthagiske Folks Oprindelse, Charakteer, Forfatning og Skjæbne indtil de puniske Kriges Begyndelse.“

2. Udarbeidelse i Modersmalet II (fri Opgave): „Hvorvidt og hvorledes forandrer Folkenes Culturudvikling den dem omgivende Natur“.

3. Latinisk Stiil: Dersom vi troe Plutarchs Beværtning i Skriften om Broderkærlighed, have Perserkongen Xerxes og hans Broder Ariamenes givet et meget smukt Exempel paa den Dyd, hvorom der handles i dette Skrift, og paa Afgjørelsen 1) af Strid om Kongedømmet uden Bold

og Baaben. Da Darius, Hystaspes's Søn, var død, gjorde baade Xerxes og Ariamenes Fordring paa Regjeringen, den sidste, fordi han var den øldste af alle Darius's Sønner, den første, fordi han var den ældste af dem, som vare fødte Darius, efterat han havde faaet Regjeringen, af Atossa, Cyrus's Datter, som han som Konge havde taget tilægte. Xerxes, som var tilstede i Susa 2), blev strax udraabt til Konge; men Ariamenes, der bestyrede Medien, drog ned til Persien for at forsvare sin Ret, ikke med Baaben, men ved Lov og Dom, og da Xerxes sendte Gesandter til ham, som skulde bringe ham kostbare Foræninger og love ham, at han skulde indtage den første Plads næst efter Kongen, svarede han, at han ikke kunde afståe sin Ret, men at ogsaa han, naar han blev Konge, vilde holde alle sine Brødre i Gre og imellem dem Xerxes som den første. Da ogsaa Xerxes tilbød at adlyde Lovene og Dommen, overdroge Perserne eenstemmig Artabanus, Broder til Darius, at domme om Riget imellem Brødrerne. Han erklærede, efter at have hørt begges Tale, at Xerxes havde størst Ret. Da sprang Ariamenes strax frem, førte Xerxes til Thronen og tilbad ham, efter Persernes Skik, nedkastet paa Jorden, og fra den Tid af bevaredes han en bestandig Troststab mod sin Broder og faldt tappert kæmpende i Slaget ved Salamis. Saaledes fortæller, som sagt, Plutarch; men mod denne Fortælling strider, hvad der læses hos Herodot.

1. Substantivet Afgjørelse udtrykkes i Latin ved en Participle-form. 2. Susa, Susorum.

4. Oversættelse fra Latin til Dansk: (Locus excerptus ex interpretatione Latina libri Plutarchi de tranquillitate animi, compluribus mutatis).

Id quoque non mediocriter tranquillitati animi obest,
quod non moderatis et ad facultates nostras accommo-

datis appetitionibus utimur, sed, spe maiorum rerum concepta, deinde, quum conatus nostri successu caruerunt, fortunam et deos incusamus, non nostram, quod erat rectius, stultitiam. Neque enim is malam fortunam habuit, qui frustra bove laporem venatus est, neque *ei*, qui piscatorio rete cervum non cepit, malus adversatus est genius, sed stultitia et perversitas ea, quæ fieri non possent, tentandi. In culpa autem est amor sui, qui studium in omnibus rebus primas partes agendi inginit et omnia insatiabili cupiditate amplectitur. Nam non modo simul divites et docti et robusti et in familiari convictu incundi esse volunt et regum amici et principes urbium, sed male secum agi putant, nisi etiam canes et equos et gallos gallinaceos prastantes habeant. Dionysius, qui prior e duobus Syracusis dominatus est, non contentus, quod omnium suæ ætatis tyrannorum potentissimus esset, indignabatur, quod non Philoxenum poetam carminibus, Platonem disserendo superaret; itaque alterum in lautumias coniecit, alterum Æginam missum pro servo vendidit. Prudentior hac quidem in re Alexander Magnus fuit, qui, quum Crisson cursor in certamine dedita opera a rege se vinci passus esset, vehementer succensuit: ludibrio enim se habitum iudicabat tamquam inanis gloriæ et regi non valde optandæ cupidum.

Lautumiæ, Steenfængslet (et i Klippen udhugget Hængsel i Syratus).

Anm. Den i Øverskriften tilføiede Bemærkning oversættet med.)

5. Arithmetisk Opgave: Først udvikles de Formler, der ligge til Grund for Theorien af Quotientrækker (geometriske Progressioner), derpaa forklares disse Formlers Anvendelse saaledes, at det sees, hvilke og hvormange Størrelser vedkommende disse Rækker der maa være givne for at

andre skulle kunne findes, og endelig bestemmes til Exempel den Kvotientrække, som begynder med 1 og ender med 177147 og hvis Ved have Summen 265720.

6. Geometrisk Øpgave: At udviske de forskjellige Tilfælde, som kunne opstaae, naar man, saavel ved Konstruktion, som ved Beregning, skal bestemme en Trekant af en Vinkel, en hosliggende og en modstaaende Side. Som Exempel findes den tredie Side, naar den givne Vinkel er 30° , den hosliggende Side 300 Allen og den modstaaende 210 Allen.

I Censuren over de mundtlige Prøver deeltogte med Lærerne Dhrr. Stiftsprovst Damgaard i Religion og Pastor G. Strøm i Historie.

B. For Realister.

Bed Ministeriets Skrivelse af 16de Juni f. A. tilhendegaves, at den skriftlige Deel af Afgangsexamen for Realdisciple stulde afholdes efter følgende Schema:

Torsdag d. 22de Juni Formiddag: Danskt Stiil II

(Gjengivelse af et bekjent Stof);

Eftermiddag: Regning;

Fredag d. 23de — Formiddag: Geometrie;

Eftermiddag: Tysk Stiil;

Mandag d. 26de — Formiddag: Danskt Stiil I(fri Øpg.);

Eftermiddag: Geometrisk Tegning;

Tirsdag d. 27de — Formiddag: Arithmetik;

Eftermiddag: Engelsk Stiil.

Endvidere meldtes ved samme Skrivelse, at den mundtlige Deel af denne Examen, som Professor Mundt vilde

overvære som Examenscommisair, blev at afholde Fredagen d. 7de, Løverdagen d. 8de og Mandagen d. 10de Juli, samt at Prof. Mundt vilde kunne sættes som Censor i Matematik eller Naturlære.

Opgaverne ved den skriftlige Deel af denne Examen have været følgende:

1. Udarbeidelse i Modersmaalet I: „Rigdoms
Værd og Farer.“

2. Udarbeidelse i Modersmaalet II: „Kalmar-
unionens Skjæbne under de oldenborgske Konger“.

3. Tysk Stil: Ligesom alle store tyske Digttere var Schiller fremgaet af Folkets Midte, af et jævnt (schlicht) borgerligt Huus; ogsaa var han ligesom Goethe mere et Gjenbillede (Ebenbild) af Moderen end af Faderen. Schillers Ungdom lagde Grunden til hans ophøiede (erhaben) Charakteer. Et stille Familieliv, et eensomt Ophold paa Landet (Landaufenthalt) gav ham tidlig den alvorlige, fra Verden sig affondrende Retning. Havde hans senere Omgi-
velse lignet (ähnlich sein) den første, saa havde man i (an) ham vist faaet en alvorlig-religiøs Digter. Men denne bløde Natur skulde omstabels til en haardere. Denne For-
tjeneste havde hin Tids Skolemethode, navnlig det hertuge-
lige Akademie, i hvilket al fri Aandsrørelse (Geistesregung)
blev holdt i Træng (einzwängen).

4. Engelsk Stil: Frants (Francisco) Pizarro, Perus berømte Erobrer, var en uægte Søn af en Adelsmand, der fuldstændig forsøgte hans Opdragelse og som synes ikke at have ønsket, at han skulde hæve sig (to rise) over sin Moders ringe Stilling. I sin Ungdom blev han sat til at vogte Svæin (hog), men løb bort og lod sig hverve (to enlist) som Soldat. Efterat have tjent nogle Åar i Italien,

indstibede han sig til Amerika, der lokkede (to allure) enhver Eventyrer, hvis Skjæbne ikke svarede til hans ørgjerrige Tanker. Der udmarkede Pizarro sig tidlig. Med et Hjerte ligesaa modigt, som hans Legemsbestaffenhed var sterk, var han Forrest i enhver Fare, taalmodig under de største Besværigheder og uovervundens (unsubdued) af nogen Anstrengelse. Skjøndt saa lidet boglørð (illiterate), at han ikke engang kunde læse, blev han snart betragtet som en Mand, der var skabt til at befale. Han forenede Udholdenhed med Fyrighed (ardour) og var ligesaa forsiktig i at udføre sine Planer, som kjæk i at udkaste dem.

5. Arithmetisk Opgave: Værdierne af x , y og z bestemmes ved følgende tre Proportioner:

$$\begin{aligned}\frac{5 - 4x}{6y + 1} &= \frac{55 - 2x}{3y + 74} \\ \frac{3 + x}{3z - 2} &= \frac{2x + 9}{6z} \\ \frac{3y - 1}{3z + 1} &= \frac{7y + 3}{7z + 21}\end{aligned}$$

Rigtigheden af de fundne Værdier prøves ved at indsætte dem i de givne Proportioner.

6. Geometrisk Opgave: I en Cirkel med Radius r er indskrevet en retvinklet Trekant, hvis ene Cathete er lig Radius. Hvad bliver Indholdet af de 4 Dele, hvori Cirkelen dervedes deles, nemlig Trekanten og de tre Afsnit (Segmenter)?

T. Ex. sættes Radius = 3' 4".

7. Regneopgave: En Mand ønsker i et bestemt Dier med at kunne anvende en Sum af 10000 Rd. om 20 Aar. Hvor stor en Sum behøver han at henlægge strax, for at den med Rente og Rentes Rente kan naae denne Størrelse, naar han kan faae $4\frac{1}{2}$ Procent aarlig af sine Penge?

8. Geometrisk Tegning: Man tegner først en

uregelmæssig Femkant og en vilkaarlig ret Linie. Derpaa construeres en Femkant, som er ligedannet med den givne Femkant og hvis Siders Sum er lig den givne rette Linie.

I Censuren over de skriftlige og mundtlige Prøver deltog Dherr. Prof. Mundt i Mathematik, Regning og Naturlære, Værer L. Fastrau i Naturhistorie og Pastor Westerboe i Engelsk.

Til denne Examens indstillede sig syv Disciple af 5te Realclasses øverste Afdeling, nemlig: Johannes Bang (15½ Åar gl.), Julius Christian Adolph Døcker (16½ Åar), Carl Edvard Harboe (16 Åar), Frederik Gerhard Schierning Knudsen (18 Åar), Hans Valdemar Langkilde (17½ Åar), Valdemar Emil Maar (15¾ Åar) og Alexander Nicolai Paludan Seedorff (16 Åar). Disse Disciple erholdt alle ved Examens Hovedcharakteren Bestaaet. Seedorff underkastede sig tillige Prøven i Latin for Pharmaceuter.

Dimittenderne have ved denne Examen erholdt følgende Charakterer:

Candidaternes Navne:	Første Afdeling.						Anden Afdeling.						Hoved-Charakter.	Gebræft.	
	Naturlære.	Geometrie.	Mithverrelt.	Historie.	Religion.	Graeff.	Latin, mundtlig.	Latin, skriftlig.	Udorberedelse i Møderstmalet.	Naturhistorie.	Geographie.	Franst.	Læsf.		
H. L. W. H. Bjerling	g.	g.	g.	mg.	mg.	g.	g.	g.	mg.	mg.	g.	g.	g.	Anden Charakt.	mg.
A. G. Hansen	g.	g.	mg.	ug.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	Forste Charakt.	ug.
B. A. Hey	mg.	g.	mg.	mg.	g.	g.	mg.	mg.	g.	mg.	ug.	ug.	ug.	Forste Charakt.	—
H. N. Kvist	ug.	mg.	mg.	ug.	mg.	g.	mg.	mg.	g.	mg.	g.	g.	g.	Forste Charakt.	—
(1ste Afd. tagen i Haderslev Skole).															
D. B. E. Lehmann	mg.	g.	g.	g.	g.	tg.	g.	g.	g.	g.	g.	g.	tg.	Anden Charakt.	—
J. H. Petersen	mg.	mg.	mg.	ug.	g.	g.	mg.	mg.	g.	g.	ug.	ug.	ug.	Forste Charakt.	—
G. L. J. A. Sick	mg.	ug.	mg.	ug.	mg.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	mg.	mg.	mg.	Forste Charakt.	—
E. E. D. Silfverberg	g.	g.	tg.	ug.	g.	tg.	g.	g.	g.	tg.	mg.	mg.	mg.	Anden Charakt.	—
H. J. Truelsen	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	g.	g.	g.	g.	mg.	mg.	g.	tg.	Anden Charakt.	—
P. S. Bilhjelm	mg.	ug.	ug.	ug.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	ug.	mg.	Forste Charakt.	ug.
O. Chr. F. Windinge	mg.	mg.	mg.	ug.	g.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	g.	Forste Charakt.	mg.
Th. F. Winther	g.	g.	mg.	mg.	g.	g.	mg.	mg.	g.	g.	mg.	g.	g.	Anden Charakt.	—

2. Underviisningen.

Anden Fællesclasse har iaar, ligesom tidligere, været deelt i to sideordnede Hold, dog saaledes, at begge Hold vare forenede ved Underviisningerne i Historie, Regning, Skrivning og Tegning, i hvilke to sidste Fag ogsaa 3de og 4de Realclasse vare forenede. De toaarige Classer have været delte i enkelte Fag, navnlig de mathematiske=naturvidenskabelige, dog 7de Classe ogsaa i Religion og Hebraaif. Da sidstnævnte Classe i Overensstemmelse med Bekjendtgjørelse af 30te November 1864 havde faaet en Tilvært af twende Fag, Danskt og Engelsk, og intet Fag, paa Hebraaif nær, taalte nogen Forringelse af Timeantallet, indstillede Rector i Henhold til Ministeriets Skrivelse af 20de Mai 1865 Nr. 3, og Ministeriet bifaldt, at det reglementerede Antal af ugentlige Skoletimer for det yngre Partis Vedkommende forøgedes med een Time. Dog er denne Overstridelse af det ugentlige Timetal mere tilsyneladende end virkelig, da det Tilfælde oftnok sjeldent vil indtræffe, at samme Discipel deeltager i Underviisningen i begge frivillige Fag, Hebraaif og Engelsk. Antallet af ugentlige Timer i Tydft er formindsket i 6te Classe med een (hvilken for indeværende Aar er tillagt Religion, for at der kan blive Tid til at afslutte den Lærebog, som hidtil er brugt i dette Fag), i 4de Classe ligeledes med een, der er henlagt til Danskt, og i begge Afdelinger af 2den Classe med to, uden Forøgelse af Timer for de andre Fags Vedkommende. Med Hensyn til Bestaffenheden af Underviisningen i Religion i 7de Classe indstillede jeg, efter Overlæg med Lærerne, i Skrivelse af 16de Juli f. A., at der, i Overensstemmelse med Bekjendt-

gjørelse af 30te November 1864 Nr. 5, i denne Classe beholdtes Læsning af det nye Testamente i Grundsproget, forenet med Forklaring og Udvikling i religieus Retning, samt, naar Tiden tillod det, Udvikling af de vigtigste Punkter af Kirkens Historie. Herimod havde Ministeriet Intet at erindre. Søvrigt gjaldt dette for iaar naturligvis kun det yngre Parti, hvorimod det ældre Parti, der skal underkaste sig Afgangsexamen i dette Fag, har fortsat Læsningen af Lærebogen i Forbindelse med Læsning af nogle Partier af det N. T. i Grundsproget.

I Lærerpersonalet er der ikke foregaaet nogen Forandring, derimod er der indtraadt flere Bicariater. Strax i Begyndelsen af Skoleaaret overtog Cand. philol. D. Johnsen med Ministeriets Samtykke etter Bicariatet for Overlærer Sick under dennes Fraværelse ved det til 28de August f. A. indkaldte Rigsraad; men da Adjunct Burd ved kongel. Resolution af 7de October f. A. var blevet dispenseret fra sine Forretninger ved Skolen indtil indevarrende Skoleaars Slutning for at sættes i Stand til for sin Hælreds Skyld at opholde sig i et varmere Elima, bifaldt Ministeriet, at Cand. D. Johnsen overtog Bicariatet for Adj. Burd, saafremt det lod sig forene med Tiden for Overlærer Sicks Tilbagekomst fra Rigsraadet, og at da Overlærer Sicks Timer, indtil han vendte tilbage, besørgedes af Johnsen i Forening med nogle af Skolens Lærere. Som en Følge heraf fordelethes Overl. Sicks Fag for October og en Deel af November Maaned faaledes, at Adj. Broberg overtog Transt i 6te og 5te stud. Cl., Cand. Johnsen i 4de stud. og Adj. Strøm i 3die stud. Cl., samt at de græsste Timer i 6te Classe besørgedes af mig, og i 5te Cl. af Johnsen. Den samme Fordeling fandt Sted, da Overlærer Sick i

Begyndelsen af Februar d. 2. forlod Skolen for atter at deelteage i Rigsraadets Samling, og vedvarede indtil Midten af Mai. Kortvarigere var et andet Vicariat; paa Grund af Dienstvaghed erholdt Adj. Christensen ved Ministeriets Skrivelse af 19de October f. A. Dispensation fra 11te f. M. indtil Nytaar, og hans Forretninger overdroges med Ministeriets Samtykke til forhenværende Adjunct ved Flensborg Skole, Cand. theol. Gjersing. Dette Vicariat varede dog kun til 1ste December, til hvilken Tid Adj. Christensen saae sig i Stand til atter at overtage sine Forretninger.

Fagene have været fordelede saaledes i indeværende Skoleaar:

Rector: Latin og Græst i VII	15	Timer.
Overlærer Lefolii: Latin i VI og V, Dansk i IV, III stud. og I Fællescl.	27	—
Overlærer Søeck: Græst i VI og V, Franskt i VII-III stud.	23	—
Overlærer Krægh: Mathematik i VII-IV stud., Naturlære i VII	28	—
Adjunct Silfverberg: Hebraisk i VII, Græst i IV, Latin i IV og III	26	—
Adjunct Broberg: Tydsk i VI og V stud., Franskt i Realclasseerne og II Fællesklasse A	22	—
Adjunct Faber: Religion i VII, V og IV stud. og I, Dansk i VII-V stud., Historie og Geogr. i IV Realcl.	24	—
Adjunct Bogelsang: Historie og Geogr. i VII-III stud. samt i V Realcl.	24	—
Adjunct Strøm: Naturhistorie i hele Skolen, Dansk i V Realcl.	24	—

Adjunct Burd: (Cand. O. Johnsen) Dansk i II Fællescl. A. og B., Engelsk i VII og i Realclasserne	24	Timer.
Adjunct Haugsted: Engelsk i V og IV Realcl., IV, III stud. samt i Fællesclasserne	23	—
Adjunct Christensen: Engelsk i III Realcl., Religion i VI, IV R., III stud. og R., II A og B, Fransk i II B	25	—
Adjunct Hastrup: Historie og Geogr. i III R. — I, Dansk i IV og III Realcl.....	23	—
Adjunct Johnsen: Matematik i Realclasserne og III stud., Naturlære i V R., Frihaands- tegning og geometrisk Tegning i Realclasserne	32	—
Lærer Hansen: Regning i Realclasserne og Fællesclasserne	14	—
Kammerassessor Fastrau: Skrivning i hele Sko- len, Tegning i III stud. — I	19	—
Syngelærer Schönberg: Sang i hele Skolen..	6	—
Lærerne Holm og Lauritsen: Gymnastik i hele Skolen	10	—
Følgende Schema viser, hvormange ugentlige Timer der har været tildeelt hvert Fag i de forskellige Classer:		

Fagene:	VII	VI	V St.	V R.	IV S.	IV R.	III St.	III R.	IIA	IIB	I	Summa
Dansk.....	3	2	2	3	3	3	3	3	5	5	5	37
Tysk.....	"	2	3	4	2	4	2	4	3	3	5	32
Franſk.....	2	2	3	4	3	4	3	4	5	5	"	35
Engelsk.....	2	"	"	4	"	4	"	4	"	"	"	14
Latin.....	8	8	8	"	8	"	9	"	"	"	"	41
Graſk.....	5	5	5	"	5	"	"	"	"	"	"	20
Hebraiff.....	2	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2
Religion.....	2	3	3	"	2	2	3	2	3	3	3	26
Historie og Geographie ..	3	5	4	4	4	5	4	5	5	5	5	49
Regning og Mathematik..	5	4	4	7	4	6	4	6	4	4	4	52
Naturhistorie.....	"	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	21
Naturlære.....	3	"	"	3	"	"	"	"	"	"	"	6
Skrivning.....	"	"	"	"	1	2	2	2	3	3	4	17
Tegning.....	"	"	"	3	"	2	2	2	2	2	3	16
Sang.....	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	22
Gymnastik.....	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	22

Foranlediget ved Ministeriets Rundskrivelse af 20de Mai f. A. (ſ. Progr. f. 1865 S. 59) gjorde jeg i Skrivelse af 27de f. M. opmærksom paa, at imedens der i Rundskrivelsens Nr. 1 første Passus forlanges, at ved 6te Classes Hovedexamen Disciplene skulle prøves i christelig Troes- og Sædelære samt i hele Bibelhistorien, vilde ved den nærmest forestaaende Hovedexamen og maafkee ogsaa ved næste Aars Examens Disciplene i 6te Classe ikke kunne præstere hele Troes- og Sædelæren, men kun den Deel af den hidtil brugte Værebogs Indhold, som var gjennemgaact i det sidste, eller i det høieste hvad der var gjennemgaact i de to sidste Aar, hvorimod der ikke vilde kunne finde Prøve Sted i de Partier, som hidtil havde dannet Stoffet for Undervisningen i 7de Classe. Ligeledes bemærkedes med Hensyn til Nr. 1

sidste Passus, at der hidtil ved første Deel af Afgangsexamen ikke var fordret Prøve i det i 6te Classe læste Pensum i Frank ved Siden af den extemporale Prøve, men ifølge Bekjendtgjørelse af 13de Mai 1850 § 11. 3 kun „en Oversættelse af to Steder i franske ikke læste Forfattere“. Herpaa erholdt jeg under 24de Juni f. A. følgende Svar:

„I Anledning af Hr. Professorens Forespørgsel i behagelig Skrivelse af 27 f. M. angaaende den i Circulaire af 20de næstforud indeholdte Bestemmelse om Prøven i Frank undlader Ministeriet ikke at melde, at det ikke har været Hensigten at indføre noget Nyt, men at den af Dem udhævede Passus hidrører fra en af en Forverpling med Realafgangsexamen fremgaaet Hukommelsesfeil.

Hvad angaaer Prøven i Religion, da haves der Intet at erindre imod, at der ved denne iaar tages et billigt Hensyn til, at den nærmere Bestemmelse af Fordringerne først har kunnet meddeles saa sildig, og at man holder sig til, hvad der i den enkelte Skole er gjennemgaaet.

Som Fortsættelse af, hvad der i Bekjendtgjørelse af 30te November 1864 § 1 (Progr. f. 1865 S. 48) og Rundskrivelse af 20de Mai f. A. Nr. 4 var bestemt om Lavalderen for Optagelsen i Skolerne modtoges under 28de October f. A. følgende Rundskrivelse:

„Efterat der som Betingelse for Optagelse i de offentlige lærde Skoler ved Bekjendtgjørelsen af 30te Nov. 1864 § 1 er bestemt en Alder af det fylde 9de Åar, saaledes dog, at Ministeriet er bemhyndiget til, hvor Omstændighederne tale derfor, derfra at bevilge Undtagelse, forsaavidt den Paagjeldende ikke mangler over eet Åar i Lavalderen, vil der med

Hensyn til disse Dispensationer for Fremtiden være at iagttagte Følgende:

1. Alderen bliver at regne fra d. 23de August.
2. Den Rectorererne ved Bekjendtgørelsen af 13de Mai 1850 § 3 Nr. 1 indrømmede Tilladelse til at optage Disciple, der mangle nogle saa Maaneder i Lavalderen, bortfalder.
3. Enhver Discipel, som ikke inden d. 23de August har fyldt det 9de Aar, vil behøve Ministeriets Tilladelse for at kunne optages i Skolen. Denne Tilladelse vil i Regelen kun blive given for Disciple, der mangle tre Maaneder eller derunder i den fastsatte Alder, og naar Rector bestemt erklærer, at den Paagjeldende med Hensyn til Kundskab og Færdighed fuldkommen har tilsfredsstillet ved Skolens Optagelsesprøve og i sin aandelige og legemlige Udvikling synes at være tilstrækkelig fremstreden. Til en Dispensation, naar den Paagjeldende mangler mere end tre Maaneder i Optagelssealderen, vil der behøves en ligesaas bestemt Erklæring fra Rector om en mere end almindelig fremstreden Udvikling og en fortrinlig Bestaaen af Optagelsesprøven uden Spor af Anstrengelse."

3. De i Skoleaaret gjennemgaaede Pens.

Dansk.

I Classe. Til Øvelse i Læsning er brugt Lefoliis „Fortællinger og Sagaer“, anden Samling. Efter Sammes „Fortællende Digte for yngre Børn“ er der lært Digte udenad, i Alt sexten større og mindre, ugentlig omrent tre-

dive Linier. Stilene have bestaaet i Gjenfortælling, og der er skrevet een hver Uge, altid paa Skolen. De skrevne Stile ere senere blevne brugte til Øvelse i mundtlig Fremstilling tillsigemed andre lignende Fortællinger. Lefoliis kortfattede Sproglære er lagt til Grund for denne Deel af Undervisningen. Hovedsætningerne i den, Tegnsætningen indbefattet, ere blevne udviklede og indøvede mundtlig deels ved Gjennemgangen af de i Forveien gjennemsete Stile, deels ved Analyse. Om Fremgangsmaaden i det Enkelte findes nærmere Oplysning i Indbydelsesskrifter fra tidligere Aar. — II Classe A og B. Til Oplæsning er benyttet Lefoliis „Fortællinger og Sagaer“ 2den Samling; til Øvelse i Udenadslæsning Sammes „Fortællende Digte for yngre Børn“, hvoraf der ugentlig er lært et Stykke paa 20 til 30 Linier. Af Stile er der skrevet een hver Uge paa Skolen, undertiden fuldendt hjemme; de have været Gjenfortællingsstile, Stoffet hentet fra Egils Saga. Lefoliis Sproglære er blevne lagt til Grund ved Undervisningen i Sproglære. Overhovedet er samme Fremgangsmaade blevne fulgt som den, der findes angivet i de nærmest foregaaende Aars Programmer. — III Realclasse. Til Oplæsning er benyttet Andersens Eventyr, Grimms Eventyr, Grundtvigs gamle danske Minder og Ingemanns Baldemar Seier. Der er skrevet een Stil ugentlig, Gjengivelse af hvad der er fortalt, som oftest af historisk eller naturhistorisk Indhold. Grammatiken er gjennemgaaet deels ved mundtlig Meddelelse og Gjengivelse, deels ved Analyse. Vers ere lærte udenad een Gang ugentlig. — III stud. Classe. Øvelserne i skriftlig Fremstilling have bestaaet i Gjenfortælling, for det Meste efter Hrolv Krakes Saga, indtil Halvaarsexamen een Stil hver Uge, siden tre Stile i fire Uger, altid skrevne

hjemme. Til Læsning er brugt Eventyr af Molbechs Samling og af Andersen, Lefoliis Gjenfortælling af Hravinkel Frensgodes Saga, og Ingemanns Christen Blochs Ungdomsevenyhr. Af Lefoliis „Fortællende Digte for ældre Børn“ er der lært lettere Digte udenad, i Alt sexten større og mindre, ugentlig omrent fyrrehyve Linier. Lefoliis kortfattede Sproglære er lagt til Grund for denne Deel af Undervisningen. Mundtlig er Völsunge Saga blevet meddeelt Disciplene. — IV Realclasse. Til Op-læsning er benyttet Ingemanns Eventyr, Blüchers Noveller og Ingemanns Valdemar den Store og hans Mænd. Der er skrevet een Stiil om Ugen, fornemmelig af geographisk eller naturhistorisk eller raisonnerende historisk Indhold. Vers ere lært udenad een Gang ugentlig, og Grammatiken indøvet ved Analyse. Den nordiske Mythologie er fortalt og gjen-given. Til mundtlig Udvikling er hver fjortende Dag anvendt Ordsprog eller almindelige i det daglige Liv forekommende Spørgsmaal. — IV stud. Classe. I den første Halvdeel af Året er der skrevet tre Stile i fire Uger, siden to i tre Uger, altid hjemme. Stoffet for dem var i de to første Maaneder Gjenfortælling, siden Beskrivelser og Skildringer, deels af Gjenstande, Disciplene vare blevne bekjendte med ved den naturhistoriske eller geographiske Undervisning, deels af saadanne, som Læreren forud havde gjort dem bekjendte med ved mundtlig udførlig Fremstilling; af og til have de bestaaet i Fortælling af Indholdet af et forelæst fortællende Digt. Til Læsning er brugt Lefoliis Gjenfortælling af Nials Saga, Fortællinger af Dr. H. og af Goldschmidt og Noveller af Blücher. Efter Lefoliis „Fortællende Digte for ældre Børn“ ere sværere Digte lært udenad, i Alt sexten. De nordiske Gudesagn ere blevne meddelede Disciplene mundtlig.

— V Realclasse. Til Læsning er benyttet Flors Læsebog, hvorfaf er læst udvalgte Stykker fra Begyndelsen til Heiberg; fremdeles Øhenschlægers „St. Hansaftenspil“ og „Nordens Guder“, samt Heibergs „Julespøg og Nytaarsløier.“ Hver Maaned er der skrevet 3 Stile, deels af almindeligt raisonnerende Indhold, deels saadanne, hvis Stof var Disciplene bekjendt fra Undervisningen. Af Nøsselts Fremstilling af den græske og romerske Mythologie er læst de græske Sagn om Heroerne og den nordiske Mythologie. — V stud. Classe. To Stile maanedlig, skrevne hjemme. Opgaverne have været af beskrivende, skildrende og historisk Indhold. Til Læsning har været benyttet Holberg's, Heibergs, Herz's og Blchers Værker. — VI Classe. To Stile maanedlig, skrevne hjemme, deels af lignende Indhold som i V Classe deels af mere raisonnerende Indhold. Til Læsning er benyttet Øhenschlægers, Heibergs, Herz's og Hostrups Værker. — VII Classe. To skriftlige Arbeider maanedlig. Litteraturhistorie efter Thortsens Haandbog forfra til Holberg. Læst Værker af Holberg, Baggesen, A. P. og J. L. Heiberg, samt Stykker af Shaksppeare efter Lembkes Oversættelse. I Slutningen af Året er Hammerichs svenske Læsebog benyttet i nogle Timer.

Oldnordissl. Veiledning deri i to Timer ugentlig udenfor Skoletiden i Tiden fra Skoleaarets Begyndelse til kort efter Paaske har været benyttet af 6 Disciple i VII Classe A. Der er læst Olaf den Heliges Saga fra 99de Capitel til Enden.

Thidst.

I Classe. Rungs Læsebog for de lavere Classer S. 34—111. Af Hjorts mindre Grammatik er læst og repeteret: Substantiverne, Adjectiverne, Pronominer, Talord,

Hjælpeverber og de regelmæssige Verber samt Præpositionerne. — II Classe A og B. Rungs Læsebog S. 152—220. Formlæren er gjennemgaaet efter Hjorts mindre Grammatik, og det Væste tildeels indøvet ved skriftlige Øvelser. — III Realclasse. Hjorts Læsebog S. 1—20, 43—87. Det Vigtigste af Formlæren er læst efter Trojels Grammatik. Af og til Øvelser efter Lassens Elementarbog. — III stud. Classe. Hjorts Læsebog S. 1—19, S. 21—56. Formlæren er læst og repeteret fuldstændig efter Hjorts mindre Grammatik. — IV Realclasse. Hjorts Læsebog S. 42—87, S. 291—315. Formlæren er læst efter Trojels Grammatik, og enkelte Regler af Syntaxen meddelede ved den skriftlige og mundtlige Øvelse efter Lassens Elementarbog. — IV stud. Classe. Hjorts Læsebog S. 87—113, S. 302—29. Af Sammes større Grammatik er Formlæren læst fuldstændig og repeteret. Enkelte Afsnit af Syntaxen ere medtagne ved den mundtlige Analyse. — V Realclasse. Hjorts Læsebog S. 460—500 og Schillers Maria Stuart. Extemporal: Fürs og Rungs Deutsche Dichter S. 1—140, de med Stjerne betegnede Digte. Formlæren er repeteret efter Trojels Grammatik, Syntaxen efter „Et Par Capitler af den tydske Syntax“. Lorenzens Stilebog er benyttet til skriftlige og mundtlige Øvelser, afvexlende paa Skolen og hjemme. — V stud. Classe. Af Hjorts Læsebog er læst og for største Delen repeteret S. 505—598. Grammatiken er gjennemgaaet mest ved Henviisning under Læseøvelserne til Hjorts større Grammatik og Laaffes Syntax, hvorpaa Disciplene i den paafølgende Time have gjort Rede for det Gjennemgaaede. Extemporallæsning efter Peter Schlemihl. — VI Classe. Som daglig Lectie er læst: Die Jungfrau von Orleans,

samt af Hjorts Læsebog S. 564—598, 505—548. Fürs og Rungs Deutsche Dichter er brugt til Extemporallæsning. Taaffes Syntax og endeel af Hjorts Grammatik er repeteret.

Franſſ.

II Classe B. Borring's Manuel des enfants S. 1—62, 81—100, A S. 6—100. Af Abrahams's Grammatik er meddeelt det Væsentligste af Declinationerne, Fleertalsdannelsen, Pronominerne, Talordene, Hjelpeverbernes og de regelmæssige Verbers Conjugation. — III Realclasse. Bay & Borring's franſſe Læſtſtykker S. 1—51. Med Benyttelse af Abrahams's Grammatik er gjennemgaaet det Nødvendigste af Formlæren. Nogle skriftlige Øvelser (mest i Verbernes Boening) ere foretagne paa Skolen. — III stud. Classe. Lassens Læsebog S. 1—75. Det forhen læste af Grammatiken er repeteret i Forbindelse med de uregelmæssige Verber. — IV Realclasse. Souvestre, Au coin du feu S. 63—81, 223—241, 81—99, 127—145, 201—223, 31—63, 189—201, 165—189, 5—31. Formlæren er repeteret noget udførligere og de uregelmæssige Verber lært. Noget af Syntaxen er mundtlig meddeelt og indøvet ved Exempler. — IV stud. Classe. Lassens Læsebog S. 59—84, 87—111, 124—140. Borring's Etudes literaires, Stykkeerne: Conrad de Baumgarten og Wilhelm Tell. Den største Deel af Formlæren er gjennemgaaet efter Abrahams's Grammatik. — V Realclasse. Merimée's Colomba, suivi de la Mosaique etc. S. 1—151 og Jules Gerard: Le tueur de Lions S. 163—226. Formlæren er læst paany, og Syntaxen gjennemgaaet og mundtlig indøvet, mest leilighedsviis og ved Henviisning til Abrahams's

Grammatik. Til Øvelse i Extemporal læsning er benyttet Souvestre's *Au coin du feu* og *Le tueur de lions*. Nogle faa skriftlige Øvelser ere foretagne paa Skolen. — V stud. Classe. Læssens *Værebog Hommes et Gamins*. Af Etudes littéraires: Noget af *Lettres d'Italié*; Gil Blas, Patience, Lettres persanes, Jeannot et Colin, Un secret de medicin, les voleurs en Espagne, Frederic II. Det i Grammatiken læste repeteret. — VI Classe. Af Borring's Etudes littéraires: Richelieu, Habibrah, Incendie de Moscou. Af Merimée's *Columba suivi de la Mosaïque* S. 152—182, 1—63 (indtil midt i Mai). Grammatiken repeteret; de væsentligste afsnit af Syntaxen gjennemgaaede. — VII Classe. Af Molière: *Les précieuses ridicules*, *Le bourgeois gentilhomme*, *l'Avare* og *la comtesse d'Escarbagnas*; endvidere Stykker af V. Hugo, A. de Vigny, Cuvier og Augustin Thierry (*Récits du temps des Merovingiens*).

Engelsk.

III Realclasse. Mariboes Elementarbog er gjen nemgaardt. Ved Siden deraf er Rosings kortfattede engelsk Formlære af og til bleven benyttet. Stiiløvelserne til Elementarbogen ere blevne anvendte væsentlig til skriftlig Øversættelse een Gang om Ugen, undertiden ogsaa mundtlig behandlede. — IV Realclasse. Mariboes Elementarbog er repeteret, derefter læst Marryat: *the Mission, chapter III—X* (S. 15—65 Tauchn.). Wittrups Sproglære til Gjennemlæsning af Et og Andet. Stiiløvelserne til Elementarbogen brugte til skriftlig og mundtlig Øvelse; een Stiil streven hver Uge. — V Realclasse. J Herrig: *the British classical Authors* (5te Udg.) er læst S. 635—649

og 564—589, af Lassens ældre Afdeling desuden 556—564 og repeteret S. 533—550. I Regelen er Lectien bleven gjennemgaaet saaledes, at Disciplene ere blevne ledede til selv at finde Oversættelsen. Ordsamlingen i Histaines „Tolk“ gjennemgaaet lectievis. Det Nødvendigste af Formlæren og Ordføningsslæren er gjennemgaaet med jævnlig Henviisning til Wittrups Sproglære. Lassens Opgaver afbenyttede til mundtlig og skriftlig Øvelse. Ugentlig een Stil streven paa Skolen, af de Yngre efter Lassens Opgaver, af de Eldre efter Dictat, fornemmelig af tidligere Examens-Opgaver. — VII Classe. Lassens engelske Lærebog 2det Afsnit. S. 1—16, 52—97, 112—133.

Latin.

III Classe. Silfverbergs latinste Lærebog indtil S. 37. Af Madvig's Grammatik er læst Boiningsslæren; af Casuslæren er, uden Henviisning til Grammatiken, det lettest Fattelige meddeelt ved Læsningen. Stilen har været mest mundtlig; dog i de tre sidste Maaneder ogsaa skriftlig een Gang om Ugen. Hertil har Trojels Materialier været anvendt. — IV Classe. Silfverbergs Lærebog fra S. 37—65. Cæsar de bello Gallico II Bog. Af Madvig's Grammatik er læst i Syntaxen til 2det Afsnit 3die Capitel, og Formlæren repeteret. Til Stil, som er streven to Gange om Ugen, er anvendt Trojels Materialier, en stor Deel af 1ste Afdeling og de første Stykker af 2den Afdeling B, med den Anviisning og Veiledning, som i foregaaende Programmer er angivet. — V Classe. Cæsars Gallerkrig 1ste Bog fra det 32te Capitel til Enden, Ciceros Tale for Sextus Roscius og af Ovids Forvandlinger efter Blochs Udvalg Stykket 14 (Præseus), 423 Vers. Af Mad-

vigs Sproglære er Ordføringsslören gjennemlæst. Der er skrevet to Stile ugentlig, een hjemme og een paa Skolen. Nogle Gange er der istedenfor Skolestilen taget mundtlig Stiil efter Ingerslevs Materialier. — VI Classe. Ciceros Tale om Pompeius's Besættelse til Hærører, 21de Bog af Livius, 6te Bog af Virgils Aeneide, og mod Slutningen af Aaret mere cursorist Ciceros Tale for Sextus Roscius. Ugentlig een Stiil hjemme og een paa Skolen, een Gang maanedlig mundtlig Stiil efter Ingerslevs Materialier istedenfor Skolestilen. Om Fremgangsmaaden ved Undervisningen i Sproglære saavel som ved Stilene og Forfatterlæsningen for denne og den foregaaende Classes Vedkommende er der meddeelt nærmere Oplysning i Indbydelsesskriftet for 1860. — VII Classe. Horats's Breve 1ste Bog, Catuls Digte og 3 af Tibuls Elegier efter Madvigs carmina selecta, Ciceros Skrift om Pligterne 1ste Bog og Tacitus's Annaler 3die og 4de Bog. Til Extemporallæsning eengang om Ugen er benyttet Salusts Jugurtha og nogle Stykker af Velleius Paterculus og Seneca efter Flemmers Udvælg. To Stile om Ugen, den ene hjemme, den anden paa Skolen efter Henrichsens Opgaver 3die (B) og 4de (A) Afsnit; desuden mundtlige Øvelser i Stiil med begge Hold; een Version hver tredie Uge er udarbeidet hjemme efter Sammes Opgaver til Oversættelse fra Latin; et Par Gange er Versionen skrevet paa Skolen. Under Forfatterlæsningen ere de til Forstaelsen af Stederne hørende grammatiske, antiquariske, mythologiske og litterairhistoriske Oplysninger meddeleste og henviist til de Haandbøger, som ere i Disciplenes Hænder.

Græst.

IV Classe. Bergs Læsebog indtil S. 46. Af Tregders Formlære er læst det Vigtigste af Lydlæren og Boeiningslæren; af uregelmæssige Verber ere kun de tagne med, som ere forekomne under Læsningen. — **V Classe.** Lund's Læsebog S. 118—124, 144—149. Xenophons Anabasis 1ste Bog. Af Grammatiken er det forhen læste repeteret og desuden noget Mere end tidligere medtaget, navnlig de uregelmæssige Verber. — **VI Classe.** Homers Odyssee 23de og 24de Bog og Xenophons Anabasis 2den Bog. Adskilligt af Grammatikens Formlære er repeteret og den hele idelig indøvet ved Analyse af Forfatterne; under Læsningen ere ogsaa enkelte Hovedpunkter af Syntaxen medtagne og oplyste ved mundtlig Forklaring eller Henviisning til Madvigs Syntax. — **VII Classe.** Hele Tregders Anthologie med Undtagelse af Idyllerne, Herodot 4de Bog; af Matthiäs griech. Lesebuch Isocrates's Skrift til Demoneikos og hans Tale: Archidamos; repeteret de to første Bøger af Xenophons Anabasis. Madvigs Syntax er ikke læst lectieviis, men idelig benyttet til Henviisning under Læsningen af Forfatterne; med Hensyn til de fornødne mythologiske, antiquariske og litterair-historiske Oplysninger gjelder det Samme, som er bemærket ovenfor ved Latinen.

Hebraist.

VII Classe. Ængste Afdeling. Genesis I-VIII. Af Whittes Grammatik er læst det Vigtigste af Boeiningslæren. **Eldste Afdeling.** De forestrevne 40 Capitler af Genesis. Whittes Formlære læst fuldstændig og repeteret.

Religion.

I Classe. Balslevs Bibelhistorie læst heelt igjennem. endel Psalmer lærte udenad. — II Classe A og B Balslevs Lærebog forfra til andet Hovedstykke, Troen (§ 55). Sammes Bibelhistorie forfra til Israels Rige; desuden er Müllers Udtog af den hellige Skrift benyttet til Oplæsning og Gjenfortælling. Endel Psalmer ere lærte udenad. — III Realclasse. Samme Lærebog fra § 55 til den tredie Artikel (§ 82) og samme Bibelhistorie fra Israels Rige (S. 40) til Jesu Hjender (S. 80); Müllers Udtog er benyttet som i anden Classe. Psalmer. — III stud. Classe. Samme Lærebog fra § 55 til 3die Hovedstykke, Fader vor (§ 95). Assens's Bibelhistorie fra 6te Affnit, Israel og Juda som førstilte Riger (S. 79) til 9de Affnit, det gamle Testamente Skrifter (S. 114), og fra det nye Testamente, første Affnit (S. 139), til Jesu Bjergrædiken (S. 153). Psalmer. — IV Realclasse. Samme Lærebog fra § 82 til Bogens Slutning. Balslevs Bibelhistorie fra Jesu Hjender (S. 80) til Kirkens Historie efter Apostlenes Dage (S. 101), samt d. g. T. Historie repeteret forfra indtil Rigets Deling (S. 39). Müllers Udtog benyttet som i 3die Realclasse. Psalmer. — IV stud. Classe. Balslevs Lærebog tredie Troesartikel, Bonnen, Daaben og Nadveren. Psalmer. Assens's Bibelhistorie Jesu Liv fra Bjergrædiken til Lidelsen. — V stud. Classe. Balslevs Lærebog forfra til 3die Troesartikel. Herslebs Bibelhistorie fra Jesu Lidelse til Slutningen, samt Udsigten over Bøgerne i G. T. og N. T. — VI Classe. Lisco Troesbekj. Nr. 191 til Bogens Slutning. Herslebs Bibelhistorie repeteret heelt igjennem. — VII Classe B.

Lucas Evangelium i Grundsproget. Kirkehistorien efter Tønder Nissen forfra til Reformationen. — A Jøhannis Evang. Cap. XIX til Enden og første Brev til Corinthiserne. Lisco's Lærebog repeteret fra Nr. 48 til Enden.

Historie.

I Classe. Efter Røfods fragmentariske Fremstilling den gamle Historie og Middelalderens til Carl den Store. — II Classe A og B. Efter samme Lærebog Middelalderens Historie og den nye Tids til 1804. — III Realclasse. Efter samme Lærebog Middelalderens og den nyere Tids Historie indtil den franske Revolution, med betydelige, mundtlig meddeleste Tilleg. — III stud. Classe. Efter Røfods Udtog Frankrigs Historie til 1830. — IV Realclasse. Efter Røfods fragmentariske Lærebog Oldtidens Historie, og efter Allens Lærebog Danmarks Historie til Magnus den Gode. — IV stud. Classe. Efter Røfods Udtog er af Oldtidshistorien læst de forasiatiske Rigers samt Grækenlands Historie; dernæst Englands og Spaniens (derunder indbefattet nogle Partier af Kalifatets, Portugals og Nederlandenes Historie). — V Realclasse. Efter Røfods fragmentariske Lærebog den romerske Oldtidshistorie, dernæst efter Allens Lærebog Danmarks Historie (derunder Hovedpartierne af Norges og Sverrigs). — V stud. Classe. Efter Røfods Udtog den romerske Oldtidshistorie; dernæst Tysklands, Italiens, samt Preussens Historie. — VI Classe. Fædrelandets Historie efter Allens Lærebog; jevnfides dermed er afsnitsviis læst Sverrigs og Norges Historie efter Røfods Udtog. — VII Classe. Oldtidshistorien efter Thriges Lærebog samt et større parti af Middelalderens (for B's Bedkommende hele Middelalderens) efter Estrup.

Geographie.

I Classe. Efter Ingerslevs mindre Lærebog Europa til Spanien. — II Classe A og B. Af samme Bog Europa fra Spanien samt de andre Verdensdele. — III Realclasse og III stud. Classe. Efter Belschovs Geographie Europa indtil Belgien. — IV Realclasse og IV stud. Classe. Det Øvrige af Europa fra Belgien. — V Realclasse og V stud. Classe. Asien, Afrika, America og Australien. — VI Classe. Repeteret hele Geographien.

Mathematik og Regning.

I Classe. De 4 Regningsarter i ubenævnte og benævnte, hele og brudne Tal efter Hansens Regnebog I og II. Megen Øvelse i Hovedregning. — II Classe A og B. Fortsættelse af Brøkregning samt Regning med omvendte og sammensatte Forhold, Gjennemsnitsregning og Delingsregning efter Hansens Regnebog II og III. Megen Øvelse i Hovedregning. Affætning af lette geometriske Opgaver. — III Realclasse. Regning med omvendte og sammensatte Forhold, Gjennemsnitsregning, Delingsregning, Procentregning og Regning med fremmed Mønt efter Hansens Regnebog III. De forskellige Arter af Regning ere først indøvede ved Hovedregning. Regneopgaver hjemme een Gang om Ugen. Steens elementaire Arithmetik til Art. 53 med tilsvarende Øvelser efter Sammes mathematiske Opgaver for det indledende Cursus. Mundts Geometrie til Art. 144. Affætning af Maalestokke og disses Anvendelse til Affætning af Figurer efter opgivne Maal, samt praktisk Øvelse i Beregning af de affatte Figurers Fladeindhold. — III stud.

Claſſe. Steens elementaire Arithmetik til Anhanget og tilsvarende Øvelser efter Sammes mathematiske Opgaver for det indledende Cursus. Talopgaver indklede i almindelig Sprogform. Geometrisk Tegning som i 3die Realclæſſe. — IV Realclæſſe. Procentregning, Decimalbrøk, Quadrat- og Cubikrod, Vexelregning og Ligninger af 1ste Grad efter Hansens Regnebog III og Regnebog for høiere Realklasser. Hovedregning og Hjemmeopgaver een Gang om Ugen. Steens elementaire Arithmetik fra Art. 53 til Anhanget og de tilsvarende Øvelser efter Sammes Opgaver for det indledende Cursus. Sammes elementaire Algebra Art. 1—25. Mundts Geometrie fra Art. 146—303. Johnsen's geometriske Tegneopgaver Nr. 15—22 og 28—43. Afsætning af Maalestokke og disses Anwendung til Afsætning af Figurer efter opgivne Maal. — IV stud. Clæſſe. Steens elementaire Algebra Art. 1—12 med tilsvarende Øvelser. Repeteret Steens elementaire Arithmetik § I—III. Mundts Geometrie 5te Udg. Art. 1—184. — V Realclæſſe B. Quadratrod og Cubikrod, Ligninger af 1ste og 2den Grad og endeel Opgaver til Indøvelse af Logarithmer og deres Anwendung; een Opgave hjemme hver 8de eller 14de Dag. Steens element. Algebra fra § 2 til Enden. Mundts Geometrie fra Art. 303 til Enden. Johnsen's geometriske Tegneopgaver S. 45—73. — V Realclæſſe A. Opgaver til Indøvelse af de forskellige Arter Regning efter Hansens større Regnebog; een Regneopgave hjemme hver 8de eller 14de Dag. Repeteret hele det mathematiske Cursus. Mundtlige og skriftlige Øvelser i Projectionslæren. Begge Afdelinger have foruden de ved Overhøringen i Mathematik forefaldende Opgaver hver Uge havt een Times skriftlige Øvelser paa Skolen og 2 matematiske Opgaver hjemme. — V stud. Clæſſe. Steens

element. Algebra Art. 13—27. Repeteret Steens element. Arithmetik Art. 54—64 og element. Algebra Art. 1—12. Øvelse især i Regning med Kødstørrelser og Proportioners Anvendelse. Mundts Geometrie 5te Udg. Art. 193—302, 321—332, 345—371. — VI Classe. Steens element. Algebra Art. 28—36, 46—58 samt nogle skrevne Sætninger om Tals Delelighed. Repeteret Steens element. Arithmetik Art. 65—73 og indøvet Regning med affortede Decimalbroker. Mundts Geometrie 5te Udg. Art. 303—320, 333—344, 372—449. Repeteret hele Geometrien. Foruden Øvelser paa Skolen er een Opgave ugentlig besvaret skriftlig hjemme i den største Deel af Året. — VII Classe B. Steens element. Algebra Art. 37—64. Repeteret Steens element. Arithmetik Art. 1—53. Ramus's Trigonometrie I 1—7, 9—15 med nogle Udeladelser. Mundts Stereometrie 2den Udg. Art. 1—178. Øvelser paa Skolen især i Vigningers og Logarithmers Anwendung; een skriftlig Opgave hjemme ugentlig. — VII Classe A. Ramus's Stereometrie Art. 62—75 (med Forkortning af Beviserne), 86—88. De sphæriske Grundformler efter Ramus's Trigonometrie. Repeteret det hele mathematiske Cursus. I den første Halvdeel af Året to, i den sidste een skriftlig Opgave hjemme om Ugen.

Naturlære og Astronomie.

V Realclasse B. Holten's Naturens almindelige Love Art. 1—127 og fra Art. 272 til Enden. Johnstrup's de chemiske Grundstoffer. — A. Holten's Naturens almindelige Love Art. 127—272. Meteorologie efter Silfverberg's chemiske Physik. Repeteret det hele Cursus. — VII Classe B. Ørsted's mechaniske Physik 3die Udg. til

Art. 206. Müllers hemiske Physik til Dampmaskinen. — VII Classe A. Ørsted's mechaniske Physik fra Dampmaskinen til Enden. Mundts Grundtræk af Astronomien. Repeteret det hele Cursus.

Naturhistorie.

I Classe. De første Grundtræk af Plantelæren, Menneskets Skeletbygning og Pattedyrenes Naturhistorie indøvede uden Bog ved Hjælp af Naturgenstande og Afbildninger. — II Classe. Krybdyr, Padder, Fiske, Leddyr og Bløddyre efter Lütvens „Begyndelsesgrunde“ (mindre Udgave). — III Realclasse og III stud. Classe. Indledningen af Planteriget efter Stroms Plantelære. Pattedyr og fugle efter Lütvens „Begyndelsesgrunde“ (større Udgave). — IV Realclasse og IV stud. Classe. Pattedyrene fra Sælerne til Enden, fuglene og Mennesket efter Lütvens „Dyreriget.“ — V Realclasse. Krybdyr, Padder, Fiske og Bløddyre, samt Insekterne fra Billerne til Sommerfuglene, efter samme Bog. — V stud. Classe. fuglene fra Hønsefuglene, Krybdyr, Padder, Fiske og Bløddyre, efter samme Bog. — VI Classe. Leddyrene efter samme Bog, samt Repetition af Pattedyr og fugle. Plantelæren efter Dreiers og Gramsens Lærebog i Zoologie og Botanik.

4. Disciplene.

Imod Slutningen af forrige Skoleaar var Disciplenes Antal 177, hvoraf tolv blevne dimitterede til Universitetet,

syv forlode Skolen efter at have bestaaet ded Afgangsexamen for Realelever, og desuden tretten udmeldtes inden det nye Skoleaars Begyndelse. Efter Indlemmelsesprøven optoges i August f. A. fyrrække og i Løbet af dette Skoleaar endnu sex, saa at det største Antal iaar har været 191, af hvilke i Løbet af Året hidtil (Beg. af Juni) er udtraadt sex, nemlig een af V stud., een af IV stud., een af IV Realcl., to af III Realcl. og een af II A. Discipel Martin ChristianSEN fra Troense, optagen i August f. A. i III stud. Classe, døde d. 30te November f. A. af Mavebetændelse; han var en flink og vacker Discipel og var i den korte Tid, han var hos os, bleven os alle kjær. — Skolen besøges for nærværende Tid af 184 Disciple, fordeelte paa 11 Claser i efterfølgende alphabetiske Orden (De, hvis fuldstændige Navne ere angivne, ere de sidst optagne):

VII Classe A: 1. S. C. Andersen. 2. F. F. Bjerling. 3. Chr. A. ChristianSEN. 4. Chr. C. L. Enghoff. 5. H. B. Hansen. 6. H. Chr. S. Helweg. 7. C. B. R. Huth. 8. A. R. Ibsen. 9. G. Jacobæus. 10. D. Kuhr. 11. A. A. E. Lassen. 12. F. Chr. Lund. 13. P. K. Joh. Møller. 14. P. J. St. Niemann. 15. M. C. Seedorff. VII B: 16. Chr. E. Holck. 17. F. C. Chr. Jensen. 18. Chr. J. Krüger. 19. Th. D. Chr. D. Lund. 20. Charl. S. F. Worm.

VI Classe: 1. H. N. F. Arctander. 2. Th. H. Barfod. 3. J. B. Faber. 4. C. A. B. S. Hansen. 5. N. E. Hofman (Bang). 6. P. L. Ipsen. 7. J. Jacobsen. 8. B. Krarup. 9. F. Chr. Lorenzen. 10. G. N. F. Møller. 11. D. Rantzau. 12. D. Schjær. 13. H. F. B. Wandal. 14. M. Weber. 15. A. J. J. Weel.

V stud. Classe: 1. Sophus Theodor Balslev (Pastor Balslev i Skjædebjerg). 2. B. S. v. d. Aa Bertelsen. 3. P. C. A. Heilmann. 4. Th. Chr. Langkilde. 5. G. F. J. Lassen. 6. F. N. Meier. 7. H. J. Møller. 8. Th. B. Møller. 9. N. P. H. D. Petersen. 10. G. Philipson. 11. E. Chr. W. Steenbuch. 12. J. Th. Suhr. 13. J. Teisen.

V Realclasse A: 1. A. L. E. Clement. 2. M. Chr. H. Frødendahl. 3. C. A. Hofman (Bang). 4. Chr. S. Schmidt. B: 5. A. O. Bang. 6. H. C. Baumgarten. 7. H. Chr. Christensen. 8. J. H. Havemann. 9. Th. M. Hennings. 10. N. Chr. Jensen. 11. B. E. S. Langkilde. 12. M. B. Møller. 13. J. B. Petersen. 14. K. S. Petersen. 15. J. F. B. Schlegel 16. G. Fr. G. Schroll.

IV stud. Classe: 1. N. Bang. 2. H. C. v. d. Aa Bertelsen. 3. Holger Theodor Duseberg (forhenv. Physicus Duseberg i Flensborg). 4. Chr. A. E. Frødendahl. 5. M. B. Heilmann. 6. N. Heilmann. 7. L. A. Lange. 8. C. Fr. E. Langkilde. 9. Chr. J. Madsen. 10. C. F. Møller. 11. M. L. Nielsen. 12. N. Pedersen. 13. F. H. P. Rasmussen. 14. Th. L. M. Rasmussen. 15. F. B. B. Rønning. 16. E. F. J. Schønberg. 17. Chl. L. Wilßen.

IV Realclasse: 1. F. V. Bille. 2. P. Th. Engelstoft. 3. Niels Gjersing (Stiftslæge Gjersing paa Valløe). 4. H. J. Hansen. 5. J. N. Ipsen. 6. A. M. Jensen. 7. C. J. Lorentzen. 8. J. Chrph. S. Møller. 9. A. F. Windel.

III stud. Classe: 1. Alfred Martin Peter Bendé (Viinhandler Bendé i Nyborg). 2. G. B. Blom. 3.

S. E. Christensen. 4. Holger Jørgen Fangel (Pastor Fangel i Nortmark paa Als). 5. L. B. Grønlund. 6. Frederik Vilhelm Henrik Hansen (Kjøbmand Hansen i Assens). 7. A. H. S. Helweg. 8. H. C. Jacobæus. 9. S. N. Johnsen. 10. L. Jørgensen. 11. J. B. Risbø. 12. A. Chr. Kragh-Müller. 13. M. B. Krarup. 14. R. C. Langkilde. 15. J. N. Th. Michelisen. 16. F. Th. J. A. Nansen. 17. N. Chr. Nielsen. 18. Albert Vilhelm Perch (præfts. Læge Perch i Tyrstrup). 19. J. F. Poulsen. 20. Thomas Aggesen Raben (Gardeier Raben i Bonsild). 21. D. N. Schive. 22. J. F. Torup.

III Realclasse: 1. H. P. Andersen. 2. O. L. Bang. 3. H. A. A. H. Bagger. 4. Chr. S. Bloch. 5. A. N. Fogtmann. 6. E. H. Hofman (Bang). 7. Chr. F. A. T. Jensen. 8. A. Jørgensen. 9. Ch. F. Maegaard. 10. Lauritz Christian Petersen (Proprietair Petersen paa Rynkebygaard). 11. C. H. Schnackenburg. 12. C. J. Teisen. 13. F. L. D. Westergaard. 14. S. Chr. Wilden.

II Fællesclasse A: Carl Julius Balslev (Pastor Balslev i Haarslev). 2. K. G. Brandt. 3. R. B. N. Bruun. 4. C. L. Bülow. 5. H. F. Th. Gredsted. 6. A. Gædeken. 7. Peder Hofman (Bang) (Forpagter Hofman (Bang) paa Hofmansgave). 8. N. A. E. Holbeck. 9. E. Jensen. 10. J. F. Klein. 11. Chr. H. B. Knudsen. 12. Georg Carl Iver Marolly (Jernbaneinspekteur Marolly i Odense). 13. Joh. Hvid Nielsen (afd. Brændevisbrænder R. Nielsen i Odense). 14. Anders Simonsen (Proprietair Simonsen paa Rønne-mosegaard). 15. J. H. Teisen. 16. Marius Hans

Erik Tscherning (Skolelærer Tscherning i Østrup).

17. S. S. S. Wied.

II Fællesclasse B: 1. A. P. J. H. E. Abel. 2. Jens Thura Krarup Berg (Hørpagter Berg paa Dallund). 3. August Henrik Gustav Boldt (Lieutenant, forhenv. Toldekontrolleur Boldt i Odense). 4. M. B. Brandt. 5. Julius Albert Emil Darre (Capitain Darre i Nyborg). 6. E. F. R. Frydendahl. 7. Otto Carl Christian Fønss (Provst Fønss i Veilby). 8. H. C. M. Hviding. 9. J. G. Jacobsen. 10. C. Chr. Jensen. 11. P. Knudsen. 12. Julius Henrik Koch (Mægler Koch i Odense). 13. L. A. L. Liimfilde. 14. P. Kollesgaard. 15. R. Th. Wiingaard. 16. H. Th. Windel.

I Fællesclasse: 1. L. Bang. 2. Niels Nicolai Blumensaas (Søbesynder Blumensaas i Odense). 3. Laurits Knud Christian Christensen (Particulier Christensen i Odense). 4. Claus Christian Clement (afd. Hørpagter Clement paa Hvedholm). 5. Preben Clement (den Foregaaendes Broder). 6. Hans Jacob Edsberg (Bagermester, Kæmner Edsberg i Middefjord). 7. Harald Nicolai Faber (Adjunct Faber). 8. Hans Christian Hammer (Capitain Hammer i Odense). 9. Alfred Emil Hoffgaard (Kjøbmand Hoffgaard i Odense). 10. Hans Johansen Kruse (Proprietair Kruse paa Nordskov). 11. Ernst August Valdemar Langkilde (Bagermester Langkilde paa Frederiksgave). 12. Niels August Emanuel Langkilde (Proprietair Langkilde paa Rødkilde). 13. Harald Emil Liimfilde (Kjøbmand Liimfilde i Odense). 14. Felix Ernst Maria Marolly (Broder til Nr. 12 i

II Cl. A). 15. Johannes Nielsen (afd. Skolelærer Nielsen i Allefæ). 16. Johan Emil Olsen (Bøsse-mager Olsen i Odense). 17. Christian Ulrik Emil Petersen (Pleisfader Kjøbmand M. Petersen i Odense). 18. Louis Emil Schnackenburg (Kjøbmand Schnackenburg i Odense). 19. Axel Møller Mørch Steenbuch (Pastor Steenbuch i Odense). 20. Søren Stokkebye (Møller Stokkebye i Rolsted Mølle). 21. Henrik Matthias Christian Teisen (Proprietair Teisen paa Annasholm). 22. Alfred Alexander Thøfse (Kjøbmand Thøfse i Odense). 23. Halvor Ludvig Julius Weel (afd. Medicus Weel i København). 24. Viggo Emil Wiingaard (Slagtermester Wiingaard i Odense). 25. Alfred Vognsen (Forvalter Vognsen paa Egestov).

5. Stipendier og Legater samt Forandringer i Erlæggelse af Skolepenge.

Bed Ministeriets Skrivelse af 4de October og 3die November f. A. ere Beneficerne i Skoleaaret 18⁶⁵/₆₆ fordele saaledes:

1. Høieste Stipendum 50 Rd. og fri Undervisning: S. C. Andersen, P. K. S. Møller, P. S. C. Riemann, M. C. Seedorff, Chr. S. Krüger, D. Schiær.

2. Mellemste Stipendum 35 Rd. og fri Undervisning: Chr. C. L. Enghoff, D. Kuhr, C. A. B.

S. Hansen, P. L. Ipsen, F. C. Lorenzen, Th. B. Møller.

3. Laveste Stipendium 20 Rd. og fri Underviisning: Chr. S. F. Worm, H. N. F. Arctander, J. Jacobsen, G. N. F. Møller, N. Bang.

Før samtlige nævnte Disciple ere Stipendierne blevne oplagte.

4. Fri Underviisning: F. F. Bjerling, H. B. Hansen, A. N. Ibsen, A. A. E. Lassen, N. E. Hofman (Bang), H. F. B. Wandal, G. F. J. Lassen, N. P. H. D. Petersen, G. Philipsen, H. C. M. Frydendahl, H. C. Baumgarten, C. J. Madsen, E. F. J. Schönberg, C. L. Wilken, J. N. Ipsen, J. C. S. Møller, L. Jørgensen, J. N. Th. Michelsen, N. C. Nielsen, J. F. Poulsen, J. F. Torup, A. N. Fogtmann, C. F. A. T. Jensen, og som extraordinaire Grætister, S. N. Johnsen, A. C. Kragh-Müller og H. N. Faber.

5. Uden fri Underviisning, høieste Stipendum: N. Petersen, laveste Stipendum: C. A. E. Frydendahl og Th. L. M. Rasmussen, hvilke Stipendier ere blevne udbetalte.

De to Skolen tillagte Portioner af det Moltkeske Legat, hver paa 40 Rd., oppebares af Disciplene H. L. W. H. Bjerling og D. L. Bang. Efter den Førstes Dimission er den ledigblevne Portion af Legatets Ephorus bleven tillagt Discipel F. F. Bjerling. Det Baggeriske Præmielegat tildeeltes ved Censuren efter Hovedexamen Disciplene H. B. Hansen og M. C. Seedorff af VII Cl., M. Weber af V Cl. og Th. B. Møller af IV Cl.

Det større Baggeriske Legat for Dimissi tildeeltes

Dimittenderne A. G. Hansen og D. Chr. F. Windinge.
 Af Frøken Ernsts Legat blevde de to større Portioner (hver
 87 Rd.) tillagte H. N. Kvist og L. E. D. Silfverberg,
 4 af de mindre Portioner (hver 72 Rd.) H. L. W. H.
 Bjerling, G. L. J. A. Sied, H. J. Truelsen og Th.
 F. Winther. Endvidere erholdt af samme Legats Behold-
 ning stud. philol. M. C. Gerz og stud. theolog. E. B.
 Lund (dimitterede 1864) en extraordinair Understøttelse af
 50 og stud. magist. D. Chr. Bang (dimitteret 1862) en
 lignende Understøttelse af 30 Rd.

I. Ministeriets Rundskrivelse af 29de Juni
 1865:

„Til Jagttagelse ved Gjennemførelsen af den allerhøieste
 Resolution af 1ste Marts d. A., bekendtgjort under 9de f.
 M. [f. Indbydelseskr. f. 1865 S. 84 ff.], om Forhøielse af
 Skolepengene ved de offentlige lærde Skoler i Kongeriget
 Danmark og Forandring i Reglerne for Beneficieuddelingen
 ved samme Skoler, undlader Ministeriet ikke herved tjenstlig
 at meddele Følgende:

1. Ved Beregningen af Fripladsernes Antal blive de
 extraordinaire Gratistpladser — der deels efter de vedtagne
 Regler tilstaaes Sønner af Skolernes faste Lærere, deels
 ifølge Kgl. Resolution af 18de October 1848 og Lov af 14de
 April 1852 § 9 tillægges henholdsvis Disciple fra Grøn-
 land og Færøerne og Disciple, der fra Rønne høiere Real-
 stole overgaae til de lærde Skoler, — som hidtil at fradrage
 Skolens samlede Discipelantal, førend Sjettedelen kan bort-
 gives i Fripladser. Ved Utdregningen af Fripladsernes Antal

vil da et Overstud af 3 Disciple eller derover give 1 Friplads:

til Ex.: Skolen har.....	102 Disciple
herfra drages: extraordinaire Gratister..	3 —
	99 Disciple

divideret med 6, giver 17 Fripladser.

2. Det følger af det nu ved Bekjendtgørelsen fastsatte Maximum af Fripladsernes Antal, at der ikke, førend de nuværende Gratisters Antal er funken ned under en Sjettedeel af hele Discipeltallet i Skolen, kan gives Friplads til nogen Discipel, som ikke før har havt en saadan.

3. Da den tidlige Regel, hvorefter Pengestipendier ikke kunde tillægges andre Disciple end dem, som havde fri Underviisning, nu er hævet, anseer Ministeriet det for en Selvfølge, at Pengestipendierne, navnlig i Overgangstiden, blive, for at sprede de Beneficier, som Skolerne kunne tildele, over et større Antal Disciple, at bortgive uden Forbindelse med fri Underviisning, hvorfaf etter vil følge, at de lavere Pengestipendier i Reglen ville opnaaes først, og fri Underviisning, som i Værdi lig med og ved Metropolitan-skolen mere værd end det høieste Stipendium, først senere. Fremdeles ville Pengestipendierne, naar de saaledes benyttedes til at erstatte Beneficiet af fri Underviisning, i Reglen være fuldt at udbetale som Bidrag til Udredelsen af Skolepenge, og Oplyg af dem vil kun undtagelsesviis finde Sted i de enkelte Tilfælde, hvor en Discipel maatte vise sig saa fordeles værdig og trængende, at baade Beneficiet af fri Underviisning og Stipendium blive ham tillagte. Ogsaa vil der, da Lyse- og Brændepenge (jfr. Nr. 6) fremtidig ikke udredes af Gratister, og en Friplads saaledes er fulde 50 Rd., blive An-

ledning til, navnlig i Overgangstiden, at gjøre en hyppigere Brug af Delingen af en Friplads i 2 halve Fripladser.

4. Skolepengene, som nu indbefatte Lyse- og Brændepenge, opkræves fremtidig ligelig for hvert Quartal med en Hjerdedeel af de for 1ste, 2den og 3die Broder fastsatte Beløb.

5. De Disciple, som ere i Skolen i Juli Quartal d. A., betale Skolepenge med disse hidtilværende Beløb forud for Juli Quartal, og Forhøielsen af Skolepengene indtræder for dem først fra October Quartal. De Disciple derimod, som optages i Skolen ved Skoleaarets Begyndelse, 23de August d. A., erlægge den forhøiede Betaling fra 1ste September, men betale selvfølgelig ingen Lyse- og Brændepenge, der, som berort, ere indbefattede under den nu fastsatte Skolebetaling.

6. Da Lyse- og Brændepenge fremtidig ophøre som en særlig Ydelse til Skolen, ville disse heller ikke være at opkræve for de Disciple, som have eller erholde Beneficium af fri Undervisning."

II. Ministeriets Rundskrivelse af 30te September 1865:

„Efterat det ved Ministeriets Circulaire af 10de Januar 1853 er fastsat som Regel angaaende Skolepenges Betaling for studerende Disciple, som efter fuldendt Afgangsexamen forlade Skolen i løbet af Juli Maaned, at de kun have at erlægge Skolepenge for Juli Maaned, og denne Bestemmelse deels ved Circulaire af 18 October 1858 er udvidet til at gjelde ogsaa for Disciple, som underkaste sig den ved Bekjendtgørelsen af 18 September 1855 anordnede Afgangsexamen for Realdisciple af den høiere Grad, og for saadanne Disciple, som efter Rectors Raad i Anledning af Udfaldet

af Hovedexamen udmeldes af Skolen, uden Hensyn til, om Udmeldelsen først skeer i Juli eller August Maaned, deels ved specielle Skrivelser af Ministeriet er udstrakt ogsaa til de Disciple, som forlade Skolen efter at have fuldendt den for Realdisciple anordnede Afgangsexamen af den lavere Grad, vil Ministeriet nu som en almindelig Regel have bestemt, at for Fremtiden enhver Discipel, som i Løbet af Juli Qvartal udmeldes af Skolen, uden at have besøgt Skolen længere end til Sommerferiens Begyndelse, kun betaler Skolepenge for Juli Maaned."

6. Udtog af Skolens Regnskab for Finantsaaret 18⁶⁵/₆₆.

	Indtægt.	M	β
1. Beholdning efter Regnskabet for 18 ⁶⁴ / ₅	2151	95	
2. Jordbogsindtægter og Indtægter af Kirker og Præstekald (efter Fradrag af Udgifterne)	8995	4	
3. Renter af Skolens Capitalformue	1925	89	
4. Skolecontingenter og Refusion af Stipen- dieoverskudsfonden	6867	32	
5. Forskjellige ubestemte og extraord. Indtægter:			
a) Renter af Jens Mules Legat	14	36	
b) Tilskud fra den almindelige Skolefond..	6900	—	
c) Indeholdte Præmier til Livrente- og For- sørgelsesanstalten	855	84	
 Udenfor Finantsloven:			
6. a) efter Decisioner til Regnskabet for 18 ⁶³ / ₄	14	48	
b) Dito Dito 18 ⁶⁴ / ₅	3	48	
	Summa Indtægt	27728	52
	Naar Udgiften fradrages med	24731	57½
Bliver Kassebeholdningen den 31te Marts 1866	2996	90½	

Udgift.	Rør	β
1. Gager til faste Lærere.....	15900	—
2. Inspectors og Bibliothekarens Løn.....	250	—
3. Bedellens Løn.....	150	—
4. Lærernes Andel i Skolepenge for første Quartal.....	474	54½
5. Personligt Tillæg til Lærerne som Erstatning for Andel i Skolepenge (efter Lov af 5te Mai 1865) for 3 Quartaler.....	1456	60
6. Betaling til Timelærere og for Extratimer til Skolens faste Lærere	2044	38
7. Bibliotheket og de videnskabelige Apparater	349	19
8. Bygningernes Vedligeholdelse	685	18
9. Leie for Svømmepladsen.....	25	—
10. Inventariets Vedligeholdelse	128	85
11. Brændsels- og Velsynsforhøjenheder..	615	92
12. Skatter og Afgifter	296	50
13. Regnskabsføringen	470	—
14. Forskjellige løbende og extraord. Udgifter:		
a) Skoleopvarmning	20	—
b) Reengjøring	98	32
c) Porto, Protocoller og Skrivematerialier	183	72
d) Programmer og Skolehøstideligheder..	131	24
e) Andre Udgifter (desuden Udgifter i Anledning af Constatering af Skolens Tiender)	226	38
15. Riffelskydningsøvelser.....	63	55
16. Indsendte Præmier til Livrente- og Forførgelsesanstalten	855	84

Udenfor Finantsloven:

17. Efter Decision til Regnskabet for 18 ⁶⁴ / ₅ ..	—	8
18. Afgivet Overstud til den alm. Skolefond	6	—
19. Afgivet til Forrentning til alm. Skolefond	300	—

Summa Udgift 24731 57½

7. Bibliotheket.

I nedenstaaende Fortegnelse over Bibliothekets Tilvæxt indtil Udgangen af Mai ere de fra Cultusministeriet sendte Skrifter betegnede med †, Privates Gaver med *. Øobe-nummerne henvise til de tilsvarende Rubriker i den i 1859 udkomne Hovedfortegnelse. De regelmæssigt udkomne Tids-skrifter ere anførte med den fulde løbende Årgang.

I. Literaturhistorie.

6. Dansk Bogfortegnelse, udg. af G. E. C. Gad. Kbh.
1866.
† Erslev, Th. H., Suppl. til „Alm. Forf.-Lex. f. Konger. Danm. osv.“ indtil Udg. af A. 1853. 12.
H. Kbh. 1864.
- 6b. † Hammerich, M., Wergeland og Welhaven. Pgr.
Brgdsk. paa Chrh. 1865.
7. Atterbom, P. D. A., Svenska siare och skalder.
2—6. b. 2. uppl. Örebro 1862—63.
8. Verzeichniß der Bücher, Landkarten etc., welche neu erschienen oder neu aufgelegt worden sind. Hrsg. v. der J. C. Hinrichs'schen Buchhandlung in Leipzig.
1865, 1—2.
10. Delécluze, E. J., Roland ou la chevalerie. 1—2.
Paris 1845.
Geruzet, E., Essais de littérature Française. 3. éd.
2. série. Temps modernes. Paris (u. A.).
- Janin, J., Histoire de la littérature dramatique. T.
1—3. Paris 1853—54.

- Talbot, E., *Essai sur la légende d'Alexandre-le-grand dans les romans Français du 12e siècle.* Paris 1850.
12. Archiv f. das Studium der neueren Sprachen u. Literaturen, hrsg. v. L. Herrig. 37—38. B. Brnschw 1865.
- Literarisches Centralblatt für Deutschland, hrsg. v. Fr. Zarncke. 1866. № 4.

II. Encyclopædiske og blandede Skrifter.

- 15a. Nytaarsgave, udg. af Foreningen „Fremtiden“. Kbh. 1866.
+ Oversigt over det kgl. dsk. Videnskab. Selskabs Forhandlinger m. m. 1864 Nr. 3—8 (Marts—Dech.), 1865 Nr. 1—2 (Jan—Fbr.). Af G. Forchhammer. Kbh.
- 15b. Dansk Maanedsskrift. 2 Nætte. Red. og udg. af M. G. G. Steenstrup. 1866, 1—2. B. Kbh.
Fra alle Lande. Et Maanedsskrift for nyere Reisebeskrivelser etc. udg. af W. Mariboe og E. Bluhme. 1—3. D. Kbh. 1865—66.
Illustreret Tidende. Kbh. 1866. 3 vol.
Nordisk Tidskrift för Politik, Ekonomi och Literatur, utg. af G. K. Hamilton. Lund 1866. April.
Nordisk Universitets-Tidskrift. 9. Aarg. 4. H. Ups. 1865. — 10. Aarg. 3. H. Chr. 1865. — Tilægshefte til 10. Aarg. Kbh. 1866.

III. Sprog og Nationallitteraturer.

23. Ingerslev, C. F., Græsk—Dansk Ordbog til Skolebrug. Kbh. 1866.

- † Stephanus, H., *Thesaurus Graecae linguae.* Vol. I.
fasc. 14 (Nr. 67). Par. 1865. Fol. (Slutn.).
35. Herodotos, erkl. v. H. Stein. 1—5. Bd. Brl.
1856—62. (4 B.) (Slutn.).
- Hypereides erhaltenen Reden, übs. v. W. S. Teuffel.
— Lykurgos Rede gegen Leokrates, übs. v. C. Holzer.
Stuttg. 1865.
- Platon's Werke. 4. Gruppe 2—4. Abth. Uebs. v. F.
Susemihl. Stuttg. 1856—63.
- Plutarch's Werke. 4—5. Abth. Vergleichende Lebens-
beschreibungen übs. v. C. Fuchs u. J. F. C. Campe.
(1855—59); 10—11. Abth. Moralische Schriften
übs. v. W. Rösch u. C. F. Schnitzer (1860—61).
Stuttg. 1860—61.
- Polybios Geschichten übs. v. J. F. C. Campe. 1—3.
Abth. Stuttg. (1861—)1863.
38. Juvenalis', D. J., Satirer, ovs. og oplyste af L. Ove
Kjær. Kbh. 1866.
- Livii, T., *historiarum Romanarum libri qui supersunt.*
Ex rec. J. N. Madvigii edd. J. N. Madvigi et J. L.
Ussingius. Vol. I—IV. Haun. 1861—66. (Slutn.).
- Quintilianus, M. F., *Anleitung zur Beredsamkeit* Uebs.
v. C. Voßler u. F. F. Baur. 1—2. Abth.
Stuttg. 1863—65.
45. † Mehren, A. F., *Den pyrenæiske Halvø, smlignende*
geogr. Studie efter arabiske Geographer. Prg. Kbh.
Univ. Ref. 1864. 4.
47. Fritzner, J., *Ordbog over det gamle norske Sprog.*
7—8. H. Kristn. 1865—66.
48. Edda eller Skandinaverne's hedenske Gudelære. Ofs. af
R. Nyerup. Kbh. u. A. (1865).

- Edda, Den gamle, eller Oldemo'r overført paa Ny-dansk af V. B. Hjort. Kbh. 1865.
50. † Arnesen, M., De adverbiale Endelser paa —ledes i de nordiske Sprog og Dialekter. Prg. Frederiks-hald 1864.
- † Lund, G., Bidrag til dansk Sproghistorie I (Om det gammel-danske Hdskrft Nr. 187 i Arne Magnussons Sml.) Prg. Aalb. 1865.
51. * Wulff, D. H., Dansk Læsebog for de lavere Classer. Kbh. 1865.
- * ——, ABC og Læsebog for Begyndere. Kbh. 1866.
52. Baggers, C. C., samlede Digtninger. 1. Bø. 1—2. H. Kbh. 1865—66.
- Hauch, C., Julian den Frafaldne og et Martyrium i Nutiden. Kbh. 1866.
- * Holbergs, C., Epistler. Udg. af Chr. Bruun. 1. B. Kbh. 1865.
- Holst, H. B., Ungdomsdigte. 1830—40. 3. Udg. Kbh. 1866.
- Hofstrup, C., Samlede Skrifter. 1—4. B. Kbh. 1865.
- Ingemanns, B. S., samlede Skrifter. 4. Udg. 9—10. B. Udg. af J. Galskjøt. Kbh. 1864—65.
- Winthers, Chr., samlede Digtninger. 10. B. (Brogede Blad). Kbh. 1865.
- 54b. † Blom, H., Til Forældrene og Børnene, et Par Skole-taler. Prg. Frdkshald 1864.
- † Schøning, et Ær Ord, udtalte i Skolen. Prg. Stavanger 1864.
57. Grimm, J. u. W., Deutsches Wörterbuch, fortges. v. R. Hildebrand u. K. Weigand. 5. Bs. 3. Lfr. Lpz. 1865.

67. *Shakspeare's, W., dram. Værker ovs. af E. Lembæk.*
2—4. Kbh. 1865—66.
69. † Møller, M. S., *Nogle Punkter af den franske Ord-føningsslære.* Prg. Randers 1865.
72. Jubinal, A., *Nouveau recueil de contes, dits, fabliaue etc. des 13., 14. et 15. siècles.* I—II. Paris 1839—42.
Lesage, Histoire de Gil Blas de Santillane. Paris 1850.
- Lincy, Leroux de, *Recueil de chants historiques Français depuis le 12e jusqu' au 18e siècle.* I. série 12—15. siècle. Paris 1841. — 16. siècle. Paris (u. A.). (2 B.)
- Loyseau, J., *Les fabliaux du moyen age.* Paris (u. A.).
- Malherbe, Poésies de. Éd. stér. Paris an VIII.
- Marot, Cl., *Oeuvres choisies de.* Par. J.-B.-J. Chambagnac. Paris 1826.
- Orleans, Charles de, Poésies de, publiées par J. M. Guichard. Paris 1842.
- Perault, *Les contes des fées.* Rouen 1846.
- Rivière, H., *Pierrot. Cain.* Paris 1860.

IV. Theologi.

80. Moses.
- Delitzsch, F., *Commentar über die Genesis.* 3.
Ausg. Lpz. 1860.
- Hiob og Psalmerne. Ovs. fra Grundtexten af D. G. Monrad. Kbh. 1865.

88. Prioux, Stan., Saint Hubert, apotre des Ardennes, patron des chasseurs. Paris 1853.
- Voragine, J. de, La légende dorée, trad. du latin par M. G. B. 1—2. série. Paris 1843.
89. * Hammerich, F., Den hellige Birgitta og Kirken i Norden. Kbh. 1863.
- , En Skolastiker og en Bibeltheolog fra Norden. Kbh. 1865.

V. Philosophi.

103. Nielsen, R., Grundideernes Logif. I—II. Kbh. 1864—66.

VII. Pædagogik.

105. Archiv, Pädagogisches, hrsg. v. W. Langbein. 7. Jahrg. 1866. Stettin.
106. † Schow, K. H., Bemerkninger i Anl. af Afgangsprøvens Omordning. Prg. Slagelse 1865.
- Zeitsschrift f. das Gymnasialwesen, hrsg. v. R. Jacobs u. P. Rühle. 20. Jahrg. Brl. 1866.
109. † Knudsen, K., Modersmaalet som Skolefag. Prg. Kristn. Kathsk. 1864.
112. † Feddersen, A., De naturhist. Samlingers Forøgelse og faunistiske Betydning. (Biborgegnens Hvirveldyr). Prg. Viborg 1865.
113. † Møller, A., Nogle Bemerkninger om Skole-Sangundervisning. Prg. Latin- og Realsk. i St. Kongengsg. Kbh. 1865.

114. Rørdam, H. F., Skolens og Opdragelsens Historie. I.
Oldtiden. Kbh. 1866.

115. † Linde, A. C. P., Meddelelser ang. Kbh. Univ., den polst. Læreanstalt, Sorø Akademi og de lærde Skoler i Konger. Danm. 1857—63. 1. H. Kbh. 1865.

116. Københavns Universitet.

† Prg. til Reformf. 1864, til Kong Fødsf. 1865. 4.

† Forelæsningskatalog. 1865, 1—2.

† Liste over Usgangser. og Adgangser. 1865.

† Liste over philosophisk Ex. 1865.

* Programmer til Ex. 1865 fra de lærde Skoler og høiere Realskoler i Aalborg, Århus, Frederiksborg, Helsingør, Herlufsholm, Horsens, København (Mtrplsf., Brgdsk. i Kbh., Brgdsk. p. Chr., v. Westens Inst. Latin- og Realst. i St. Kongensg., Haderslev Læreres Skole), Kolding, Nykjøbing, Odense, Randers, Reykjavik (1864), Ribe, Roskilde, Rønne, Slagelse, Sorø, Viborg, Vordingborg.

Frederiksborg. — Dahl, F. P. J., Hist. Efterretninger om d. kgl. lærde Skole i Frdksb. 1—2. H. Prgg. Frdksb. 1836; 3. H. udg. af F. C. B. Dahl. Kbh. 1864. 4.

Herlufsholm.

† Prg. til 300aarsfesten 23. Mai 1865.

† Dahl, Th., Beretning om Jubelfesten 23. Mai 1865.

Prg. Hrlfsh. 1865.

† Listov, C., Udsigt over Hrlfshs. Skoles Hist. fra dens Stiftelse indtil vore Dage. Prg. Hrlfsh. 300aarsfest. 1865. 4.

Melchior, H. B., Historiske Efterretninger om Herlufsholms Stiftelse. Paa ny udg., fra 1788 omarb. og fortsat af A. Leth. Næstved 1865.

- Odense. — † Henrichsen, R. J. F., Om Hører Peder
Høstrup og det af ham stiftede Legat. Prg. Ødf. 1865.
- Sorø. — Soransk Tidsskrift, udg. af det Soranske
Samfunds Bestyrelse. 1. H. Kbh. 1865.
117. Husum. — † Taaffe, Th. Chr., Katalog über die
Husumer Schulbibliothek. Kph. 1864.
119. † Programmer til Ex. 1864 fra de lærde Skoler og
Realskoler i Arendal, Christiania (Kathsk.), Christians-
sand, Frederikshald, Laurvik, Molde, Skien, Sta-
vanger.
- Arendal. — † Smith, A., Om Arendals Middel- og
Realskoles Udvidelse til fuldstændig lærde og Real-
skole. Prg. Arendal 1864.
- Laurvik. — † Hjæring, Tilbageblif paa Laurviks Mid-
delskoles Tilstand. Prg. Laurvik 1864.
- Molde. — † Brinchmann, A., Om Skolens Over-
gang fra Middel- og Realskole til fuldst. Lærde- og
Realskole. Prg. Molde 1864.

VIII. Lovkynndighed.

122. Love og Anordninger m. m. f. A. 1865, sml. og udg.
af T. Algreen-Ussing. 10. D., 11. Ds. 1. Lvr.
Kbh. 1865—66.
- Rgl. Reskripter og Resolutioner m. m. f. A. 1859, sml.
og udg. af T. Algreen-Ussing. Nyeste Række.
Kbh. 1866.
- † Rgl. Reskripter og Resolutioner m. m. Geistligheden i
Danm. vedk., sml. og udg. af C. F. Schwarzkopf.
Ny Række. 6. B. (1856). Kbh. 1865.

X. Historie og Geographi.

136. Napoleon III, Julius Cæsars Historie. 1—4. H. Lpz.
1865—66.
143. Klaczko, J., Europa, Polen og Danmark i 1863—64.
Kbh. 1866.
Gallois, G., Der Hansabund von seiner Entstehung bis
zu seiner Auflösung. Lpz. 1851.
144. Erslev, E., Lærebog i den alm. Geografi. Kbh. 1865.
Petermann, A., Mittheilungen über wichtige neue Er-
forschungen auf dem Gesamtgebiete der Geographie.
1866. Ergänzh. 16—17. Gotha. 4.
146. Bluhme, C., Fra et Ophold i Grønland 1863—64.
Kbh. 1865.
Lehmann, D., Norge og Nordmændene. Reiseerindringer
fra 1836 og 1865. 2. Oppl. Kbh. 1865.
Bámbéry, H., Reise i Mellemasien. Ops. af L. Moltke.
Kbh. 1865.
147. † Aarsberetninger fra det kgl. Geheimearchiv. Udg. af
C. F. Wegner. 3. Bs. 5. H. Kbh. 1865. 4.
Magazin, Nye Danske, 1—6. B. — Danske Magazin,
3. Række 1—6. B. Udg. af d. kgl. dsst. Selsk. for
Fædrel. Hist. og Sprog. Kbh. 1794—1860. 4.
* Regesta diplomatica Historiæ Danicæ cura soc. reg.
scientiarum Danicæ. Tomus posterior V (1648—
1657). Kbh. 1865. 4.
Samlinger, Danske, for Hist., Topogr., Personal- og
Literaturhist. Udg. af Chr. Bruun, O. Nielsen og
A. Petersen. 1. Bs. 1—3. H. Kbh. 1865—66.

148. † Borch, De tre nordiske Rigers Hist. indtil Kørstogene.
Prg. Stavanger 1864.
- Müllers, L. Chr., Danmarks Historie. 3. Udg. ved J. T. A. Tang. 1. Dø. 1. H. Kbh. 1866.
- * Thrigé, S. B., Danmarks, Norges og Sveriges Historie. Til Brug for de lærde Skoler. 1—2. H. Kbh. 1865—66.
149. Engelhardt, C., Nydam Mosefund 1859—1863. Kbh. 1865. 4.
- Oldskrift-Selsk., Det kgl. nord., Annaler for nordisk Oldkynd. og Hist. 1861, 62, 63. Kbh.
- , Antiquarisk Tidsskrift. 1861—63. Kbh. 1864.
- , Aarbøger for nord. Oldkynd. og Hist. Kbh. 1866. 1. H.
151. Allen, C. F., De tre nordiske Rigers Historie 1497—1536. 2. B. Kbh. 1865.
162. † Bang, J. H., Nogle Bidrag til Frederik IVs. Hist., af den Bülowske Manuscriptsamling. Prg. Sorø 1865.
167. † Strunk, A., Samlinger til en beskrivende Catalog over Portraiter af Danske, Norske og Holstenere. 4. H. Kbh. 1865.
168. Skau, L., Peter Hjort Lorenzen. Et Bidrag til den danske-slesvigiske Søgs Historie. Kbh. 1865.
- Beuthen, Mine første 25 Åar (1805—1830). Kbh. 1866.
169. † Statistiske Meddelelser. Udg. af det stat. Bureau. 3. B. Kbh. 1864—65.
- † Statistisk Tabelværk, udg. af det stat. Bureau. Ny Række 26. B. og 3. B. 4. B. Kbh. 1864. 4.
170. * Samlinger til Fjens Hist. og Topogr., udg. af Fjens Stifts liter. Selskab. 3. Bø. 3. H. Døf. 1865.

- * Uddrag af Odense Kommunalbestyrelsес Forhandlinger
f. A. 1865. Øpf. 1866.
171. † Worsaae, J. J. A., Om Slesvigs eller Sønderjyllands Oldtidsminder. Prg. Kbh. Univ. K. F. 1865. 4.
194. La Jacquerie ou les insurrections des paysans d'après Matthieu Paris, Froissart etc. Paris 1853.
Thierry, A. de, Lettres sur l'histoire de France. 8.
éd. Paris 1846.
201. Marles, de, Alfred ou le jeune voyageur en France.
4. éd. Paris 1841.
214. Taché, J. C., Esquisse sur le Canada considérée sous le point de vue économiste. Paris 1855.
216. Lincey, Le Roux de, Les femmes célèbres de l'ancienne France. Paris 1848.
217. Zffland, A. W., Meine theatralische Laufbahñ. Lpz.
1798.
Pavel'ss, Cl., Autobiografi. Udg. af C. P. Riis.
Christn. 1866.
221. Grimm, Fr., Burg- u. Bergmärchen. 1—2. B. Wölfenbüttel 1846.
Rink, H., Eskimoiske Eventyr og Sagn. Kbh. 1866.
227. † Tidsskrift, Historisk, 3 Række, udg. af den dsk.
hist. Forening. 3. Bs. 2. H. red. af N. L. Wester-
gaard og 4. Bs. 1. H. red. af E. Holm. Kbh.
1865.
228. Reyser, R., Efterladte Skrifter. 1. Bø. 1—3. H.
Christn. 1865—66.

XI. Mathematik.

230. Tidsskrift for Mathematik, udg. af C. Tychsen.
 2. R. 2. Aarg. Kbh. 1866.
 Zeitschrift f. Math. u. Physik, hrsg. v. O. Schlömilch, E. Kahl u. M. Cantor. 11. Jahrg. 1866. Lpz.
231. * Møller, C. F. C., Den elementære Arithmetiks System. Kbh. 1866.
236. † Broager, Nogle Sætninger om Kuglen. Prg. Rskld. 1865.
 Petersen, J., Methoder og Theorier til Løsning af geom. Konstruktionsopgaver. Kbh. 1866.

XII. Naturvidenskab.

242. Aus der Natur. 31—34. B. (Neue Folge 19—22. B.). Lpz. 1865.
 Hartwig, G., Havet med dets Plante- og Dyreverden. Kbh. 1866.
 Tidsskrift f. popul. Fremstillinger af Naturvidenskaben, udg. af C. Fogh og C. F. Lütken. 3. R. 3. B. 1866. Kbh.
243. Christie, H., Lærebog i Fysik. 1. D. Christn. 1865.
 Die Fortschritte der Physik im J. 1863 dargest y. der Physik. Gesellschaft zu Brl. XIX Jahrg. 2. Abth. Brl. 1865.
 Lorenz, L., Kortfattet Naturlære. Kbh. 1865.
244. Helmholtz, H., Die Lehre von den Tonempfindungen. 2. Ausg. Brnschw. 1865.

250. † Gauss, C. F. u. Schumacher, H. C., *Briefwechsel*.
Hrsg. v. C. A. F. Peters. 6. B. Altona 1865.
251. Flemløses, P. Jacobsen, *elementariske og jordiske Astrologie*
om *Luftens Forandring*. Udg. af F. R. Friis.
Kbh. 1865.
252. Archiv f. Naturgeschichte, gegründet v. A. F. A.
Wiegmann, fortges. v. W. F. Erichson, hrsg. v.
F. H. Troschell. 30. Jahrg. 1864, 4—5. H; 31.
Jahrg. 1865, 1—3. H. Brl.
Feddersen, A., *Veiledening til at samle og præparere*
Naturgenstande (Tildeels efter Glass' Excursionsbuch).
Kbh. 1865.
- Tidsskrift, Naturhistorisk, stiftet af H. Kröyer, udg.
af J. C. Schjødte. 3. R. 3. Bs. 2—3. H. Kbh.
1865.
254. * Berge, Fr., u. Riecke, B. A., *Giftpflanzenbuch*. Neue
Ausg. Stuttg. 1855. 4.
Hofmeister, W., *Handbuch der physiolog. Botanik*
2. B. 1. Abth. (Bary, A. de, *Morphologie u. Physio-*
logie der Pilze, Flechten u. Myxomiceten); 4. B.
(Sachs, J., *Handbuch der Experimental-Physiologie*
der Pflanzen). Lpz. 1865—66.
* Reichenbach, A. B., *Grundriss der Pflanzenkunde der*
allg. Botanik (Neueste Volks-Naturgesch. des Pflanzen-
reichs für Schule u. Haus). Lpz. (u. A.). 4.
256. Panum, P. L., *Bidrag til Bedømmelsen af Fødemid-*
lernes Næringsværdi. Kbh. 1866.
257. † Bang, O., *Hjem skal jeg vælge til Huuslæge?*
Hvorledes hjælpe mig til han kommer? Kbh. 1864.
† Lausen, V., *Behandlingen af de traumatiske Hæ-*
morrhagier af Haandens større Arterier. Kbh. 1865.

XIV. Landfort, Røbbere m. m.

**265. Danske Mindesmærker, udg. af en Forening. 7. H.
Kbh. 1865. Fol.**

**Hansen, H., Photographisk Album til E. Flemmers
„Folkelige Foredrag“. 1—2. H. Kbh. 1865. 4.

De offentlige Examiner
i
Odense Cathedralskole for Aaret 1866

foretages i følgende Orden:

A. Afgangsexamen.

Torsdag	den 12	Juli	Æl.	8.	V Realcl. A. Først.
—	—	—	—	11.	V Realcl. A. Matematik.
—	—	—	—	3.	V Realcl. A. Historie og Geographie.
Fredag	„	13	—	8.	VII Cl. Aβ. Naturlære.
—	—	—	—	10.	VII Cl. Aα. Græst.
—	—	—	—	10.	V Realcl. A. Engelsk.
—	—	—	—	3.	VII Cl. Aα. Latin.
—	—	—	—	3.	VII Cl. Aβ. Historie.
—	—	—	—	3.	V Realcl. A. Naturhistorie.
Øverdag	„	14	—	8.	V Realcl. A. Tysk.
—	—	—	—	10.	VII Cl. Aα. Historie.
—	—	—	—	10.	VII Cl. Aβ. Latin.
—	—	—	—	11.	V Realcl. A. Naturlære.
—	—	—	—	3.	VII Cl. Aα. Naturlære.
—	—	—	—	3.	VII Cl. Aβ. Græst.
Mandag	„	16	—	8.	VII Cl. A. Arithmetik.
—	—	—	—	3.	VII Cl. AB. Hebraisk.
Onsdag	„	18	—	8.	VII Cl. Aβ. Geometrie.
—	—	—	—	3.	VII Cl. Aα. Geometrie.
Torsdag	„	19	—	8.	VII Cl. A. Religion.

B. Skolens Hovedexamen.**Løverdag den 23de Juni.**

- 8—12. VII Cl. B. Version.
 8—12. V Realcl. B. Dansk, fri Opgave.
 3—7. VII Cl. B. Geometrisk Opgave.
 3—7. V Realcl. B. Regning.

Mandag den 25de Juni.

- 8—12. VII Cl. B. Dansk, fri Opgave.
 8—12. V Realcl. B. Arithmetisk Opgave.
 3—7. VII Cl. B. Latinſt Stiil.
 3—7. V Realcl. B. Geometrisk Tegning.

Tirsdag den 26de Juni.

- 8—12. VII Cl. B. og V Realcl. B. Dansk, bunden Opgave.
 3—7. VII Cl. B. Arithmetisk Opgave.
 3—7. V Realcl. B. Geometrisk Opgave.

Onsdag den 27de Juni.

- 8—12. V Realcl. B. Thysf Stiil.
 3—7. V Realcl. B. Engelsk Stiil.

Torsdag den 28de Juni.

- 8—10. I Cl. Dansk Stiil.
 3—6. V st. Cl. Latinſt Stiil.

Fredag den 29de Juni.

- 9—12. III st. Cl. Dansk Stiil.
 3—6. VI Cl. Latinſt Stiil.

Løverdag den 7de Juli.

- 8—11. VI Cl. Dansk Stiil.
 8—11. V st. Cl. Dansk Stiil.
 8—12. IV og III Realcl. Naturhistorie.
 8—11. II Cl. A. og B. Dansk Stiil.
 11—1. I Cl. Regning.
 3—6. VII Cl. B. og V Realcl. B. Naturlære.
 3—6. IV st. Cl. Græſſ.
 3—6. III st. Cl. Geographie.

Mandag den 9de Juli.

- 8—12. VII Cl. B. og VI Cl. Historie.
 8—12. V st. Cl. Mathematik.
 8—11. V Realcl. B. Naturhistorie.
 8—11. IV st. Cl. Latin.
 8—12. IV og III Realcl. Thysf.
 8—11. III st. Cl. Fransf.

Tirsdag den 10de Juli.

- 8—11. VI Cl. Geographie.
- 8—11. V st. Cl. Fransf.
- 8—11. IV st. Cl. Latinisk Stiil.
- 8—11. IV Realcl. Engelsk Stiil.
- 8—11. III st. Cl. Tydsk.
- 8—11. III Realcl. Dansk Stiil.
- 11—1. II Cl. A. og B. Regning.
- 8—11. I Cl. Naturhistorie.

Onsdag den 11te Juli.

- 8—12. VII Cl. B. og VI Cl. Grekf.
- 8—12. V st. Cl. Historie og Geographie.
- 8—11. IV st. Cl. Dansk Stiil.
- 8—11. IV Realcl. Dansk Stiil.
- 8—12. II Cl. A. og B. Fransf.
- 3—6. V Realcl. B. Tydsk.
- 3—6. IV og III Realcl. Regning.
- 3—6. I Cl. Religion.

Torsdag den 12te Juli.

- 8—11. VI Cl. Religion.
- 8—12. IV st. Cl. Historie og Geographie.
- 8—11. IV Realcl. Tydsk Stiil.
- 8—12. II Cl. A. og B. Naturhistorie.
- 3—6. VII Cl. B. og VI Cl. Arithmetik.
- 3—6. IV og III Realcl. Fransf.
- 3—6. III st. Cl. Latin.
- 3—6. I Cl. Tydsk.

Fredag den 13de Juli.

- 8—11. V st. Cl. Religion.
- 8—12. II Cl. A. og B. Historie.
- 3—6. V Realcl. B. Mathematik.
- 3—6. IV og III Realcl. Religion.

Løverdag den 14de Juli.

- 8—11. VI Cl. Fransf.
- 3—6. IV st. Cl. Naturhistorie.
- 3—6. IV og III Realcl. Historie.
- 3—6. III st. Cl. Religion.
- 3—6. I Cl. Dansk.

Mandag den 16de Juli.

- 8—11. VI Cl. Naturhistorie.
 8—12. V Realcl. B. Historie og Geographie.
 8—11. IV st. Cl. Thdſt.
 8—12. II Cl. A. og B. Dansk.
 3—6. V st. Cl. Latin.
 3—6. IV og III Realcl. Geographie.
 3—6. III st. Cl. Historie.

Torsdag den 18de Juli.

- 8—12. VII Cl. B. og VI Cl. Latin.
 8—11. V st. Cl. Græſſt.
 8—11. IV st. Cl. Religion.
 8—12. II Cl. A. og B. Thdſt.
 8—11. I Cl. Historie.
 3—6. IV og III Realcl. Engelsk.
 3—6. III st. Cl. Naturhistorie.

Torsdag den 19de Juli.

- 8—11. VI Cl. Thdſt.
 8—12. IV st. Cl. Mathematik.
 8—11. IV og III Realcl. Geometrie.
 8—12. II Cl. A. og B. Geographie.
 4—7. VII Cl. B. og VI Cl. Geometrie.
 3—6. V st. Cl. Thdſt.
 3—6. V Realcl. B. Engelsk.
 3—6. III st. Cl. Arithmetik.
 3—6. I Cl. Geographie.

Fredag den 20de Juli.

- 8—11. V st. Cl. Naturhistorie.
 8—11. V Realcl. B. Fransk.
 8—11. IV st. Cl. Fransk.
 8—11. IV og III Realcl. Arithmetik.
 8—12. II Cl. A. og B. Religion.

Fredagen den 6te Juli Kl. 8 foretages Indlemmeses-
prøven med dem, som ere anmeldte til Optagelse i Skolen.

Løverdagen den 21de Juli Kl. 10. Transloca-
tion og Bekjendtgørelse af Ufgangsexamens Udfald.

Disciplenes Fædre og Foresatte samt andre Sko-
lens og Videnskaberneſ Velhndere indbydes herved
til at bære disse Examiner med deres Nærværelſe.

Henrichſen.

